

Hungarian

Basic Course

Volume VIII

Lessons 104 - 117 B

August 1981
Revised December 1984

DEFENSE LANGUAGE INSTITUTE
FOREIGN LANGUAGE CENTER

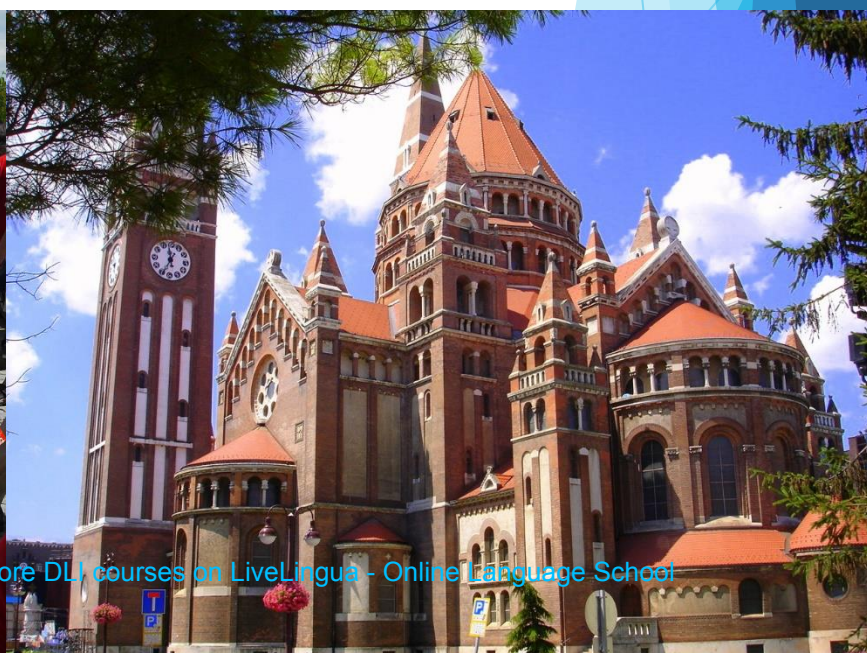

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

The following time limits are established for answering the (who, what, when, where, why and how) questions:

By the end of units studied:	For reading per 100 words:	Time per question:
1st through 5th	5 minutes	45 seconds
6th through 10th	4 minutes	40 seconds
11th through 14th	3 minutes	35 seconds

Lexical aids may be used and the text may be consulted throughout.

Note that the questions, whether oral or written, must be posed in English (to insure their comprehension, i.e., do not leave doubt about what the student comprehends, the printed text or the question). The answers, on the other hand, may be oral or written, in English or in Hungarian. Students should also remember that the terminal and intermediate skill objectives as well as the corresponding criterion-referenced tests require no active answer to questions, but the selection of the best answer from among several options. The "multiple-choice questions" were determined to be used for the purpose of assuring objective and easy machine scoring, similar to the Defense Language Proficiency Test (DLPT).

In either active responding or selecting the best answer, 80 percent correctness is passing.

C. SPEAKING

Speaking, being a more or less spontaneous production or performance, should not be prescribed for the entire duration of a lengthy study period.

Accordingly, no specific criteria or objectives can be prescribed for each exercise or production.

The student is required to use Hungarian at non-specific occasions in class, during breaks, at outings, etc., according to his or the faculty's desires and/or needs.

Formal measuring of speaking performance is explained in detail in the Student Guide, the Instructional Manual and in the instructions to each test, as determined by the appropriate DLI skill level requirements.

D. WRITING

Writing, actually composing, is similar to speaking in that it is extremely difficult to assess in an objective way. There

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

is a highly subjective quality to it that may possibly be improved on; but it is primarily a given quality, a talent.

Accordingly, specific criteria and objectives are prescribed for the technical aspects of writing - length, syntax, morphology, vocabulary, and orthography - with some consideration for style, clarity and conciseness.

Formal measuring of writing performance is explained in detail in the Student Guide, the Instructional Manual and in the instructions to each test.

E. TRANSLATION

Given a printed passage of a Hungarian text (i.e., any text of a unit) of a certain number of words on the topic contained in the unit, the student will translate it into written English.

The following time limits are established for each 100 words:

At the end of units studied:	Time allowed:
1st through 5th unit	45 minutes
6th through 10th unit	40 minutes
11th through 14th unit	35 minutes

Lexical aids may be used.

The student must, for passing, obtain 70 points or more by scoring up to 5 points for each of the 20 preselected key phrases translated correctly.

F. DICTATION

Given a recorded passage of a simulated Hungarian broadcast (i.e., any of the recorded texts of a unit) of a certain length on the topic contained in the lesson, the student will translate it, as he/she hears it, in Hungarian. The recording may be replayed as often as desired, and lexical aids may be used.

For each 10 seconds of recording, the student is allowed 5 minutes.

Lexical aids may be used.

Further instructions on scoring and measuring the criteria are contained in Control Document No. 1 of the Instructional Manual or of the Student Guide.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Note that dictation is an enabling skill, and that Hungarian being a highly phonemic language, the student has reached a high proficiency in it by the end of Volume 1. Thus, dictation need be exercised for "maintenance" only.

STUDY UNITS

Study units are identified by one or two letters indicating the topic, and by a two-digit number indicating first the phase in which the unit occurs, and second the number of the unit within its particular phase and topic. For example, Unit H24 deals with history, occurs in part 2 of the advanced phase (Volume 8) and is the fourth lesson in that series. (For a listing of the subject matter in the advanced phase and an explanation of Study Unit letter codes, see Inclosure 1 of the Instructional Manual or of the Student Guide.)

Unless the instructor determines otherwise, the sequence in which the student studies the various topics within a particular phase is up to the student. (See the course map on page vii for a description of how to select a sequence of study.) Within limits, the amount of time the student spends on any one unit is, again, up to the student. Experience has shown that students spend an average of a day and a half on each unit. The advanced phase (40 study units and 4 tests) should be completed within 9 to 15 weeks.

Something to remember about the subject matter: the student is not expected to become an expert on Hungarian economy, geography, or history. The student will not be tested on these topics. The student will be required to master the vocabulary in the lesson units, however.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

THE COURSE MAP

The course map shows small circles with unit designations. PT8 represents the test as explained in Control Documents No. 3 and No. 4 of the Instructional Manual or of the Student Guide.

Each circle is connected to one (or more) other circle(s) by a line indicating the path to be taken.

The rules are as follows:

1. Move only in the direction of the arrow.

2. Do not skip any units.

3. Start with the first unit of a topic. When you complete the unit, you may either switch to another topic or continue on the same topic within the phase.

4. You may study any unit, provided you have completed the lower-numbered units within that topic.

5. You may not study a unit of another volume (a higher phase) until you have successfully completed Phase Test 8.

VOLUME 9

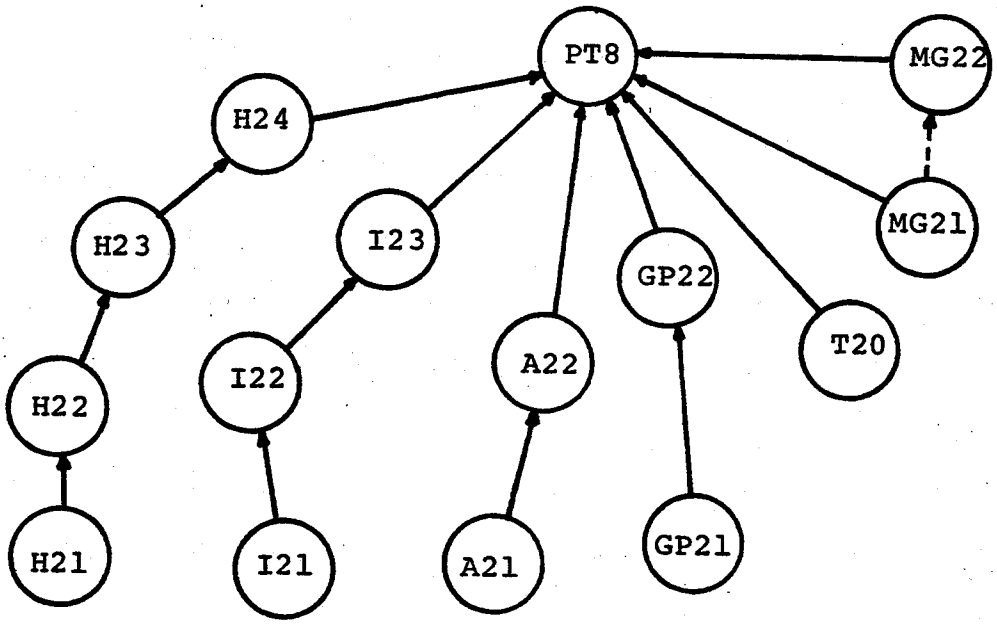

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

INDIVIDUAL PROGRESS SUMMARY

1. Column 1: Enter the units of Volume 10 in the sequence you intend to study them.
2. Column 2-12: Enter the appropriate letter shown in the legend indicating what exercises you used in Part I through VI D when studying them. If not used, enter N/A for non-applicable.
3. Column 13: Enter date of completion.
4. Column 14: Initial, verifying completion.

UNIT	PART											DATE	INIT
	I	II	III	IV			V	VI					
				A	B	C		A	B	C	D		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

LEGEND

T	Translation	C	Conversation	M	Memorization
D	Dictation	S	Summarizing	R	Reading Comprehension
L	Listening Comprehension				

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

CONTENTS

Lesson	Unit	Subject	Page
104	I21	A magyar ipar fejlődése	1
105	I22	A legfontosabb anyagforrások és iparágak	11
106	I23	A magyar ipar szervezése	21
107	T20	Közlekedés	31
108	A21	Magyarország mezőgazdasága	43
109	A22	A mezőgazdaság iparosítása	53
110	MG21	Katonai kiképzés Magyarországon	63
111	MG22	Katonaélet	75
112	GP21	A Kárpát-medence geopolitikai helyzete I Magyarország külpolitikája	85
113	GP22	A Kárpát-medence geopolitikai helyzete II A magyar nép harca az önállóságért	95
114	H21	Az önálló modern Magyarország	107
115	H22	Az orosz megszállás	119
116	H23	A kommunista hatalomátvétel hatása	129
117	H24	A gazdasági helyzet a második világháború után	139

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

I. PRIMARY TEXT

A magyar ipar fejlődése

Magyarországon az iparosítás a tizenkilencedik század közepén kezdődött és rövid időn belül az egész Kárpát-medencére kiterjedt. A folyamatot azonban a trianoni békeszerződés majdnem teljesen megállította.

Csonkamagyarország elvesztette nyersanyagforrásait. Emiatt nyersanyagokat kellett találni az ország területén és olyan iparágakat kellett kifejleszteni, melyekhez főleg szakértelem és csak kevés nyersanyag szükséges. Ezt a problémát elég jól megoldották a két háború között, de az ipar megint súlyos veszteségeket szenvedett a második világháború alatt. A háború végén pedig a németek és az oroszok sok ipari üzem gépeit elvitték vagy elpusztították.

Míg 1945-ig az ipar legnagyobb része magánkézben volt, a hatalomátvétel után fokozatosan és majdnem teljes mértékben államosították. Így, a kommunista rendszerben az állam vette át az ipar vezetését, és a "terv" szerint főleg a nehézipart kezdték fejleszteni. Mivel azonban kevés volt a nyersanyag, az új gazdaságpolitika nem lett eredményes. A helyzet még nehezebbé vált, mert egyrészt az ipari vezetők nem voltak szakemberek, hanem csak jó kommunisták, másrészt pedig a munkások nem voltak megelégedve és nem végeztek jó munkát, sőt néha szabotálták is a rendszert. A termelési költség növekedett, de az életszínvonal csökkent.

Az új rendszerben tehát az állam lett a munkaadó, a szakszervezet pedig a munkafelügyelő. A munkás panaszaival csak a kommunista párthoz fordulhatott segítségért. Így a Párt felügyelte az állam tevékenységét és hatalma az állam hatalmánál is nagyobb lett.

A munkások elégedetlensége azonban hozzájárult az 1956-os forradalomhoz. (186 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. VOCABULARY LIST

1.	államosít, államosítani	nationalize, to--
2.	Csonkamagyarország	Rump Hungary[1]
3.	egyrészt..., másrészt	1. in part...in part 2. on the one hand...on the other (hand)
4.	életszínvonal	standard of living
5.	elpusztít, elpusztítani	1. wipe out things, destroy 2. kill a human being, to--
6.	eredményes	successful
7.	felügyel, -ni	supervise, to--
8.	fokozatosan	gradually, by degrees
9.	gazdasági rendszer	economic system
10.	gazdaságpolitika	economic policy
11.	hatalomátvétel	take-over (of political power)
12.	hozzájárul, -ni	contribute to, help bring about, to--
13.	iparág	branch of industry
14.	iparosítás	industrialization
15.	kifejleszt, kifejteszteni	develop (trans.), to--
16.	magánkézben van	is privately owned
17.	munkaadó	employer
18.	munkafelügyelő	supervisor
19.	nyersanyagforrás	source of raw materials
20.	szabotál, -ni	sabotage, to--
21.	szakértelem	professional skill/knowledge
22.	szenved, -ni	suffer, be a victim of, to--
23.	teljes mértékben	completely, entirely
24.	termelési költség	production costs
25.	tevékenység	activity, function, business

[1]"Rump" is a term used to describe what remains of a country after large areas have been lost to a foreign power. "Rump Hungary" is used specifically to describe Hungary after the Treaty of Trianon which reduced the country to one-third of its former size.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

III. COMPLEMENTARY TEXT

A kommunista gazdasági rendszer

Segment 1

A kommunista gazdasági rendszer alapja a terv. Magyarországon az első ötéves terv 1950-ben indult meg. A gazdasági tervek nem voltak eléggé reálisak. A nehézipar óriási arányú fejlesztését határozták el, a könnyűipart pedig nem fejlesztették. Magyarországnak azonban kevés vasa és szene van. Így az országnak külföldről, főleg a Szovjetunióból kellett behozni a nehézipari nyersanyagokat. Ezekért magas árat kellett fizetni, mert az oroszok magasabb árakat követeltek, mint a nyugati államok. Így a terv végrehajtása sok problémát és főleg magas költséget okozott. (70 words)

Segment 2

Ennek a gazdaságpolitikának az lett az eredménye, hogy - bár az ország ipari termelése fokozódott - az életszínvonal állandóan süllyedt. Az ország nagy mennyiségben gyártott nehézipari cikkeket, de a közszükségletet - ruházat, élelmiszer, lakás, stb. - az ipar nem tudta kielégíteni.

A rossz tervgazdálkodás mellett más okai is voltak az életszínvonal süllyedésének: (1) az ipari vezetők nagy része nem volt szakember, hanem politikailag megbízható, úgynevezett "jó káder". Ezek az emberek nem értettek az ipar vezetéséhez, de végrehajtották a politikai vezetők parancsait. (2) A munkások nem voltak megelégedve és nem termeltek eleget. (72 words)

Segment 3

A "munkásparadicsomban" a munkás rosszabbul élt mint egy kapitalista államban. A munkaidő a legtöbb helyen 48 órás munkahét volt. A munkás engedély nélkül nem változtathatta a munkahelyét. Ha otthagyta a munkahelyét, megsértette a munkafegyelmet. Ezért vagy pénzbüntetést kapott, vagy súlyosabb esetben mint szabotálót börtönbe is tették.

A munkás panaszkodott a nagy munkatempó miatt is. A gyárakben, üzemekben nagyon magas normát követeltek. S a normát állandóan emelték. A szakszervezet főfeladata az volt, hogy biztosítsa a norma teljesítését. Tehát nem védte a munkás érdekeit, mint egy un. kapitalista államban. (70 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Segment 4

A 60-as években a kommunista vezetőség rájött, hogy ha emelni akarja a termelést, csökkenteni a termelési költséget és javítani a minőséget, meg kell változtatni a rendszert. Így első lépésként az ipar felső vezetésében a "jó káderekét" szakemberekkel cserélték ki. Ez persze nem jelentette azt, hogy az ipar politikai ellenőrzése megszűnt. A politikai megbízott - a párttitkár - ott van minden üzemben. De ekkor már nem volt elég jó kommunistának lenni ahhoz, hogy valaki gyárigazgató lehessen. Szakembernek is kellett lennie a saját területén. (67 words)

IV. NAME AND NUMBER EXERCISES

Exercise 1. Transcription - Proper Names

A következő adományok érkeztek az elmúlt héten tagsági díjakra:

Avig Sándor 18, Baldány László 24,
Alexovics Károly 38, Bársony János 7,
Kardos Tibor 45, Kornblau Rozália 62,
Maticz Istvánné 13, Molnár Stefánia 21,
Fazekas Istvánné 18, Ferencz Béla 33,
Stuber Gyula 35, Vaczek Barna 23,
Vágó Ernő 17, Vargha Gyula 34,
Papp Katalin 43.

(30 names)

Exercise 2. Transcription - Number Drill

1.	2694	11.	8131	21.	4297	31.	2368	41.	7303
2.	3037	12.	8914	22.	8632	32.	0347	42.	8568
3.	7543	13.	0941	23.	1450	33.	8561	43.	7116
4.	6588	14.	4592	24.	4857	34.	9201	44.	6578
5.	7549	15.	1820	25.	1487	35.	1026	45.	3052
6.	1671	16.	1092	26.	2633	36.	5187	46.	4901
7.	7865	17.	2304	27.	0347	37.	5182	47.	8107
8.	0325	18.	5079	28.	8561	38.	5702	48.	3644
9.	2039	19.	6759	29.	9201	39.	4169	49.	6509
10.	6677	20.	0381	30.	2785	40.	1924	50.	8301

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Exercise 3. Transcription - Number Phrases

1. Néhány város távolsága Budapesttől (km-ben):

Amszterdam	1145	Moszkva	1545
Bécs	270	Nápoly	825
Berlin	685	Osló	1460
Isztanbul	1040	Párizs	1260
Leningrád	1540	Rejkjavik	3150
London	1430	Szófia	605
Madrid	1970		

2. Észak-Európa országainak területe (ezer km^2-ben) és lakóinak száma (millióban) a következő:

Norvégia	324,2	3,9
Svédország	449,8	8,0
Finnország	337,0	4,7
Dánia	43,1	4,9
Izland	103,0	0,2

3. Dél-Európa országainak a népsűrűsége:

Jugoszlávia	80
Albánia	72
Bulgária	65
Portugália	104
Olaszország	177
Görögország	67

(30 numbers)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

V. VOCABULARY AND TRANSLATION EXERCISE

1. A kommunisták a bankokat is államosították.
2. Csonkamagyarország az ország régi területének egyharmada.
3. A fiú egyrészt katona, másrészt diák is.
4. Sok fejlődő országban alacsony az életszínvonal.
5. A légibombázás sok várost elpusztít.
6. Az eredményes kereskedő sok pénzt keres.
7. A főszakács felügyeli az ételek készítését.
8. Tavasszal a hőmérséklet fokazatosan emelkedik.
9. Az Egyesült Államok gazdasági rendszere a kapitalizmus.
10. A szocialista gazdaságpolitika alapja az ötéves terv.
11. A kommunista hatalomátvétel 1948-ban történt.
12. A munkások elégedetlensége hozzájárult a forradalomhoz.
13. A nehéziparnak több iparága van.
14. Lassan halad előre az iparosodás a Kárpát-mendencében.
15. Új iparágakat kell kifejleszteni.
16. A kapitalista országokban az ipar magánkézben van.
17. Csak az állami üzemekben munkaadó az állam.
18. Szocialista államokban a szakszervezet egyben munkafelügyelő is.
19. Magyarországon sok új nyersanyagforrást találtak.
20. Az elégedetlen munkások szabotálták a rendszert.
21. A gyár vezetőjének szakértelemre is van szüksége.
22. Sokat szenvedett az ipar Magyarországon a háború alatt és után.
23. Az ipart majdnem teljes mértékben államosították.
24. A magyarországi ipar termelési költségei igen magasak voltak.
25. A kommunista párt ellenőrzi az állam tevékenységeit.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

VI. SUPPLEMENTS

Supplement A

Notes

Norma

Az a szám, ami meghatározza, hogy bizonyos idő alatt (pl. 8 óra alatt) egy bizonyos munkaterületen mennyit kell termelni az embernek.

Kisipar

Ez egy gyűjtőnév, ami magában foglalja azokat az üzemeket, amikben rendszerint 5-nél kevesebb ember dolgozik. A kisipar majdnem mindig csak kézi erővel és nem gépekkel dolgozik. Magyarországon a városokban főleg a háziipar és a ruházati ipar területén van még kisipar. A falvakban sokkal több a kisiparos, mint a városokban. Pl. szabó, cipész, borbély, kovács, asztalos, stb.

Maszek

Ez egy rövidités, a jelentése: magánszektor. Olyan kisiparost jelent, akinek az üzemét még nem államosították, vagy aki még nem lépett be kisipari termelőszövetkezetbe, hanem egyedül, vagy egy-két munkással önállóan dolgozik. A kommunista rendszer mindent elkövet, hogy megszüntesse a magánipart, tehát politikai és gazdasági fegyverekkel harcol a maszekek ellen. Bíróság elé állítja őket árdrágításért vagy feketézésért. Nagyon nagy adót kell fizetniök és alig kapnak nyersanyagot, amiből dolgozni tudnak. (139 words)

Supplement B

Notes

Kisipari termelőszövetkezet (ktsz.)

Mint a mezőgazdaságban a kisparasztokat, úgy az iparban a kisiparosokat szövetkezetekbe próbálja kényszeríteni a kommunista rendszer. Pl. egy kisvárosban van nyolc szabó. Ezek közül hat szabó önként belép, vagy valamilyen kényszerrel szövetkezetbe kényszerítik őket, s megalakítják pl. a 86. sz. Szabó Kisipari Termelőszövetkezetet. A két "maszek" szabót gazdaságilag megsemmisítik, mert azok nem kapnak pl. anyagkiutalást, nincs

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

elég munkájuk, nem tudnak versenyezni a szövetkezettel és nemsokára becsukhatják az üzletüket.

5 éves terv

Öt évre megállapított gazdasági terv, ami előre meghatározza az ipari és mezőgazdasági termelést. A kommunista gazdasági élet az un. tervgazdálkodásra van felépítve, s több évre, rendszerint 5 évre, előre meghatározza a terv, hogy melyik gyár mit és mennyit termeljen.

Értelmiségi dolgozó

Az a dolgozó, aki az iróasztal mellett szellemi munkát végez. Amerikában az értelmiségi dolgozókat "fehérgalléros" a fizikai munkásokat pedig "kékgalléros" dolgozóknak nevezik. Magyarországon az értelmiségi dolgozók fizetése általában magasabb, mint a fizikai munkásoké. Kivételt jelentenek azonban a bányászok, a sztahanovisták és az élmunkások. (134 words)

Supplement C

Dorogi Bányászat

A dorogi bányászat a XVIII. század 80-as éveiben kezdődött el, de jelentékenyebb mértékben csak mintegy 100 évvel ezelőtt kezdett fejlődni. Mint régi, hagyományos bányavidék, Dorog sok tekintetben máig is magán hordja a klasszikus kapitalizmus korának önmagukat túlélt jegyeit. Évtizedeken át folytatták a dorogi bányászok harcukat a kizsákmányolás ellen, de jórészt sikertelenül. Dorog régi lakótelepei, a nyomott, zsúfolt, kiábrándító környezetű bányászlakások, ennek a kornak a maradványai.

A felszabadulás nemcsak a termelést növelte meg lökésszerűen, (a 30-as évek termelése csaknem megháromszorozódott), hanem Dorog külső képe is alapjában megváltozott az elmúlt 30 évben. Az újonnan épült lakóházak, lakótelepek az újkor tisztult, fejlett gondolkodását tükrözik. Csupa virág, csupa napfény az új házak környéke: s még arra is ügyeltek a tervezőmérnökök, hogy az új lakónegyedeket szél ellenében építsék, nehogy az üzemek füstjét, kormát a bányászlakások irányába hordja az uralkodó széljárás. (115 words)

Supplement D

Csepel

Csepelről, amelynek gyártelepei messze túlnyúlnak Budapesten, néhány sorban aligha számolhatunk be; ragadjuk ki inkább

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

a téma egy kicsiny részletét. Ma az országban futó járművek túlnyomó többségét Csepel-motor hajtja, nem is beszélve a kompresszorokról, szivattyúkról. 1949-59 között, az Autógyár első 10 éve alatt 42 000 tehergépkocsit és 85 000 motort készítettek Csepelen. Ma 16 országba szállítunk rendszeresen csepeli motorokat. 10 év alatt 16 000 tehergépkocsit exportáltunk,

A magyar munkásmozgalomnak is kiemelkedően fontos fellegvára a "Vörös Csepel". 1903 óta, mikor az első önálló szervezetek megalakultak itt, Csepel mindig élen járt a dolgozók jogaiért, a nép s az ország szabadságáért vívott harcban. 1918-ban itt alakult meg elsőnek a munkástanács. Csepel látta el municióval a Vörös Hadsereget, hősi harcot folytattak a két háború közötti elnyomás korszakában, és helyt álltak 1956-ban, az ellenforradalom idején is. (114 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

I. PRIMARY TEXT

A legfontosabb anyagforrások és iparágak

A trianoni (1920) és párizsi (1947) békék következtében Magyarország elvesztette legtöbb ipari energiaforrását. A két háború között és a második világháború után sikerült azonban nagymennyiségű energiaforrást találni a trianoni Csonkamagyarország területén.

Az egyik legfontosabb ipari üzemanyag a szén. Két más fontos ipari energiaforrás az olaj és a földgáz. Nagy mennyiségben található mindkettő a Dunántúlon és az Alföldön fekvő nagy olaj- és földgázmezőkön. Nagy hévízkincse is van az országnak az Alföld alatt.

Azok az iparágak lettek a legsikeresebbek, melyek helyi ipari nyersanyagokat használhattak fel. Bauxit található a Dunántúlon nagy mennyiségben, így az alumíniumgyártás ott nagy jelentőségű. Ezenkívül csak a vastermelés jelentős, de vasérc csak kis mennyiségben található az Északi-középhegységben.

Egyik legjelentősebb iparág Magyarországon a gépgyártás, különösen a villanygépek gyártása. Újabban a vegyiipar fejlődik, főleg a gyógyszeripar, melynek termékeit a világ sok részébe exportálják.

Aránylag későn indult meg a textilipar. Sajnos, még ma sem képes ellátni az országot jó és olcsó áruval.

Az élelmiszeripar évszázadok óta az ország főipara volt. A háború után a földek kollektivizálása miatt csökkent a mezőgazdazdasági termelés, de megfelelő állami segítséggel most újra eleget termelnek, sőt exportálnak is élelmiszert.

Bár a legtöbb magyar kisiparos termelőszövetkezeti tag, még sok önálló iparos maradt a magánszektorban, mert különleges munkájuk nélkülözhetetlen a rendszernek. (174 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. VOCABULARY LIST

1.	áru	goods, products, merchandise
2.	élelmiszeripar	production of foodstuffs, food processing
3.	energiaforrás	source of energy, energy resource
4.	exportál, -ni	export, to--
5.	földgázmező	natural gas field
6.	gyártás gépgyártás	manufacture, manufacturing manufacture, manufacturing of machines/machinery
7.	gyógyszeripar	pharmaceuticals industry
8.	hévízkincs	(plentiful) thermal water
9.	iparos, kisiparos	artisan, craftsman
10.	jelentős	important, significant
11.	képes nem képes ellátni	able to, can, is capable of is unable to supply
12.	kollektivizálás	collectivization
13.	következtében a béke következtében	as a result/consequence of in consequence of the peace
14.	magánszektor	private sector
15.	nagymennyiségű	large quantity, large quantities of
16.	nélkülözhetetlen	indispensable
17.	párizsi béke (szerződés)	The (Peace) Treaty of Paris
18.	szénmedence	coal field
19.	termelőszövetkezet tsz-tag	cooperative (noun) member of a cooperative
20.	termék	product
21.	termelés	production (may be either industrial or agricultural)
22.	textilipar	textile industry
23.	üzemanyag	fuel
24.	villanygép villanygépek	electrical machine electrical machinery

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

III. COMPLEMENTARY TEXT

A legfontosabb energiaforrások és iparágak

Segment 1

Energiaforrások

A szén az egyik legfontosabb ipari üzemanyag. Négy főszénmedence van az országban. A Mecsekben feketeszenet, a Vértes-Pilis hegységekben, a Sajó völgyében és Salgótarján környékén pedig barnaszenet bányásznak. Az ország széntermelése azonban nem fedezi az ország szükségletét.

A másik két fontos ipari energiaforrás az olaj és földgáz. Lispe környékén találtak olajat először. Ma az Alföld több vidékén vannak olajmezők. Az Alföld alatt földgázmezők is vannak.

A Mecsekben urániumot is bányásznak.

Magyarország a hévizek országa. Az ország hévízkincse a világon az egyik legelső helyen áll. Az egész Alföld alatt kb. 98 fokos hévíz van, aminek hőenergiája kb. 70 millió tonna szén energiájának felel meg. (97 words)

Segment 2

Ipari nyersanyagok és kohászati művek

A legfontosabb érc Magyarországon a bauxit. Ebből kb. 250 millió tonna található a Bakony és Vértes hegységekben. A bauxitnak csak kb. 10 százalékát dolgozzák fel Magyarországon. Ennek az egyik oka az, hogy a Szovjetuniót Magyarország látja el bauxittal. A legfontosabb aluminium gyárak Ajkán és Várpalotán vannak.

A többi fontos érc közül csak vas van nagyobb mennyiségben. Az Északi Hegyvidéken bányásszák a legtöbb vasat (Ózd). Ez azonban nem elég a magyar ipar számára. Így az ország vasérc szükségletének kb. 4/5-ét külföldről hozza be. Az ország jelenleg kb. 5,4 millió tonna vasat és acélt gyárt évente. A legnagyobb kohászati művek Diósgyőrön, Ózdon és Dunaújvároson vannak. (89 words)

Segment 3

Egyéb fontos iparágak

Már a XIX. század óta jelentős volt Magyarországon a gépgyártás. E gyárak legfontosabb gyártmányai a Diesel-motorok,

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

(mozdonyok, teherautók, stb.) mezőgazdasági gépek, szerszámgépek. Építenek azonban hajókat, vasúti kocsikat, traktorokat, autóbuszokat, motorbicikliket, stb. is.

A villanygépek gyártása már a második világháború előtt megkezdődött. A magyar ipar exportra is gyártott rádiókat, villanylámpákat, elektromos gépalkatrészeket és egyéb elektrotechnikai cikkeket. Jelenleg nagyon fejlődik ez az iparág. Televíziót, mosógépet, elektromos hűtőszekrényeket is gyártanak egyre nagyobb számban.

Újabban a vegyiipar fejlődik a leggyorsabban. Ebben az iparágban a legjelentősebb a gyógyszeripar fejlődése. Ma Magyarország nagy mennyiségben exportál gyógyszert a szovjet blokk államaiba. (84 words)

Segment 4

A textilipar csak az első világháború után indult meg, de hamar a második legfontosabb iparággá fejlődött. Jelenleg a textilipar nem képes ellátni az ország lakosságát jó és olcsó áruval. A ruházati cikkek rosszminőségűek és nagyon drágák.

Magyarország már évszázadok óta exportál élelmiszert. Ez az iparág jól ki volt fejlődve. A gazdag mezőgazdasági termékeket rengeteg malom és konzervgyár dolgozta fel. A második világháború után a földek kollektivizálásával csökkent a mezőgazdasági termelés. Az állam támogatásával azonban újra európai hírű a magyar húsáru, szalonna, sonka, paprika, bor, stb.

Kisipar

A kisipari termelés jelentős Magyarországon. A kisiparosok szövetkezetekben dolgoznak vagy önállóak. Az önálló dolgozók száma kisebb, mint a szövetkezetieké. Egyelőre tűrik őket, mert még nélkülözhetetlenek a szocialista rendszer számára. (98 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

IV. NAME AND NUMBER EXERCISES

Exercise 1. Transcription - Proper Names

A következő személyek vettek részt a bibliaórán:

Fazekas Istvánné, Ferenczi Géza, Kornblau Stefánia, Demeter Lajosné, Egedy Anna, Disznós Gabriella

A süteményeket adományozták:

László Carolina és Lakiff Helén

E heti gyűlést Starzsinszky Dezsőné lakásán tartották, a jövő heti összejövetelt pedig Trombitás Endrénénél tartják.

(20 names)

Exercise 2. Transcription - Number Drill

1. 78 719	11. 76 541	21. 23 767	31. 76 531	41. 74 352
2. 56 801	12. 31 539	22. 62 776	32. 56 158	42. 41 691
3. 12 628	13. 51 654	23. 30 451	33. 61 913	43. 88 685
4. 99 722	14. 91 167	24. 30 643	34. 24 957	44. 62 619
5. 62 387	15. 42 425	25. 78 550	35. 50 985	45. 17 874
6. 46 613	16. 89 058	26. 49 881	36. 35 032	46. 31 687
7. 40 426	17. 38 357	27. 58 863	37. 90 784	47. 34 786
8. 34 934	18. 77 901	28. 80 786	38. 49 107	48. 24 049
9. 25 345	19. 21 604	29. 49 082	39. 36 726	49. 39 435
10. 76 510	20. 10 948	30. 61 929	40. 51 766	50. 71 650

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

V. VOCABULARY AND TRANSLATION EXERCISE

1. A nehézipar gépeket és sok egyéb árut gyárt.
2. Magyarország legrégibb ipara az élelmiszeripar.
3. Kevés energiaforrás van az országban.
4. Csak azt lehet exportálni, amiből sok van.
5. Az Alföld alatt nagy földgázmezők vannak.
6. A gépgyártás a tizenkilencedik században kezdődött.
7. A leggyorsabban fejlődő iparágak egyike a gyógyszeripar.
8. Magyarország hévízkincsei a leggazdagabbak Európában.
9. Sok kisiparos még mindig önállóan dolgozik.
10. A Dunántúl jelentős ásványa a bauxit.
11. Az ország ipara nem képes ellátni a szükségletet.
12. A kollektivizálás sok helyen csökkentette a termelést.
13. A trianoni béke következtében sok nyersanyagforrás elveszett.
14. Csak kisiparosok dolgoznak a magánszektorban.
15. Nagymennyiségű olajat találtak az Alföldön.
16. A levegő nélkülözhetetlen az élethez.
17. Ami olcsó, nem mindig jóminőségű.
18. A második világháború a párizsi békével ért véget.
19. Négy nagy szénmedence van az országban.
20. A legtöbb iparos termelőszövetkezeti tag.
21. A gyógyszeripar egyik legismertebb terméke az aszpirin.
22. A nyersanyagok termelését állandóan növelik.
23. A textilipar nincs jól kifejlődve.
24. Üzemanyag nélkül nem működnek a gépek.
25. Villanygépek csak villannyal használhatók.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

VI. SUPPLEMENTS

Supplement A

A magyar ipar fontosabb adatai

A munkáslétszám 1963-ban a következőképpen oszlott meg:

nehézipar 57,9 o/o, könnyűipar 34,1 o/o, élelmiszeripar 8,0 o/o.

1962-ben az export részesedése a gépgyártásban 32,6 o/o, villamosgépiparban 22,9 o/o, műszeriparban 36,7 o/o, tömegcikkiparban 13,4 o/o volt.

1964-ben a csúcsesztergák 46 o/o-a, marógépek 67 o/o-a, diesel motorok 78 o/o-a, tehergépkocsik 66 o/o-a, autóbuszok 78 o/o-a, távbeszélőkészülékek 64 o/o-a, izzólámpák 54 o/o-a került exportra.

1963-ban pedig a nyersvastermelés 1,4 millió tonna, az acéltermelés 2,4 millió tonna, az alumínium termelés 5,7 ezer tonna volt.

Kétséges, hogy a kohászati termelés fokozható. Elsődleges feladat a timföldtermelés és az aluminium félkész gyártmányok termelésének fejlesztése.

1963-ban a könnyűipari termelés százalékos megoszlása ez volt: faipar 14 o/o, papíripar 4 o/o, nyomdaipar 4 o/o, textilipar 37 o/o, bőr- és cipőipar 13 o/o, textil- és ruházati ipar 17 o/o, egyéb ipar 11 o/o. (119 words)

Supplement B

Notes

Párizsi béke

1947 február 10-én, a második világháború után kötött békeszerződés, ami visszaállította az 1920-as trianoni határokat. Magyarország 1938 és 1941 között visszakapta a trianoni békeszerződésben elvesztett területek egy részét, de a párizsi béke ismét elvette ezeket a területeket.

Ipari üzemanyag

Ez a gyűjtőneve azoknak az anyagoknak, amikkel gépeket lehet hajtani, erőműveket, gyárakat, ipartelepeket lehet üzemben tartani. Ipari üzemanyag például a nyersolaj, benzin, szén, és az uránium.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Szénmedence

Így nevezik azt a területet, ahol egymás mellett sok szénbánya van, s a geológiai kutatások alapján tudják, hogy a bányák alatt még sok szén van.

Szovjet blokk

A Moszkva központi irányítása és ellenőrzése alatt álló országok képezik a szovjet blokkot. A Szovjetunió a blokk vezetője, s a blokkhoz tartoznak az úgynevezett csatlósállamok, Bulgária, Románia, Magyarország, Lengyelország, Kelet-Németország és Csehszlovákia.

Nehézipar - könnyűipar

A kommunista gazdasági terv célja a nehézipar fejlesztése. Ennek megvalósítása azonban nehézségbe ütközött a nyersanyaghiány miatt. Ilyen célokra nincs elég vas Magyarországon és nagy mennyiségben kell külföldről bevinni. Ezért a nehézipar fejlesztése és fenntartása költséges. A kommunista rendszer uralomra jutása előtt fejlődő könnyűipara volt az országnak, de ezt az iparágat nem fejlesztették tovább a hatvananas évek közepéig.

(151 words)

Supplement C

Energiaforrások

Magyarország elég gazdag energiaforrásokban a kis ország viszonyaihoz képest. Itt van pl. az olaj. Ma már jóval több olajkút működik a különböző olajmezőkön, mint a második világháboru alatt és előtt. A magyar statisztikai adatok szerint azonban mégis van olajbevitele Magyarországnak Oroszországból. Ez azért van, mert a magyar olaj legnagyobb része kimegy Oroszországba, s cserébe rosszabb minőségű orosz olajat kapnak.

A másik nagy mennyiségű energiaforrás a földgáz. Főleg az Alföld különböző részein van sok földgázforrás, amiből már a második világháború előtt is nagy mennyiségű gázt használtak fel ipari és háztartási célokra. Ebből is szükség van bevitelre, mert a rendelkezésre álló hazai forrásokat csak egy későbbi "ötéves terv"-ben fogják kitermelni. Úgy látszik, hogy a szükséges eszközök vagy szakemberek hiányoznak.

Uránium nagy mennyiségben áll rendelkezésre a Mecsek hegységben. Azonban csak nagyon keveset használnak fel belőle Magyarországon. Ugyanis a magyar lexikon szerint: " A kitermeléshez és a szükséges kisérletek elvégzéséhez a Szovjetunió nyújt műszaki és anyagi segítséget."

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

A villanyenergiát főleg hőenergiával fejlesztik. De egyre nagyobb mértékben használnak vízienergiát. (151 words)

Supplement D

Nyersanyagforrások

A jelenlegi Magyarország területén a nyersanyagok fokozatos és tervszerű feltárása az első világháború után kezdődött el. Ma leggazdagabb a bauxitbányászat. Bauxittelepek a Dunántúli Középhegységben vannak. Ezenkívül főleg vasat, kisebb mennyiségben nemesfémeket, üveg- és porcelángyártáshoz szükséges nyersanyagokat találnak Magyarországon. Ezek közül csak a bauxit az, amiből eleget találnak a hazai ipari üzemek számára.

Jövedelmezőség - gazdaságosság

Az 1959. évi termelői árrendezés és költségszámolási módszerváltozás hatására az ipar nyereségessége nagymértékben növekedett. Míg 1955-ben az üzemi nyereség a termelési érték 1 o/o-át tette ki, 1960-ban 13,4 o/o-át, 1963-ban 14,9 o/o-át. Különösen magas a gépipar nyeresége, - több mint 20 o/o. A szocialista és kapitalista országok gazdasági rendszere közötti nagy különbségek miatt a jövedelmezőség terén lehetetlen összehasonlításokat tenni.

A termékek minősége

A termékek minőségének nem kielégítő voltát mutatja, hogy az exportra szánt könnyűipari termékek 20 o/o-át utasítja el a minőséget ellenőrző szerv. Kiderült (27 nagyipari vállalatnál), hogy a minőségellenőrzésben foglalkoztatottak 1,8 o/o-a rendelkezett mérnöki képesítéssel, több mint 40 o/o-a pedig szakképzetlen dolgozó. (139 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

123

I. PRIMARY TEXT

A magyar ipar szervezése

Magyarország lakosságának több mint fele dolgozó. A dolgozóknak több mint 40 o/o-a az iparban van foglalkoztatva. Az ország nemzeti jövedelmének közel 70 o/o-a az iparból származik. Az ipar a következő iparágakra oszlik.

Nehézipar:
- bányászat
- villamos energia-ipar
- vas-, acél-, és fémgyártás (kohászat)
- gépipar
  - gépek és gépi berendezések
  - közlekedési eszközök
  - villamosipari gépek és készülékek
  - híradás és vákuumtechnikai ipar
  - műszeripar
  - fémtömegcikk-ipar
- építőanyagipar
- vegyi- és gumiipar.

Könnyűipar:
- fafeldolgozó ipar
- papíripar
- nyomdaipar
- textilipar
- bőr-, szőrme-, cipőipar
- kézmű- és háziipar
- egyéb (vegyes) ipar.

Élelmiszeripar.

Ezeket az iparágakat még részletesebb ágakra is oszthatjuk. Az élelmiszeriparhoz tartoznak például a

- malmok
- kenyérgyárak
- cukorgyárak
- húsipari üzemek
- tejtermelés
- szeszgyárak
- sörgyárak
- konzervgyárak és még sok más.

Néhány lényeges a bányászatra vonatkozó számot közlünk a következőkben. Feketeszén csak a Mecsekben van. 1973-ban 3,4 millió tonnát termeltek. Barnaszenet a dunántúli és az északi-középhegységi bányákból termeltek 2,7 millió tonná mennyiségben.

Csak bauxitban gazdag az ország: 1973-ban közel 2,6 millió tonna volt a termelés. Ugyanebben az évben 168 000 tonna vasércet, 34 000 tonna mangánércet és kisebb mennyiségű színes ércet termeltek ki az Északi-középhegységből.

Magyarország a nem érces ásványi kincsekben sem gazdag.

(166 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. VOCABULARY LIST

1.	ásványi kincs	mineral resources
2.	berendezés gépi berendezés	equipment machinery, mechanical equipment
3.	bőripar	leather industry
4.	csekély	slight, insignificant, small
5.	építőanyagipar	construction materials industry
6.	fafeldolgozó ipar	wood processing industry
7.	fémtömegcikkipar	metal products industry
8.	foglalkoztat, -ni	employ, engage, to--
9.	gumiipar	rubber industry
10.	háziipar	homework industry
11.	húsipari üzem	meat processing plant
12.	készülék	appliance, apparatus
13.	kézműipar	handicraft industry
14.	kohászat	metallurgy
15.	közlekedési eszközök	conveyances
16.	mangánérc	manganese ore
17.	műszeripar	appliance industry
18.	nyomdaipar	printing industry
19.	oszt, osztani	divide/split (up), to--
20.	származik, származni	come/derive/originate (from), to--
21.	szeszgyár	distillery
22.	sörgyár	brewery
23.	szőrmeipar	fur industry (the processing of pelts)
24.	vákuumtechnika vákuumtechnikai ipar	electronics electronics industry
25.	vonatkozik, vonatkozni bányászatra vonatkozó	relate to, be relevant to, to-- relating to mining

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

III. COMPLEMENTARY TEXT

Magyarország ipara számokban

Segment 1

Hőerőművek szolgáltatják a villamos energia legnagyobb részét, 99 o/o-ban. 1973-ban 17 635 millió kWó áramot termeltek. Ebből csupán 82 millió kWó volt a vízi erőművek termelése. Ezek közül Tiszalök kapacitása 11 500 000 kWó. Kisköre mellett létesült a másik nagy tiszai erőmű, 127 km^2-es tárolótóval és 300 ezer hektár területi öntözőrendszerrel.

A kohászati ipar az alumíniumon kívül 1973-ban 2,1 millió tonna nyers- és öntöttvasat, 3,3 millió tonna acélt, 5760 tonna rezet, 700 tonna ólmot és 600 tonna cinket termelt. (67 words)

Segment 2

A gépgyártó ipar főként a fővárosban, Miskolcon és Győrben fejlődött ki. Újabb jelentősebb üzemek dolgoznak Székesfehérváron, Debrecenben, Szombathelyen, Mosonmagyaróváron és Nagykanizsán. 1973-ban 1149 traktort, 10 606 tehergépkocsit és autóbuszt, mintegy 38 ezer motorkerékpárt gyártottak.

A magyar vegyipar ágai közül világhírű a gyógyszergyártás. Ugyancsak fejlett a műtrágyaipar: Pét, Budapest, Szolnok, Kazincbarcika és Leninváros üzemeiben 1973-ban 593 ezer tonna talajjavítószer készült. Több helyen gyártanak műanyagot és műszálat, karbidot és fényképészeti anyagokat. A gumiiparban 1973-ban összesen 730 800 gumiabroncsot gyártottak. (66 words)

Segment 3

A ruházati ipar két főága a textil- és a bőripar.

A textilipar központja Budapest, de vannak fontos üzemek Szombathelyen, Győrben, Sopronban, Kőszegen, Pápán és Kaposváron. 1973-ban 346 millió m^2 gyapotszövet és 38 millió m^2 gyapjúszövet készült bennük. Vannak több helyen kötőszövőipari üzemek és persze ruhagyárak is.

Bőrkikészítő üzemek Budapesten, Tatán, Simontornyán és Pécsen működnek. A nyersbőrt külföldről, főként Dél-Amerikából kell behozni. A budapesti, martfűi, szombathelyi és szigetvári cipőgyárak 41,2 millió lábbelit készítettek 1973-ban. (66 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Segment 4

Az élelmiszer ipar legjelentősebb ága a húsipar. Üzemei 1973-ban 395 ezer tonna marha-, sertés-és juhhússal látták el a piacot. Több helyen készítenek szalámit és kolbászt, Pápán pedig főleg sonkát.

A tejipari vállalatok 1973-ban 569 millió liter tejet, 22 ezer tonna vajat és 28 ezer tonna sajtot adtak a fogyasztóknak.

Sok zöldségfeldolgozó üzem működik az országban. Ezek, valamint a gyümölcsfeldolgozó vállalatok növényi konzerveket gyártanak.

A malomipar központjai Kapuvár, Enying, Karcag, Törökszentmiklós, Orosháza és persze Budapest. (66 words)

IV. NAME AND NUMBER EXERCISES

Exercise 1. Transcription - Proper Names

Jókai Mórt ünnepelték az "Új földesúr" megjelenésének 150-ik évfordulóján Gábor Péter előadássorozatának keretében. Kerecsendi Áron elnökölt, és a gyűlés szónoka Pásztor József volt. Közreműködött Gyulainé Petrass Sári, dr. Molnár László és Kozmon Endre. Palásthy György, Fábri Mihály és Kálnoki Páterné rövid szkeccse után Dömötör Tibor előadta Hubay csárdajelenetét, majd pedig Ritly János kíséretével Kálnoki Zsuzsa elénekelte Kodály Zoltán két székely balladáját. (30 names)

Exercise 2. Transcription - Number Drill

1. 70 002	11. 65 914	21. 67 653	31. 18 130	41. 18 438
2. 40 657	12. 81 271	22. 26 354	32. 76 549	42. 35 724
3. 10 089	13. 70 634	23. 49 526	33. 17 218	43. 57 848
4. 36 087	14. 70 634	24. 83 171	34. 41 956	44. 54 263
5. 45 627	15. 76 364	25. 62 974	35. 34 133	45. 63 430
6. 15 676	16. 12 438	26. 62 126	36. 21 865	46. 83 337
7. 61 272	17. 42 835	27. 22 222	37. 27 216	47. 91 604
8. 80 345	18. 99 743	28. 27 645	38. 76 561	48. 28 406
9. 56 821	19. 19 582	29. 66 317	39. 27 564	49. 27 342
10. 33 143	20. 57 381	30. 33 171	40. 60 378	50. 36 208

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Exercise 3. Transcription - Number Phrases

A. Néhány város távolsága Budapesttől (km-ben):

Amszterdam	1145	Moszkva	1545
Bécs	270	Nápoly	825
Berlin	685	Oslo	1460
Istanbul	1040	Párizs	1260
Leningrád	1540	Rejkjavik	3150
London	1430	Szófia	605
Madrid	1970		

B. Észak-Európa országainak területe (ezer km^2-ben) és lakóinak száma (millióban) a következő:

Norvégia	324,2	3,9
Svédország	449,8	8,0
Finnország	337,0	4,7
Dánia	43,1	4,9
Izland	103,0	0,2

C. Dél-Európa országainak a népsűrűsége:

Jugoszlávia	80
Albánia	72
Bulgária	65
Portugália	104
Olaszország	177
Görögország	67

(29 numbers)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

V. VOCABULARY AND TRANSLATION EXERCISE

1. Nincs sok ásványi kincs Magyarországon.
2. A fejlődő államok sok gépi berendezést importálnak.
3. A bőriparhoz szükséges nyersanyagot Dél-Amerikából hozzák.
4. Magyarország kőszénbányászata nagyon csekély.
5. Az építőanyagipar újabban jól fejlődik.
6. Kevés erdő van, tehát a fafeldolgozó ipar se jelentős.
7. Állandóan növekedik a fémtömegcikk ipar.
8. A legtöbb dolgozó nem a mezőgazdaságban van foglalkoztatva.
9. A gumiiparhoz külföldi nyersanyagra van szükség.
10. A nehéziparban szegény országoknak nagy a háziipara.
11. Kolbászt és sonkát a húsipari üzemek gyártanak.
12. Sok rádiót és egyéb villanykészüléket exportálunk.
13. A kézműipar a könnyűipar része.
14. A fémgyártást kohászatnak is hívják.
15. Délamerikába is exportálnak közlekedési eszközöket.
16. A dunántúli hegyekben mangánércet is találtak.
17. Már a második világháború előtt is híres volt a magyar műszeripar.
18. Nagy múltja van a nyomdaiparnak.
19. Az élelmiszeripart sok iparágra lehet osztani.
20. Az iparból származik a nemzet jövedelmének több mint kétharmada.
21. A szeszgyárak nagyon népszerű árut gyártanak.
22. A sörárpát legnagyobbrészt a sörgyárakba szállítják.
23. Híres a szőrmeipar, de szőrmét importálni kell.
24. A vákuumtechnikai ipar főleg rádió és televízió készülékek gyártását segíti elő.
25. A bányászatra vonatkozó adatokat nem kell megtanulni.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

VI. SUPPLEMENTS

Supplement A

Az iparigazgatás szervezete

Az egész ipart 3 minisztérium igazgatja Magyarországon: a Kohó- és Gépipari, Nehézipari és Könnyűipari Minisztériumok.

A minisztériumok legfontosabb feladatai a következők:

a. a tervfeladatok meghatározása
b. együttmuködés a "blokk" államaival
c. az árak szabályozása
d. a trösztök ellenőrzése

A minisztériumok alatt vannak a trösztök (és különleges vállalatok). Ezek főfeladatai:

a. megadni a feladatot az egyes vállalatok számára (a terven belül)
b. a munkabérek megállapítása
c. korszerűsítés és átszervezés
d. a vállalatok ellenőrzése

A tröszt élén vezérigazgató áll. Helyettesei: a műszaki igazgató (főmérnök), a gazdasági igazgató (főkönyvelő) és (néha) a kereskedelmi igazgató.

A vezérigazgató felelős mindenért. Mellette, mint tanácsadó szerv, működik az igazgató tanács. Tagjai az igazgatók, a párttitkár és a szakszervezet vezetője. A többi tagot a miniszter nevezi ki. Ezek lehetnek vállalati vezetők, tisztviselők vagy munkások. Választott képviselő tehát nincs a tanácsban.

A vállalat a legkisebb ipari egység. Szervezése hasonló a trösztéhez. Feladata a terv ráeső részének a teljesítése.

(111 words)

Supplement B

Bauxit, mangán, nitrogén

Veszprém megyében bányásszák az ország barnaszén- és lignittermelésének 14, illetve 18 százalékát, a bauxit 67, a mangánérc száz százalékát. A kohóaluminium 77, az ammónia 32, a nitrogénműtrágya 18 és a szuperfoszfát 25 százalékát termelik a megye üzemei.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

A leggyorsabban fejlődő iparágak a bauxitbányászat, a vegyipar, a gépipar, kohászat és a villamosenergiaipar.

Mivel az ország timföldtermelésének közel felét Veszprém megye adja, természetes, hogy az aluminiumkohászat fejlődött a legdinamikusabban. Egymás után helyezték üzembe a nagy kapacitású bányákat, az utóbbi időkben többek közt Halimbán és Iszamajorban. A Bakony erdőségei hatalmas bauxitmezőségeket rejtegettek, s a vörös, zsíros föld kincset ér. 1974-ben helyezték üzembe az Ajkai Timföldgyárat, amelynek építése kétmilliárd forintba került, évi kapacitása pedig 240 ezer tonna timföld.

A Veszprém megyei vegyipar a hetvenes évek elejétől évente átlagosan 8 százalékkal növelte termelését. A korszerű műtrágya és növényvédőszer termelése - az ország igényeinek megfelelően - ennél lényegesen gyorsabb tempóban növekedett. A Péti Nitrogén Művekben jelenleg is több nagyberuházás folyik. Országos viszonylatban hatalmas vállalkozásnak számít az új péti műtrágyagyár építése, az összköltség: kilencmilliárd forint. Ez a nagyüzem a következő években nagy mértékben növeli a magyar műtrágyatermelést, és így a behozatal csökkenésével jelentős devizamegtakarításhoz juttatja az országot. (177 words)

Supplement C

Életünk - számokban

A Központi Statisztikai Hivatal budapesti igazgatóságának egyik kiadványa sok érdekességet tartalmaz. A többi közt azt, hogy a fővárosi háztartásokból - bár az utóbbi években növekedett a húsfogyasztás - lassan kiszorul a zsír, és elfoglalja helyét a növényi étolaj és a margarin. Sokan vaj helyett is margarint fogyasztanak.

A nagy kenyérfogyasztás is leáldozóban van - hiába, vigyáznak vonalaikra a nők, a férfiak, sőt a gyerekek is; a péksüteményt vásárolják inkább. Azt viszont többet, mint korábban.

Néhány éve még hallani sem akartak a háziasszonyok a konzervételekről, a mélyhűtött készítményekről. Ma tele a kosaruk fagyott csirkecombokkal, parajkrémmel, szilvásgombóccal.

Kevés a fővárosi asztalos és cipész, s mindössze 471 magánfodrász dolgozik. Viszont újabb és újabb, jól berendezett, modern fodrász- és kozmetikai szalónok nyílnak a kerületekben.

Divatba jött a konfekció. Az állami üzletek, áruházak bő választékkal várják a vásárlót. Ugyanez vonatkozik a cipőüzletekre. Ami pedig a lakások szépítésének igényét, a lakáskultúra fejlődését jelzi, a bútorszövetvásárlás tíz év alatt megkétszereződött.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

S ha már a lakásnál tartunk, szóljunk az állományról. A fővárosban jelenleg 672 371 lakást tartanak nyilván, 150 ezerrel többet, mint tíz évvel ezelőtt. Sokan építkeznek: a tégla, a faanyag forgalma a legjobb bizonyíték erre. (1965-ben 3623 vagon cementet vásároltak, a múlt esztendőben 12 131 vagont.)
(173 words)

Supplement D

News in Brief and Advertisements

1. Speciális sörerjesztés.

Új erjesztő eljárással kisérleteznek a Soproni Sörgyárban. A cél az erjesztési időszak lényeges lerövidítése. A kisérlethez új, ezer hektoliteres tartályokat gyártanak a soproni üzem részére. Közülük kettőt már fel is szereltek. (28 words)

2. Őszi divat.

Az idei ősz igazi slágere a kézi kötés. Pulóverek, kardigánok, szoknyák, sőt átmeneti kabátok készülnek kézi kötéssel. De még a gépi kötést is igyekeznek úgy készíteni, hogy a megtévesztésig hasonló legyen a kézimunkához. (30 words)

3. Modern telep.

Új központi telepet épít Szombathelyen a Vas megyei Tanácsi Építőipari Vállalat. A telep a tervek szerint 1983-ig készül el, s létesítésével lehetővé válik a szétszórt termelőegységek egyesítése, s így a termelés növelése. (26 words)

4. Feleséget keres.

Középkorú feleséget keres vidéki otthonába, még családtalan, szenvedélymentes, jó megjelenésű szakmunkás. (13 words)

5. Férjet keres.

30 éves, kellemes megjelenésű, érettségizett lány megértő, komoly társat keres házasság céljából. (14 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 107

T20

I. PRIMARY TEXT

Közlekedés

Magyarország autótérképéről könnyen felismerhető az ország közlekedésének sugaras elrendezése. Ez nem nagyon jó megoldás, mert Budapest körül a közlekedési hálózat rendkívül sűrű, de a távolabb eső vidékeken néhol hiányos.

A vasút sugaras elrendezése a múlt század második felében alakult ki. A vidéki városok a magas fejlődésű és központi fekvésű fővárossal kerültek közvetlen kapcsolatba és csak később épültek közöttük másodrendű összekötő vonalak.

A közlekedést a Duna és a Tisza észak-déli iránya is befolyásolta. Hidak építése összekötötte az ország részeit és egyben vasúti csomópontok épülését segítette elő.

A műutak fejlesztésének főoka a gépkocsi megjelenése és elterjedése volt. Másrészt a vasút a műut építéséhez szükséges anyagok szállításával segítette elő annak építését.

A személy- és áruforgalom állandó növekedése szükségessé teszi a régi utak korszerűsítését és többsávú autópályák építését.

A vízi közlekedés sok évszázaddal megelőzte a vasúti és közúti közlekedést, de ez a mód csak a gőzhajó megjelenésével vált igazán hasznossá. Jelenleg a Dunán és részben a Tiszán, a Kőrösön és a Balatonon van rendszeres hajózás.

A légi közlekedésnek a nemzetközi forgalomban van szerepe. A belföldi légi utakat nemrég megszüntették, mert a kis ország egymáshoz közel fekvő városait gazdaságosabb vonattal vagy autóbusszal összekötni. (163 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. VOCABULARY LIST

1.	áruforgalom	freight traffic
2.	autópálya	freeway, expressway, superhighway
3.	autótérkép	road map
4.	belföld belföldi	inland, interior domestic
5.	elősegít, elősegíteni	facilitate, promote, encourage, to--
6.	elrendezés sugaras elrendezés	arrangement, layout radial arrangement
7.	elterjedés	general use, popular acceptance
8.	épülés	construction, development, growth
9.	fejlesztés	development, expansion, growth
10.	fejlődésű magas fejlődésű	developed highly developed
11.	fekvésű központi fekvésű	lying, situated, located centrally located
12.	felismerhető	recognizable, obvious, plain
13.	gazdaságos	economical
14.	gőzhajó	steamship
15.	hasznos	useful, profitable
16.	hiányos	inadequate, deficient
17.	korszerűsítés	modernization
18.	közlekedés közlekedési hálózat	transportation, transport transportation network
19.	másodrendű	secondary
20.	megelőz, -ni	precede, to--
21.	megjelenés	appearance
22.	megszüntet, -ni	eliminate, abolish, discontinue, to--
23.	néhol	here and there, in some places
24.	rendszeres rendszeres hajózás	regular, systematic year-round shipping
25.	többsávú	multilane

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

III. COMPLEMENTARY TEXT

Közlekedés

Segment 1

Vasúti közlekedés

Magyarországon az 1840-es években építették az első vasutat. A század végére az egész Kárpát-medence vasúthálózata kiépült. A vasút óriási szerepet játszott a medence gazdasági életének fejlődésében. A hálózat vonalainak legnagyobb része rendes nyomtávú.

Budapest Magyarország vasúti hálózatának a központja, de vannak az ország más részeiben is fontos csomópontok. Ezekben, valamint a nagyobb állomások mellett javító- és szerelőműhelyek vannak. Raktárak és hűtőházak is vannak a nagy áruforgalmú állomásokon.

A magyar vasút az államé, ezért hívják Magyar Államvasutaknak (MÁV). (66 words)

Segment 2

Az ország belföldi személyforgalmában a következő vonatfajtákat álkalmazzák:

1. Személyvonatok. Ezek minden állomáson megállnak és rendszerint gőzmozdonyok húzzák.

2. Gyorsvonatok. Ezek csak a fontosabb állomásokon állnak meg, és néha gőz-, rendszerint pedig villany- vagy újabban Diesel-mozdonyok húzzák.

3. Gyorsmotor vonat. Ez a leggyorsabb közlekedési eszköz az országban. Tulajdonképpen egy nagy Diesel-autóbusz, amely sínen fut.

4. Expressz. Ez a nemzetközi vonalakon közlekedik és csak a legnagyobb állomásokon áll meg. Az expresszen személykocsikon kivül háló- és étkezőkocsik is találhatók.

5. Tehervonat. Ezekkel bonyolítják le a teherforgalmat. Vannak nyitott és csukott teherkocsik, ezenkivül tartálykocsik, melyek olajat, benzint, tejet és egyéb folyékony anyagot szállítanak. (73 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Segment 3

Bár a vasút a legfontosabb közlekedési eszköz Magyarországon, a közutak használata is egyre jobban növekszik. Az országnak nyolc főútja van, melyek a vasutakkal sok helyen párhuzamosan haladva Budapestről indulnak ki sugaras elrendezésben. A főutak rendszerint kétirányú forgalmú, kétsávú utak. Újabban azonban autópályákat is építettek.

A városokban főleg villamosok, trolibuszok és autóbuszok közlekednek. A városi közlekedés nagyon jól van megszervezve, és rengeteg ember használja ezeket az eszközöket, melyek gyorsak, olcsók és gyakran járnak. (66 words)

Segment 4

Vízi közlekedés

Régi múltra tekinthet vissza ez a közlekedési mód. Aránylag lassú volt a hajózás, amig a gőzhajót be nem vezették. Széchenyi István építtette az első gőzhajót 1847-ben. Ma körülbelül 1200 km hajózható víziút van az országban. A hajózható folyókon és csatornákon állandóan növekszik a rendszeres hajózás. A csatornákon jelenleg csak teherforgalom van, a Balatonon pedig főleg személy- és kirándulo hajók közlekednek.

Van vagy tíz tengerjáró hajója is a Magyar Hajózási Részvénytársaságnak (MAHART). (61 words)

Segment 5

Légi közlekedés

Az ország a két világháború között kapcsolódott a nemzetközi légiforgalomba, de még a háború idején, 1918. július 4-én kezdtek repülőgépen postát szállítani, megelőzve a legtöbb európai országot. Ferihegyen épült meg az ország legnagyobb nemzetközi repülőtere. Különösen nagy a forgalom a Szovjetunió és a csatlósállamok felé, de a nyugati repülőtársaságok gépei is leszállnak itt. A Magyar Légiforgalmi Vállalat (MALÉV) gépei pedig Európa minden fontos városába repülnek.

Belföldön nincs jelentős légi közlekedés. A személyforgalmat teljesen megszüntették, de használnak repülőgépeket sürgős betegszállításra, árvíz idején figyelőszolgálatra és a mezőgazdaságban vegyszerek szórására. (69 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

IV. NAME AND NUMBER EXERCISES

Exercise 1. Transcription - Proper Names

A következő adományok érkeztek az elmúlt héten tagsági díjakra:

Avig Sándor 18, Baldány László 24,
Alexovics Károly 38, Bársony János 7,
Kardos Tibor 45, Kornblau Rózália 62,
Maticz Istvánné 13, Molnár Stefánia 21,
Fazekas Istvánné 18, Ferencz Béla 33,
Stuber Gyula 35, Vaczek Barna 23,
Vágó Ernő 17, Vargha Gyula 34.

(30 names)

Exercise 2. Transcription - Number Drill

1. 53 162	11. 78 432	21. 12 136	31. 61 537	41. 64 485
2. 45 263	12. 43 975	22. 34 721	32. 81 064	42. 43 278
3. 26 844	13. 29 695	23. 64 526	33. 89 772	43. 97 435
4. 57 846	14. 92 427	24. 38 345	34. 40 766	44. 24 972
5. 26 887	15. 40 087	25. 70 646	35. 56 093	45. 48 087
6. 90 575	16. 39 056	26. 32 619	36. 56 003	46. 90 506
7. 75 644	17. 39 506	27. 86 157	37. 72 687	47. 38 505
8. 50 738	18. 37 907	28. 90 012	38. 64 574	48. 58 976
9. 28 831	19. 90 077	29. 91 002	39. 73 085	49. 42 578
10. 48 645	20. 38 124	30. 76 513	40. 64 483	50. 37 651

Exercise 3. Transcription - Number Phrases

Magyarország a Kárpátok medencéjének nyugati felén az északi szélesség 45°44'20" és 48°55', a keleti hosszúság 16°6'50" és 22°53'40" között, a Duna középső folyása vidékén helyezkedik el.

Határainak hossza a szomszéd öt országgal:

Csehszlovákiával	679 km
a Szovjetunióval	141 km
Romániával	432 km
Jugoszláviával	631 km
Ausztriával	356 km
Összesen	2239 km

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

A lakosság így oszlott meg 1974 elején:

a fővárosban lakott	19,6 o/o,
az öt megyei városban	7,4 o/o és
a 77 városban	21,2 o/o;
a megmaradó	51,8 o/o pedig

287 nagyközség és
2819 község területén lakott.

Összesen 43 városa volt az országnak 25 000-nél több lakossal 1973 első napján.

(30 numbers)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

V. VOCABULARY AND TRANSLATION EXERCISE

1. Magyarországon az áruforgalom állandóan növekszik.
2. Magyarországon kevesebb az autópálya, mint Amerikában.
3. Minden turistának van szüksége autótérképre.
4. Sokan azt hiszik, hogy az importált áru jobb, mint a belföldön gyártott.
5. Az öntözés elősegíti a zöldség termelését.
6. Sok város főútjai sugaras elrendezésben vannak.
7. A televízió elterjedése megváltoztatta az ember életét.
8. A lakosság számának növekedése szükségessé teszi lakások épülését is.
9. A vasút építése után kezdődött a közutak fejlesztése.
10. Magas fejlődésű országok sok olajat fogyasztanak.
11. Rendszerint nagy a forgalom központi fekvésű városokban.
12. Fehér papíron könnyen felismerhetők a sötét betűk.
13. A traktor gazdaságosabb a lónál.
14. Magyarországon az első gőzhajó a Balatonon járt.
15. A műtrágyázás hasznosabbá teszi a talajt.
16. Hiányos ellátást adni a katonáknak tilos.
17. Növekvő forgalom megköveteli az utak korszerűsítését.
18. A vidéki közlekedés nem olyan gyors, mint a városi.
19. Nem lehet nagyon gyorsan hajtani másodrendű utakon.
20. Az első világháború megelőzte a másodikat.
21. Nagy változásokat okozott az autó megjelenése.
22. A néphadseregben megszüntették a ló használatát.
23. Néhol még akkor is zöld a fű, ha nem esik az eső.
24. A Tiszának csak egy részén van rendszeres hajózás.
25. Járművek egymás mellett is haladhatnak többsávú utakon.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

VI. SUPPLEMENTS

Supplement A

Közlekedés

Európa néhány fontos kereskedelmi útja a legrégibb időktől kezdve a Kárpát-medencén futott át. A múlt század közepén kezdtek építeni vasutat Magyarországon. Azt mondhatjuk, hogy a XIX. század végére ki is épült a vasúti közlekedési hálózat.

Budapest az ország közlekedési hálózatának a központja. A belföldi vasúti közlekedés csomópontjai Budapesten kivül Debrecen, Miskolc, Székesfehérvár és Szombathely.

A vonatokat mozdonyok húzzák. A legfontosabb vonatfajták: a személy- és tehervonatok. A modern idők közlekedési eszköze a gyorsmotorvonat, ami a Diesel-autóbuszokhoz hasonlít.

A vasút az állam kezében van. A vasuti kocsikon a "MÁV" felírást és a kocsik számát láthatjuk. A MÁV betűk a "Magyar Államvasutak" rövidítése.

Az utóbbi években a közúti közlekedés erősen fejlődik Magyarországon. A lovas kocsikon, bicikliken és a rengeteg motorkerékpáron, traktoron kivül több és több autóbusz meg személygépkocsi használja a közutakat és hidakat. Magyarországnak nyolc főútja van. Ezeken az utakon bonyolódik le a legnagyobb belföldi és nemzetközi gépkocsiforgalom.

A fővárosban és a nagyobb városok utcáin autóbuszok és villamosok meg trolibuszok bonyolítják le a legnagyobb forgalmat. Ezek a járművek szinte percenként közlekednek.

A víziközlekedés is nagyon fontos. Magyarország nagy folyóin, csatornáin és tavain személy-, teher- és halászhajók közlekednek. Magyarországnak a trianoni béke óta nincs tengeri kikötője. Építettek azonban a Csepel-szigeten egy nemzetközi szabadkikötőt a tengerjáró hajók számára.

A XX. század közlekedésében napról-napra fontosabb lett a légi közlekedés. Magyarországnak is van több repülőtere. A legnagyobb a Ferihegyi internacionális repülőtér. A magyar repülőgépeken a "MALÉV" jelzést látjuk. (191 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Supplement B

Notes

Vasúti nyomtáv

A vasúti sínek közötti távolságot nevezzük nyomtávnak. Magyarországon szabványos, vagy rendes nyomtáv van, ami 1435 mm széles. Van még széles nyomtáv, pl. a Szovjetunióban 1524 mm, Spanyolországban és Portugáliában 1676 mm. A harmadik fajta nyomtáv a keskeny nyomtáv, amit főleg ipar-, erdei- és bányavasutaknál használnak.

Szabadkikötő

Vámmentes kikötő, ami azt jelenti, hogy külföldi árut elvámolás nélkül hozhatnak be, ott feldolgozhatják, csomagolhatják és vámolás nélkül tovább vihetik. Magyarországon a Csepel sziget északi partján az 1920-as években épült egy ilyen szabadkikötő, ami a Duna-tengerjáró hajók befogadására is alkalmas. A csepeli szabadkikötőben kb. 2000 hajó fordul meg évenként. Ezek között sok a külföldi hajó is.

Vasuti őrház

Magyarországon a vasútvonalak mellett kis házakat építtetett a MÁV, amelyekben egy-egy vasutas lakik a családjával. Ennek a vasutasnak az a feladata, hogy ellenőrizze a vasútvonal állapotát, figyelje a vonatok pontos, menetrend szerinti közlekedését, kezelje a sorompót, váltókat és szemafórokat. A vasúti őrház rendszerint a vasút és egy fontosabb útkereszteződés mellett épült, ahol sorompó is van. Az őrház és a legközelebbi vasútállomások között tévbeszélő- és távíróösszeköttetés van.

(150 words)

Supplement C

Hazánk kapui

Az államhatár szent és sérthetetlen, azt illegálisan büntetlenül senki nem lépheti át. A forgalom csak az arra kijelölt helyeken, a határállomásokon, forgalomellenőrző pontokon vagy egyszerűen mondva: a kapukon bonyolódhat le. De itt is csak az léphet át, aki érvényes útiokmánnyal és a hatályos rendelkezések szerint szükséges be-, illetve kiutazási engedéllyel rendelkezik.

Határállomásaink forgalma az utóbbi években állandóan növekszik, s az 1979-es esztendőben minden addigi csúcsot megdöntött. 1979-ben összesen 25 millió 54 ezer személy lépte

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

át az államhatárt. Ez a szám mintegy 27,4 százalékkal több, mint az 1978-as forgalmi adat. A személyforgalom mellett jelentős a határállomásokon átlépő járművek száma is. Ez 1979-ben 9,2 millió volt, 11,4 százalékkal több, mint 1978-ban. Figyelemre méltó még az is, hogy jelentősen, mintegy 5 százalékkal emelkedett a határállomásokon kiadott vízumok száma.

A határforgalom ugrásszerű növekedésére jellemző, hogy határállomásainkon 1957-ben 1,2 millió utas lépett át. 1960-ban 2,5 millióan, 1964-ben pedig 7,4 millióan utaztak át határainkon.

(126 words)

Supplement D

News Clippings

1. Kedves Képes Újság!

Bonyhádon, az egyik postaládába bedobtam egy zártborítékos levelet. Aztán jutott eszembe, hogy elfeljtettem rá bélyeget ragasztani. Azon nyomban utána dobtam a ládába egy 1 forintost, a bélyeg árát. Később kiderült, hogy a helyi posta felragasztotta levelemre a bélyeget. Ezúton köszönöm figyelmét és lelkiismeretességét.

Szalma Györgyné
7150 Bonyhád, Bajcsy-Zs. u. 12.

2. Sértő fogadtatás

Tisztelt Képes Újság!

Kérem Önöket, közöljék le soraimat. Külföldi vendégeimnek kedveskedni akartam és május 25-én elvittem őket ebédelni a fehértói halászcsárdába. Ebéd helyett azonban egy adag udvariatlanságot kaptunk. Mivel egy "Foglalt"-kártyával ellátott asztalnál nem ült senki, s a halászcsárda vezetője állt mellette, odamentem hozzá, s udvariasan megkérdeztem, hogy lehetne-e ennél az asztalnál egy gyors ebédet elfogyasztani, mert kevés idő áll rendelkezésünkre. Mire ő így válaszolt: "Nem látja, hogy foglalt? Csak nem gondolja, hogy magukat várjuk?!" Sajnos, ezt a kijelentést vendégeim is megértették. A megalázó fogadtatás miatt kénytelenek voltunk visszamenni Szegedre, s a Roosevelt téri halászcsárdában ebédeltünk, ahol szívélyes és kifogástalanul udvarias kiszolgálásban részesültünk.

Szekeres Györgyné
6726. Szeged,
Csanádi u. 12, IV. 17.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3. Biztonsági öv Európa-szerte

Kötelező a biztonsági öv beszerelése az Európai Gazdasági Közösség területén forgalomba hozott új gépkocsikba, az egyes tagállamok közül azonban még nem mindegyik hozott törvényes rendelkezést az öv viselésére.

A három Benelux-országban, valamint Franciaországban már eddig is kötelezték a vezetőt és az első ülésen utazókat a biztonsági öv bekapcsolására, január elsejétől pedig az NSZK-ban és Dániában is bevezették ezt a rendszert. Angliában most tervezik az előírást. Az EGK-n kivül álló nyugat-európai országok közül eddig Svédország, Finnország, Norvégia, Spanyolország és Svájc írta elő a biztonsági öv kötelező használatát.

(195 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

A21

I. PRIMARY TEXT

Magyarország mezőgazdasága

Magyarország területének legnagyobb része jó termőföld, így a mezőgazdaság az ország közgazdaságának egyik legfontosabb része. A mezőgazdasági termés többletét Európa sok más országába exportálják.

Régen a föld legnagyobb része családi tulajdon volt. Ma a földművelés főleg termelőszövetkezetekben és állami gazdaságokban folyik. A kommunista mezőgazdasági rendszer alapja a terv, mely előírja minden tsz-nek és gazdaságnak mit kell termelni és mennyit kell beszolgáltatni. A legtöbb tsz-tagnak azonban van "háztáji" földje is. A háztáji terméke teljesen az övé, nem kell beszolgáltatnia és szabadon eladhatja.

A mezőgazdaság főágai a földművelés és az állattenyésztés. A földművelés fő terményei a kenyérgabona, kukorica és ipari növények, de sok helyen a gyümölcstermelés a legfontosabb. Zöldségféléket is termelnek sok helyen. Sok vidéki embernek a kertjében terem gyümölcs és zöldség rendszerint saját fogyasztásra, néha eladásra.

Az állattenyésztés a háború alatt nagy veszteségeket szenvedett. A németek és az oroszok sok állatot kivittek az országból. Ma megint jelentős az állattenyésztés, de a régi tenyésztési módokat nagyrészt korszerű módszerek váltották fel. Habár a legtöbb vidéki ember tart disznót és baromfit rendszerint saját fogyasztásra, újabban vannak például "csirkegyárak" is, melyekben sok ezer csirkét keltetnek export célra. (156 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. VOCABULARY LIST

1.	állattenyésztés	animal husbandry
2.	baromfi baromfit tart, tartani	poultry raise poultry, to--
3.	beszolgáltat, -ni	deliver a fixed quota, to-- (of one's agricultural produce or livestock to state agencies at fixed prices)
4.	birtok birtokos	large landholding, estate landowner, estate holder
5.	családi tulajdon	family property, something belonging to a family
6.	csibe	chick, baby chicken
7.	csirke csirkegyár	chicken chicken farm/hatchery
8.	eladás	sale, selling of
9.	felvált, felváltani	replace, succeed, to--
10.	fogyasztás saját fogyasztásra	consumption for private/one's own consumption
11.	földmüvelés	agriculture, farming
12.	gazdaság állami gazdaság közgazdaság	farm, homestead, small holding state-operated farm economy, national economy
13.	háztáji	a small, private plot for farming
14.	keltet, -ni	hatch, incubate (transitive), to--
15.	kisgazda	small property owner, smallholder
16.	szabadon elad, -ni	sell on the open market
17.	szükséglet	necessity, need, requirement
18.	tenyésztési mód	method of breeding/raising
19.	termék	produce, yield
20.	termény	produce, crop, fruit
21.	termés	produce, harvest, yield
22.	termőföld	farming/agricultural land
23.	többlet	surplus, excess
24.	termelőszövetkezet (tsz) tsz-tag	cooperative (noun) member of a cooperative
25.	zöldségfélék	greens, vegetables

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

III. COMPLEMENTARY TEXT

Segment 1

Az ország éghajlata

Magyarország éghajlata általában mérsékelt, de az Alföld éghajlata szélsőséges.

A vízrendszer és az évi csapadék az ország nagy részét ellátja a szükséges vízmennyiséggel, kivéve az Alföld egyes részeit, ahol nyáron néha hetekig nem esik eső, néha azonban, ha túl sok eső vagy hó esik, árvíz keletkezhet.

Az évi csapadék országrészenként változik. A legtöbb eső a Dunántúl nyugati részén és az Északi-hegyvidéken esik.
(57 words)

Segment 2

A föld megművelése

A második világháború előtt a föld legnagyobb része magánkézben volt. A föld megművelése kis-, közép- és nagybirtokokon folyt. Főleg emberi és állati erőt használtak a földműveléshez. Csak a cséplés volt nagymértékben gépesítve.

Ma munkáshiány van a mezőgazdaságban. A munkások átlag életkora 50 fölött van, mert a fejlődő ipar sok fiatalembert a városba csábít. Ugyanakkor nincs elég gazdasági gép, hogy pótolja a hiányzó munkaerőt. (56 words)

Segment 3

Erdők

Magyarország területének kb. 13 százalékát borítja erdő. Ez túl kevés ahhoz, hogy az ország faszükségletét fedezze. Erdők főleg a hegyvidéken vannak, pl. az Északi-középhegység 1/5-ét erdő borítja. A Dunántúlon a Bakony a legerdősebb, de a többi hegyeken is vannak erdők. A hegyekben tölgy-és bükkerdők vannak elsősorban. Az Alföldön az akácfa a leggyakoribb fafajta, de kevés itt az erdő. (58 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Segment 4

Állattenyésztés

Az állattenyésztés még a földművelésnél is régibb foglalkozása a magyar népnek. Ma a szarvasmarha, ló, sertés (disznó), juh és baromfi tenyésztése a legfontosabb.

A szarvasmarhának több különböző fajtáját tenyésztik az országban. A legtöbb szarvasmarha a Dunántúlon van. A lótenyésztésben az Alföld vezet. Vidéken még azok is tartanak disznót és baromfit, akik nem foglalkoznak földműveléssel vagy állattenyésztéssel. A juhtenyésztés is elég jelentős Magyarországon, de a gyapjútermelés nem elég, s így ebből behozatalra van szükség. (60 words)

IV. NAME AND NUMBER EXERCISES

Exercise 1. Transcription - Proper Names

A következő adományok érkeztek az elmult héten tagsági díjakra:

Avig Sándor 18, Baldány László 24,
Alexovics Károly 38, Bársony János 7,
Kardos Tibor 45, Kornblau Rozália 62,
Maticz Istvánné 13, Molnár Stefánia 21,
Fazekas Istvánné 18, Ferencz Béla 33,
Stuber Gyula 35, Vaczek Barna 23,
Vágó Ernő 17, Vargha Gyula 34,
Papp Katalin 43 dollár. (30 names)

Exercise 2. Transcription - Number Drill

1. 26 947	11. 81 316	21. 42 972	31. 23 681	41. 73 035
2. 30 373	12. 89 148	22. 86 324	32. 03 478	42. 85 686
3. 75 434	13. 09 419	23. 14 508	33. 85 616	43. 71 163
4. 65 889	14. 45 923	24. 48 577	34. 92 017	44. 65 781
5. 75 491	15. 18 202	25. 14 875	35. 10 206	45. 30 522
6. 16 718	16. 10 927	26. 26 336	36. 51 879	46. 49 014
7. 78 656	17. 23 645	27. 03 474	37. 51 826	47. 81 078
8. 03 257	18. 50 796	28. 85 613	38. 57 023	48. 36 445
9. 20 320	19. 67 593	29. 92 014	39. 41 692	49. 65 097
10. 66 771	20. 03 811	30. 27 859	40. 19 247	50. 80 314

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Exercise 3. Transcription - Number Phrases

Magyarországon 1983-ban 57,2 millió tonna szenet szeretnének termelni, ebből 8,6 millió feketeszenet. Vasból 6,4, de bauxitból 12,1 milliót akarnának.

A következő számok is csak elképzelések:

buza	7,3 millió tonna
burgonya	6,7 millió tonna
cukorrépa	9,3 millió tonna
bor	94,7 ezer hektóliter

Később még nagyobb számokra gondolnak:

buza	82 millió mázsa
burgonya	77 millió mázsa
cukorrépa	113 millió mázsa
kukorica	64,2 millió mázsa

A legnagyobb álmodozó pedig ezeket látja:

buza	9,6 millió tonna
burgonya	8,4 millió tonna
cukorrépa	17,1 millió tonna
kukorica	64,4 millió tonna
bor	117,2 ezer hektóliter
szilvórium	88,6 ezer hektóliter
sör	128,257 hektóliter

(20 numbers)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

V. VOCABULARY AND TRANSLATION EXERCISE

1. A mezőgazdaság egyik főága az állattenyésztés.
2. A legtöbb vidéki ember tart baromfit.
3. Az előírt mennyiséget előírt áron kell beszolgáltatni.
4. Sok birtokot szétosztottak a gyerekek között.
5. A családi tulajdont is államosították.
6. Csak csirketojásból lesz csibe.
7. Sok ezer kis csirkét exportálnak a csirkegyárak.
8. Néha eladásra termeljük kertünk gyümölcsét.
9. Magyarországon a kapitalista termelést a szocialista váltotta fel.
10. Mindenki szeret saját fogyasztásra termelni.
11. Magyarországon a legtöbb ember a földművelésben dolgozik.
12. A legtöbb gazdaságot egyesítették.
13. A háztáji olyan, mint a saját tulajdon.
14. A csibéket ma gépek keltetik.
15. Sok kisgazda földje nem termelt eleget.
16. Magasabb árat lehet kapni azért, amit szabadon tudunk eladni.
17. Az ország szénbányái nem látják el az ipar szükségletét.
18. Az új tenyésztési módok néha jobbak, mint a régiek.
19. Sok mezőgazdasági terméket adnak el a városi piacokon.
20. Kenyérgabona és kukorica a főtermények.
21. Örül a földműves, ha jó a termés.
22. Az ország területének legnagyobb része jó termőföld.
23. A gyümölcstöbblet legnagyobb részét külföldön adják el.
24. A tsz-ben nincsenek önálló földművesek.
25. Zöldségféléket majdnem mindenki termelhet.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

VI. SUPPLEMENTS

Supplement A

Szómagyarázat

Öntözéses gazdálkodás

A rizst öntözéssel termesztik. A rizsföldön állandó 20-30 cm-es víz van. Ez a fajta öntözés Magyarországon a két világháború között kezdett elterjedni. Öntözéses gazdálkodással termelnek ma Magyarországon zöldésget és ipari növényeket is.

Beszolgáltatás

A mezőgazdasági termények, állatok beadása az állam részére. Ezeket a terményeket szabadpiaci árnál alacsonyabban adják el az államnak.

Állami gazdaság

A kommunista országokban a mezőgazdasági nagyüzem. Ezeket régi községi, városi és állami földekből és volt magánbirtokokból alakították. Az állami gazdaság célja, a kommunista ideológia szerint, hogy példát mutasson az egyénileg dolgozó parasztoknak és a mezőgazdasági termelőszövetkezeteknek a korszerű nagyüzemi gazdálkodásra. Magyarországon 1960-ban 372 állami gazdaság volt, s ezek a mezőgazdasági össztermelés 15 százalékát adták.

Háztáji gazdaság

A termelőszövetkezeti tagok ezen a területen saját céljaikra vagy eladásra bármit termelhetnek és állatokat is nevelhetnek. Minden termelőszövetkezet külön állapítja meg a háztáji gazdaság nagyságát. A területe általában 1/2-1 katasztrális hold lehet.

Artézi kút

A nagy mélységben levő vizet csövek segítségével hozzák fel. Az artézi víz egészséges. Rendkivül fontos szerepe van Magyarországon a száraz és rosszvízű vidékek vízellátásában. Ezenkívül öntözésre is használják. (150 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Supplement B

Gyümölcs és szőlő

Gyümölcstermelés

Az országban ma körülbelül 21 millió almafa van, melynek több mint 80 o/o-a termékeny. A termés legnagyobb része külföldi piacokra megy. 1975-ben több mint 75 000 vagon almát szedtek a fákról. Ezenkívül nagymennyiségű körtét, szilvát és barackot is exportáltak. A gyümölcstermelés tehát a mezőgazdaság egyik jövedelembiztosító ágává nőtte ki magát.

A növekedés többek közt annak is köszönhető, hogy gyümölcsfákat ültettek homokos vidéken, néha szőlősök közé, elsősorban hogy a homokot megkössék. Így az ember nemcsak termőfölddé teszi a homokot, hanem zamatos gyümölcsöt is nyer.

Bortermelés

Szőlőt már a rómaiak műveltek a mai Magyarország területén. A középkorban egész Európában ismerték a Kárpát-medence kiváló borait.

A szőlőművelés ma is nagyrészt ugyanazon a területen folyik, de a termelésben volt megszakítás. A múlt század közepén a magyarországi szőlők több mint 90 o/o-át kipusztította a filoxéra. Amerikából hoztak be olyan szőlőt, mely ellenáll ennek a levéltetűnek. Az amerikai szőlőbe oltották a hazai nemes-szőlőket és így a század végére újratelepítették az ország szőlőskertjeit.

A szőlőművelés költséges. A növénytermesztés különböző ágai közül ez adja a legalacsonyabb tiszta jövedelmet. Így tehát nem a szőlőterület növelése, hanem a minőségi termelés ösztönzése és a hozam növelése a feladat. A tokaji aszú, az egri bikavér, a badacsonyi szürkebarát olyan szavak, melyekre a nemzetközi borversenyek bíráinak is felvillan szemük. De a külföldi piacokon a friss, alacsony szeszfokú alföldi tömegborok is szép sikert hoztak. . (181 words)

Supplement C

Baj van a vízzel

Riasztó hírek érkeznek a világ minden részéről. Nagy a szárazság, rossz a termés, nincs elég víz...

Németországban a Rajna vize a normális vizállás felére apadt.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Júniusban, a brit szigetektől Ukrajnáig terjedő sávban, nagyon makacs magas légnyomás fejlődött ki, amely távol tartotta Közép- és Kelet-Európától az Atlanti-óceán esőhozó felhőit. Angliában a legutóbbi 14 hónap 250 év óta a legszárazabb és legmelegebb tavaszi időszak volt.

Az amerikai műholdak megfigyelése szerint a szárazsági hullám kelet felé terjeszkedik. Nyugat-Európa a szokásos tavaszi és nyári csapadékoknak csak 23 o/o-át kapta; Csehszlovákiában, Magyarországon, Lengyelországban és Ukrajnában a csapadék az átlagosnak kb. 30 o/o-a volt.

A brit szigetektől a Kaspi-tengerig terjedő sávban 10-30 o/o-os termés-kieséssel kell számolni.

Franciaország katolikus templomaiban esőért imádkoznak a papok és a hivők. Ezt teszi sok kaliforniai gazda is. Mi lesz, ha nem jut elég víz a szántóföldek részére?

Nyilvánvaló bele kell törődnünk, hogy Földünk életét az embernél sokkal hatalmasabb erők irányítják. Más kérdés azonban, hogy Földünk kincseivel hogy gazdálkodik az ember.

(147 words)

Supplement D

Baj van a vízzel (II)

A legutóbbi öt évtizedben az ember óriási erők és gépek birtokába jutott. Atombombáival 30 perc alatt elpusztíthat két kontinenst és megmérgezheti Földünk légkörét és vizeit.

A túlcivilizált világ hatalmas gyáripara hihetetlen mértékben nyeli el Földünk két legnagyobb kincsét: a levegőt és a vizet.

Több mint 75 000 gallon víz szükséges egy tonna acél előállításához. Egy tonna plasztik 250 000 gallon vizet tesz használhatatlanná, mielőtt elhagyja a gyárat. Ugyanez vonatkozik a vegyi-, textil- és papíráruk gyártására is.

Reméljük, hogy a jelenlegi szárazsági hullám átmeneti jellegű. Nem is merünk arra gondolni, hogy az Angliától a Kaspi-tengerig terjedő sáv egy évekig tartó aszály küszöbén állana.

Viszont most van itt az ideje, hogy termelési rendszerünket a következő 10 év alatt megváltoztassuk. A túlcivilizált, elkényeztetett ember esztelen igényeinek kielégítése helyett, meg kell őriznünk Földünk tiszta levegőjét és vizét.

(120 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 109

A22

I. PRIMARY TEXT

A mezőgazdaság iparosítása

A mezőgazdaság egyrészt élelmiszert termel a lakosságnak, másrészt nyersanyagot termel az iparnak. A földrajzi környezet erősebben befolyásolja a mezőgazdaságot, mint a gazdasági élet más tevékenységeit. Befolyása van a domborzati formának, az éghajlatnak, a terület vízrajzának és a talaj minőségének.

Ezek a változó hatások változatos termelést tesznek lehetővé. Vetnek búzát, zabot, árpát és kukoricát; termelnek burgonyát, cukorrépát, dohányt és rizst; tenyésztenek szarvasmarhát, lovat, disznót és baromfit.

A szántás-vetés munkáját, a betakarítást és a cséplést kombájnok könnyítik. Ma már a cukorrépa-, a burgonya- vagy a kukoricaszedést is gépek végzik. A termést műtrágyázással növelik. Az állati kártevők, a növények betegségei és a gyomnövények ellen gyomirtókkal és egyéb vegyi anyagokkal védekeznek.

Az állattenyésztés alapja a fejlett takarmánygazdálkodás. A művelt terület egyötöde gyepterület, amely a takarmány és elsősorban a szarvasmarha állomány növelését szolgálja. A legértékesebb és legolcsóbb takarmány a legelőfű. De a rétek és legelők termesztésére szakszerű gondozásra van szükség.

A növekvő húsfogyasztást a sertések és a baromfiállomány ipari módszerekkel való hízlalása biztosítja. A szarvasmarha tenyésztése is fontosabbá válik. A marha húst, bőrt és tejet ad.

Ezzel szemben a lótenyésztésnek egyre kisebb szerep jut, mert a lovat is kiszorítja a mezőgazdasági gépek növekvő használata. (156 words)

II. VOCABULARY LIST

1.	állati kártevő	animal pests
2.	állomány	stock
	baromfiállomány	poultry
	szarvasmarhaállomány	stock, cattle

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3.	befolyás befolyásol, -ni	influence, effect influence, effect, to--
4.	betakarítás	harvesting
5.	cséplés	threshing
6.	domborzat domborzati forma	topography topographical contour, features of the terrain
7.	fejlett	highly developed, advanced, modern
8.	fogyasztás húsfogyasztás	consumption consumption of meat, meat consumption
9.	gyepterület	meadowland
10.	gyom, gyomnövény	weed, weeds
11.	gyomirtó	weed killer
12.	hizlalás	fattening (of animals)
13.	kiszorít, kiszorítani	replace, displace, to--
14.	kombájn	combine (reaper, harvester and thresher in one machine)
15.	környezet	environment, setting, surroundings
16.	legelő legelőfű	pasture, grassland (natural) meadow grass
17.	műtrágyázás	fertilizing, fertilization, the use of fertilizer
18.	művelt terület	cultivated land/area, land/area under cultivation
19.	rét	meadow, hayfield
20.	szántás-vetés	cultivation, tilling (the soil)
21.	szedés burgonyaszedés cukorrépaszedés kukoricaszedés	digging, picking digging of potatoes digging of sugar beets picking of corn
22.	takarmány takarmánygazdálkodás	feed, fodder, provender the growing/production of feeds
23.	talaj	ground, soil
24.	termesztés	1. growing, cultivation (of plants) 2. raising (of animals)
25.	változatos	varied, diversified

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

III. COMPLEMENTARY TEXT

Segment 1

Élelmezés

Az ország mezőgazdasága látja el a lakosságot élelemmel. A húsfogyasztást elsősorban még mindig a sertés nevelése biztosítja. Habár a korszerű táplálkozás elterjedése kezdi kiszorítani a túlságosan zsíros disznózsírral való főzést, a sertés szerepe aránylag egyszerű, háznál való nevelése miatt, csak lassan csökken. Mind több és több baromfi és marhahús kerül a piacra és a fehérjedús élelmet tejtermékek, főleg sajt és tehéntúró biztosítja. A zöldségfélék és gyümölcs fogyasztásának növekedése viszont a kenyérfogyasztást kezdi csökkenteni. (68 words)

Segment 2

A modern szőlőhegy

A korszerű szőlőművelés megváltoztatta a szőlőhegy képét. A tőkék távolabb állnak egymástól, a sorok közé gépekkel lehet bemenni. A szőlővesszőt vasbeton oszlopok közé feszített erős huzalok tartják. Ez a rendszer, az úgynevezett kordonos szőlőművelés nem ad nagyobb termést, de megkönnyíti a művelést, kevesebb emberi munkaerőt igényel és jobb minőségű borokat eredményez.

Gépek forgatják a homokot a szőlő alá, repülőgépről szórják a vegyszereket, borkombinátban préselik a fürtöket, érlelik a mustot és palackozzák a bort. (61 words)

Segment 3

Az erdő

Az erdő az élő természet magasrendű és szervezett növényi és állati életközössége. Az erdő haszna nemcsak a kitermelhető faanyagban és a vadászok örömét szolgáló vadállományban van, hanem abban is amit az üdülő, sétáló, csendet és nyugalmat kereső embernek adhat. Az erdő nemcsak hasznos, de szép is.

Erdősítéssel, telepítéssel növeli az ember az erdő értékét, ugyanakkor azonban gondatlanságból és figyelmetlenségből származó erdőtüzek rengeteg, egyre növekvő kárt tesznek. Az eldobált hulladék csúfítja az erdő szépségét, a hangoskodás zavarja a csendet. Az ember gondozza és egyben elhanyagolja a természetadta kincset. (72 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Segment 4

A fa

Az egész világon nő a fa iránti szükséglet. Fűtésre már alig használják, mégis egyre több fát fogyaszt az emberiség. Nem tüzifa kell, hanem különféle iparágakban, például a papírgyártásban használatos, nélkülözhetetlen, nyersanyagot adó fa.

Az egy főre jutó évi papírfogyasztás Magyarországon 35 kg, az európai átlagnál alacsonyabb. A növekvő faéhséget csak célszerű fásítással lehet enyhíteni.

Az ország 13 o/o-át borítja erdő. Összefüggő erdők csak az északi hegyekben, ligetes facsoportok a dunántúli falvak határában állnak. Sajnos az iparnak szükséges fa igen kevés, mert a létező erdők nagyrésze kivágásra ítélt selejt.

(76 words)

IV. NAME AND NUMBER EXERCISES

Exercise 1. Transcription - Proper Names

Földrajzi jegyzetek a Dunántúlról

Itt fekszik az ország két nagy tava, a Balaton és a Velencei tó. Ezektől északra van egy hegysor: a Bakony, a Vértes, Pilis és a Dunazug. Ezeken túl fekszik a Kisalföld. Több folyója van: a Rába és a Rábca; meg persze a Duna is átfolyik rajta. Győr e vidék legnagyobb városa, a Dunántúlé Pécs. Más fontos városok Veszprém, Székesfehérvár, Sopron, Szombathely és Tatabánya. Lispénél nagy olajmezőt találtak. (20 names)

Exercise 2. Transcription - Number Drill

1. 56 432	11. 18 267	21. 21 746	31. 10 965	41. 91 465
2. 64 568	12. 28 493	22. 41 736	32. 98 271	42. 52 734
3. 75 394	13. 65 170	23. 53 301	33. 45 890	43. 45 308
4. 14 526	14. 28 371	24. 32 615	34. 96 178	44. 32 614
5. 35 849	15. 97 045	25. 99 234	35. 98 743	45. 79 243
6. 68 751	16. 96 047	26. 40 512	36. 76 058	46. 30 512
7. 34 290	17. 43 968	27. 32 187	37. 23 678	47. 23 186
8. 40 615	18. 63 958	28. 10 493	38. 74 956	48. 10 592
9. 87 392	19. 75 823	29. 67 012	39. 76 521	49. 57 021
10. 40 593	20. 74 825	30. 28 390	40. 54 836	50. 18 498

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Exercise 3. Transcription - Number Phrases

1. A Balaton területe 595 km^2
legnagyobb szélessége 15 km
legkisebb szélessége 1,5 km
legnagyobb mélysége 10,8 m és
átlagos mélysége 3 m

2. December 21-én a nappal 8 és fél óra és a napsugarak 19°-os szögben érik a talajt.

Március 21-én és szeptember 22-én a nappal 12 óra hosszú és a napsugarak szöge 42°30'. Nyárközepén június 22-én 16 órás a nappal és a nap sugarai 66°-os szögben érkeznek. Az évi napsütéses órák száma 1900. Az évi középhőmérséklet átlaga 10,8°C. Télen minusz 10° alá süllyed, de nyáron a 40°-ot is eléri a hőmérséklet.

3. A szarvamarha és sertés száma milliókban.

Magyarország	1,9	7,4
Csehszlovákia	4,5	6,1
Románia	5,8	8,8
Jugoszlávia	5,1	6,2
Ausztria	2,5	3,1

(30 numbers)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

V. VOCABULARY AND TRANSLATION EXERCISE

1. Állati kártevők sok növényt elpusztítanak.
2. A szarvasmarhaállományt igyekeznek növelni.
3. Az időjárás erősen befolyásolja a mezőgazdaságot.
4. Mezőgazdasági gépek segítenek a betakarításnál.
5. Modern országokban a cséplést gépek végzik.
6. A jó katona a térképről is felismeri a domborzati formákat.
7. Magyarország mezőgazdasága aránylag fejlett.
8. Egyes országokban nagyon magas a szeszfogyasztás.
9. A mezőgazdaságban használt terület nagyrésze gyepterület.
10. Gyomnövények néha gyorsabban nőnek, mint a gabonafélék.
11. A nem termelt növényeket gyomirtókkal pusztítjuk.
12. Hizlalással nagyobb disznókat tenyésztenek.
13. A mezőgazdasági gépek kiszorítják az emberi munkaerőt.
14. A kombájnok egyszerre többféle munkát végeznek.
15. A földrajzi környezet más a hegyekben, mint a síkságon.
16. A szarvasmarha szereti a legelőfüvet.
17. A műtrágyázás növeli a termést.
18. A hegyekben kevés művelt terület van.
19. Rét rendszerint lapos vidéken van.
20. A szántás-vetés az igazi mezőgazdasági munka.
21. A burgonya-, cukorrépa- és kukoricaszedést gépek könnyítik.
22. Modern takarmánygazdálkodás nélkül nincs jó állattenyésztés.
23. A talaj minőségétől is függ a termés.
24. A rizs termesztése a Hortobágyon egyre fontosabbá válik.
25. A változatos termelést sok változó hatás teszi lehetővé.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

VI. SUPPLEMENTS

Supplement A

A Kiskunság fővárosa

Petőfi több mint száz évvel ezelőtt még úgy írta le a Kiskunságot mintha sivatag lett volna. "... a homokbuckáknak se hossza, se vége."

A Kiskunság azóta sokat változott. Gyümölcsfaerdő az egész környék. S ennek az erdőnek a közepén áll Kecskemét, a "hírös város." Lépjünk be a város nagy hírű konzervgyárába! Ide áramlik vasúton és tehergépkocsin a környék sok értékes terménye feldolgozásra. Hatalmas üstökben fő a lekvár, forr a sűrített paradicsom. Az üzemben rengeteg tartósított árut - konzervet és gyümölcslevet készítenek. A munka zömét gépek végzik. Gépek mossák az üvegeket, megtöltik, lezárják, még a cimkét is ráragasztják. A munkások a gépeket élénk figyelemmel kezelik, vigyázva arra, hogy az áru jó és tiszta legyen.

A készáru a raktárakba kerül. Milliószámra, szép rendben halmozódnak fel itt az üvegek és a dobozok, tele zöldborsóval, paradicsommal, ízletes lekvárral, hogy később útra keljenek a belföldi és a külföldi piacokra, még a tengerentúli országokba is!

(123 words)

Supplement B

Látogatás egy fűrésztelepen

A favágók szerszáma a fejsze és a motoros fűrész. Az erdőben kidöntött fát hernyótalpas vontatók, erdei vasutak és teherautók szállítják a fűrésztelepre. A fafeldogozó üzem udvara már tele van tölgy- és bükkfarönkökkel, hosszú fenyőszálakkal. Most éppen új szállítmány érkezik. A hatalmas rönköket daruval emelik ki a vasúti kocsiból. Vastagság szerint osztályozzák, majd síneken bevontatják a tágas munkaterembe.

Belépünk és figyeljük a munkát. Éppen most érkezik egy vastag fenyőfarönk. Úgy látszik, mintha csúszna, vagy kúszna, pedig görgőkön és hengereken tolják. Acélfogók megfogják a fát, odaszorítják és nekinyomják a gyorsan le- és felfelé mozgó fűrészlapoknak.

Több mint tíz lap mozog egymás mellett, egyenlő távolságra és úgy szeleteli a fatörzset mintha csak egy hosszú sárgarépa lenne. Deszkára vágja a fenyőt. Már jön is egy másik törzs, hosszú sorban egymásután jön a többi.

A deszkán kívül különböző vastagságú gerendákat, padlónak való parkettát, ládadeszkát és szerszámfát készítenek itt.

(128 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Supplement C

Növényvédelem ma

A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium (MÉM) évről évre megjelenteti az engedélyezett növényvédő szerek listáját. Az idén kiadott kötet mintegy 290 vegyszert ismertet. Az újabb védekezési módszereket kidolgozó kutató-fejlesztő munka egyre nagyobb hatású szerekkel bővíti a kínálatot, s remek gépeket állít csatasorba. Mindez nélkülözhetetlen az iparszerű termelési rendszerek térhódítása idején. Gyomirtó vegyszert szórva, kapás-csapatok több napi munkáját végzi el egyetlen korszerű permetező-gép.

Az ötvenes évek elején, amikor megalakultak a megyei növény-védő állomások, még a gépi vontatás is újdonságszámba ment. Lovak mögé fogva érkezett az állomásokról a permetező berendezés, vagy motorkerékpáron jött a segítség, vezetője hátát a kézi per-metező nehéz vegyszeres tartálya húzta. Ma már az állami gaz-daságok, a termelőszövetkezetek saját gépekkel szórják a vegy-szert, a növényvédő állomásoknak már nem elsősorban a gépkölcsön-zés a dolguk. Feladatuk: a hazai és külföldi kutatás ered-ményeinek átültetése a gyakorlatba, a növényvédelmi technológiák fejlesztése, valamint a szaktanácsadás és a hatósági ellenőrzés.

A hazai növényvédelem operatív irányító szerve a MÉM Növény-védelmi Központja. A nemrégiben Budapesten felépült modern szék-házban növénykórtannal és állattannal foglalkoznak, mérnökei gépészeti fejlesztési feladatokat oldanak meg és hasznos műszere-ket szerkesztenek a biológiai és kémiai-analitikai osztályok számára. A különböző szakterületek eredményeit a technológiai összefoglaló részleg fűzi egységes egésszé. (162 words)

Supplement D

News Clippings

1. Életünk számokban

A statisztika azt is elárulja, hogy a friss gyümölcsök közül legkeresettebb az alma, a dinnye. 1965-ben 3575 tonna narancsot adott el a kereskedelem, 1974-ben pedig már 8374 tonnát.

Sok babkávét iszunk -- otthon. Tíz éve ugyanis még csak négyezer tonnát árusított a kiskereskedelem, ez ma hét és fél ezerre emelkedett, -- míg az eszpresszókban fogyasztott "dupla" mennyisége megcsappant.

Kevésbbé örvendetes adatok is szerepelnek a kimutatásban: a budapesti vendéglőkben, bisztrókban csaknem kétmilliárd értékű ételt fogyasztottak a vendégek, de a legnagyobb árbevétel az italfogyasztásból adódott: több mint hárommilliárd forint

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

(1965-ben 1916 millió forint értékű italt "csusztattak le", 1973-ban 3176 milliónyit.)

Aminek viszont örülünk: a kozmetikai cikkek népszerűbbek, mint korábban. 1965-ben 178 millió forint értékben fogytak a különböző szépítő és desodoráló szerek, tavaly már 474 millió forintot költöttek rá a budapestiek. (110 words)

2. Óránként 500 kiló sült krumpli

Elkészült a zöldség-gyümölcs kereskedelem egyik legnagyobb beruházása, az ezervagonos burgonyafeldolgozó a budapesti Nagyvásártelepen. A 28 tárolótermet automatikus hőfokszabályozó berendezéssel látták el, ezáltal a burgonyát a legkedvezőbb hőfokon tárolhatják. A burgonyafeldolgozóban négy csomagológép két műszakban 800 mázsa krumplit tölt húszkilós zsákokba. Naponta 250 mázsa burgonyát tisztítanak, óránként 500 sült hasáburgonya hagyja el az automata gépsorokat. A Nagyvásártelepen átadták rendeltetésének az ezeregyszáz vagonos alma-hűtőtárolót is. (62 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 110

MG21

I. PRIMARY TEXT

Katonai kiképzés Magyarországon

A fiatalság katonai előképzése már az általános iskolában kezdődik. Itt az alapfokú honvédelmi ismereteket tanítják. A középiskolában már magasabb fokon folyik az elméleti és gyakorlati kiképzés. A főiskolákon és egyetemeken is van katonai előképzés.

A Magyar Néphadsereg kiképzését a kiképző keret végzi. A kiképzés időtartama 2-3 év, aminek az első két hónapja az alapkiképzés. A kiképzés két legfontosabb ága a harckiképzés és a lőkiképzés. A harckiképzés a gyakorlótéren, a lőkiképzés pedig a lőtéren történik. Az alapkiképzést szakkiképzés vagy fegyvernemi kiképzés követi. Tavasszal az egységek sátortáborban élnek és ott folyik a további kiképzés. A kiképzés másik formája az alaki kiképzés. Ez a laktanyában folyik.

A tisztes és tiszthelyettes kiképzésre alkalmas honvédeket ezrediskolára küldik. Itt a raj vezetését tanítják. A szakasz és század vezetését tisztiiskolán tanulják meg a katonák. A századnál magasabb egységek vezetését a Zrinyi Miklós katonai adadémián tanítják. A legjobb kommunista tiszteket a Szovjetunióban képezik ki.

A katonák ideológiai kiképzésére nagy súlyt helyeznek. Ezt a politikai tisztek végzik, akiket a Petőfi Sándor Politikai Tiszti Akadémián képeznek ki. Politikai tiszt van minden századnál és zászlóaljnál. Ennél nagyobb egységeknél pedig egy politikai osztály irányítja az ideológiai kiképzést. A zászlóaljnál nagyobb egységeknél pártszervezet is van. (152 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. VOCABULARY LIST

1.	alapfokú	low level, basic
2.	alapkiképzés	basic training
3.	elméleti kiképzés	theoretical training/instruction
4.	előképzés	preliminary/pre-training
5.	ezrediskola	leadership school
6.	fegyvernemi kiképzés	advanced branch training
7.	fiatalság	1. youth (opposite of old age) 2. youth (young people)
8.	gyakorlati kiképzés	practical training
9.	harckiképzés	combat training
10.	honvédelmi ismeretek	principles of national defense
11.	ideológiai kiképzés	ideological training
12.	időtartam	length of time, duration
13.	keret	cadre (military)
14.	lőkiképzés	marksmanship training
15.	lőtér	firing range
16.	magasabb fok	higher level/echelon
17.	pártszervezet	Party organization
18.	Petőfi Sándor Politikai Tiszti Akadémia	Sándor Petőfi Military Academy for Political Officers
19.	politikai osztály	political section
20.	politikai tiszt	political officer
21.	sátortábor	bivouac
22.	súlyt helyez, -ni, vmire	place emphasis on, emphasize something, to--
23.	szakkiképzés	specialized training
24.	további	further, additional
25.	Zrinyi Miklós Katonai Akadémia	Miklós Zrinyi Military Academy

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

III. COMPLEMENTARY TEXT

Katonai kiképzés Magyarországon

Segment 1

Honvédelmi előképzés

A fiatalság katonai kiképzése már az iskolákban megkezdődik. Az általános iskola 7. osztályában 12-13 éves fiúknak és lányoknak tanítják először a honvédelmi ismereteket. Már akkor megismerkednek a hadsereg szervezésével, a rendfokozatokkal, a polgári védelem alapelemeivel és egyéb alapvető katonai ismeretekkel. A középiskolában már magasabb fokon folyik a kiképzés. Tereptant, haditechnikát, stb. tanulnak. (54 words)

Segment 2

Gyakorlati kiképzés

A gyakorlati kiképzésre is nagy súlyt helyeznek. Az év végén, az un. honvédelmi napokon versenyszerű vizsgán vesznek részt a diákok. A katonai előképzés főleg a testnevelő tanárok kezében van. Majdnem minden tantárgy keretén belül tanítják azonban ezeket az ismereteket. Igy pl. a kémia tanításakor beszélnek a harcgázokról, a biológia órán a baktérium fegyverekről, stb. A katonai előképzés az egyetemeken és főiskolákon is tovább folyik. Itt már tiszti és tiszthelyettesi kiképzést kapnak. (57 words)

Segment 3

Alapkiképzés

Míg a katonai előképzés célja az ifjúság előkészítése a katonai szolgálatra, a katonai kiképzés célja a háborúra való felkészítése.

Békeidőben a kiképzést a kiképzőkeret végzi. A kiképzés időtartama fegyvernemektől függően 2-3 év. A kiképzési idő első két hónapját alapkiképzésnek nevezzük. A kiképzésnek ez a szakasza teljesen egyforma minden egyes katona számára. Ez az az idő, amikor az újonc (1) megszokja a rendet, fegyelmet, egyszóval a katonaéletet, (2) megtanulja a legfontosabb katonai alapismereteket, szabályokat, (3) elsajátítja a könnyű gyalogsági fegyverek kezelését és a harcban való alkalmazását, és végül (4) megismerkedik a különböző harchelyzetekkel és az ezekben való helyes viselkedéssel. (79 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Harc-és lőkiképzés

A kiképzés két legfontosabb része, a harckiképzés és a lőkiképzés délelőtt történik. Délután a laktanyában alaki kiképzést kapnak az újoncok. Hetenként legalább egyszer éjjeli gyakorlatot is tartanak, hogy a katonák hozzászokjanak a sötétségben való harchoz. (87 words)

Segment 4

Fegyvernemi kiképzés.

Az alapkiképzést szakkiképzés vagy fegyvernemi kiképzés követi. A gyaloságnál ebben az időben a raj-és szakaszkiképzés folyik. A tüzérek a lövegekkel, a híradók a különböző híradóeszközökkel ismerkednek meg.

Gyakorlatok

Ahogy a kiképzés előrehalad, mind hosszabb és hosszabb gyakorlatokat tartanak a laktanyán kivül. Tavasszal pedig minden egység elhagyja a laktanyát és a katonák 5-6 hónapig táborban élnek. Az egységek ilyenkor rendszerint erdőben, sátortáborban vannak elhelyezve, ahonnan még a tisztek is csak minden második vasárnap mehetnek haza. Az ezredek ezenkívül minden hónapban menetgyakorlatot hajtanak végre. A nyári kiképzés végén zászlóalj-, ezred- és hadosztálygyakorlatot tartanak. (77 words)

IV. NAME AND NUMBER EXERCISES

Exercise 1. Transcription - Proper Names

Dr. Gábor Áron előadásán Kerecsendi Márton elnökölt, de a nagygyűlés szónoka Pásztor László volt. Közreműködött Ewendtné Petres Judith, dr. Molnár Zsigmond és Kozmon László.

Jókai Mórt ünnepelték Balázsy Péter, Fábri György, dr. Kálnoki Tiborné és Ritly Endre hozzájárulásával. Később Dömötörffy Zsolt előadta Hubay csárdajelenetét, majd pedig Beniczky Ádámné énekelte Kodály Zoltán két székely balladáját. (20 names)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Exercise 2. Transcription - Number Drill

1. 71 653	11. 51 763	21. 76 538	31. 21 609	41. 25 348
2. 45 347	12. 36 728	22. 61 927	32. 77 908	42. 34 934
3. 39 430	13. 49 105	23. 49 889	33. 38 352	43. 40 421
4. 24 049	14. 61 024	24. 80 786	34. 89 051	44. 16 641
5. 31 672	15. 90 787	25. 56 764	35. 42 420	45. 62 388
6. 17 874	16. 35 835	26. 78 554	36. 91 163	46. 99 723
7. 93 086	17. 50 986	27. 30 455	37. 51 655	47. 12 620
8. 62 617	18. 24 954	28. 62 777	38. 31 539	48. 56 807
9. 11 699	19. 61 913	29. 23 763	39. 76 517	49. 78 719
10. 74 351	20. 56 159	30. 10 941	40. 77 626	50. 72 676

Exercise 3. Transcription - Number Phrases

A. Észak-Európa országainak területe (ezer km^2-ben) és lakóinak száma (millióban) a következő:

Norvégia	324,2	3,9
Svédország	449,8	8,0
Finnország	337,0	4,7
Dánia	43,1	4,9
Izland	103,0	0,2

B. Dél-Európa országainak népsűrűsége a következő:

Jugoszlávia	80
Albánia	72
Bulgária	76
Spanyolország	65
Portugália	104
Olaszország	177
Görögország	67

C. Néhány város távolsága Budapesttől (km-ben):

Amszterdam	1145	Leningrád	1540	Nápoly	825
Bécs	270	London	1430	Oslo	1460
Berlin	685	Madrid	1970	Párizs	1260
Isztanbul	1040	Moszkva	1545	Rejkjavik	3150
				Szófia	605

(30 numbers)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

V. VOCABULARY AND TRANSLATION EXERCISE

1. Az újoncok alapfokú kiképzésen vesznek részt.
2. Alapkiképzés nélkül senki sem lehet katona.
3. Sok katona nem szereti az elméleti kiképzést.
4. A katonai előképzés már az általános iskolában kezdődik.
5. Az ezrediskolán tanítják a raj vezetését.
6. A fegyvernemi kiképzés teszi az újoncot katonává.
7. Katonai kiképzésben a fiatalság minden tagja résztvesz.
8. Nagyon fárasztó a gyakorlati kiképzés.
9. Harckiképzés a katonai élet fontos része.
10. Minden magyar iskolában tanítanak honvédelmi ismereteket.
11. Az amerikai hadseregben nincs ideológiai kiképzés.
12. A kiképzés időtartama rendszerint 3 év.
13. A kiképzést a kiképző keret végzi.
14. A katonák néha nem szeretik a lőkiképzést.
15. Nagyon sok zaj van a lőtéren.
16. Az iskolák legmagasabb fokán is van katonai előképzés.
17. Az ezrednél van kommunista pártszervezet.
18. A politikai akadémiát Petőfi Sándorról nevezték el.
19. A politikai osztály irányítja az ideológiai kiképzést.
20. A politikai tisztek is végeznek adakémiát.
21. Nem kellemes az élet a sátortáborban.
22. Nagy súlyt helyezünk a személyi szabadságra.
23. Az egészségügyi katonák szakkiképzést kapnak.
24. A további kiképzés a Szovjetunióban történik.
25. A Kossuth Lajos Katonai Akadémia olyan mint West Point.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

VI. SUPPLEMENTS

Supplement A

Vezetők képzése

Különbséget kell tenni a hivatásos és tartalékos vezetőkiképzés között.

Az alsófokú tartalékos vezetőképzés az ezrediskolán történik. Itt képzik ki a tartalékos tiszteseket és tiszthelyetteseket. Az ezrediskola 4-6 hónapig tart. Itt a raj vezetését tanítják. Az ezrediskolát végzett katonák tisztesek, később tiszthelyettesek lesznek.

A tartalékos tisztképzés 8 hónapos elméleti tanfolyammal kezdőkik. Ennek sikeres elvégzése után a tisztjelöltek visszakerülnek a csapathoz, ahol növendék tisztek lesznek törzsőrmesteri ranggal. Itt kezdődik a gyakorlati kiképzésük, mely 16 hónapig tart. A második kiképzési év végén tiszti vizsgát tehetnek. Aki leteszi ezt a vizsgát, alhadnagy lesz.

A szárazföldi fegyvernemek hivatásos tisztjeit a következőképpen képezik ki. Fiatal emberek az érettségi után egy évet csapatnál töltenek, majd négy évig tanulnak vagy a Kossuth Lajos Katonai Főiskolán, vagy a Zalka Máté Katonai Műszaki Akadémián. Itt nemcsak tiszti rendfokozatot, de tanári oklevelet és szaktechnikusi bizonyítványt is kapnak.

A repülőgépvezető és repülő műszaki tiszteket a Kilián György Repülő Hajózó Tiszti Iskolán képezik ki. A Katonai Kollégiumban viszont a hadmérnökök és egyéb szakszolgálatos tisztek kapnak kiképzést. A Zrinyi Miklós Katonai Akadémia a legmagasabb fokú iskola. Itt képezik ki a vezérkari tiszteket. Az Akadémia hallgatói egyetemi fokozatot is elnyerhetnek.

A hivatásos tiszthelyetteseket a Tiszthelyettesképző Iskolán képezik ki. (172 words)

Supplement B

Ideológiai kiképzés

Az ideológiai nevelés az elméleti kiképzés egyik legfontosabb része.

A Kommunista Pártnak főcélja egy kommunista szempontból megbízható hadsereg megteremtése. A kommunista vezetőknek az a felfogása, hogy minél magasabb a katonák "kommunista öntudata", annál elszántabban védik a kommunista állam érdekeit. A hadsereg ideológiai kiképzését a politikai tisztek végzik. Ezeket a tiszteket a Petőfi Akadémián képezik ki. A feladatuk az, hogy

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

meggyőződéses kommunistákat neveljenek a hadsereg minden tagjából. Ennek megfelelően a Magyar Néphadsereg minden századánál és zászlóaljánál van egy politikai tiszt. Az ezrednél és annál nagyobb egységeknél pedig egy egész politikai osztály látja el ezt a feladatot.

A zászlóaljnál nagyobb egységeknél már pártszervezet is van, ami a kommunista párttagokból áll. Ez a szervezet hetenként tart gyülést. A gyülésen csak párttagok vehetnek részt. Havonta egyszer pedig kb. 4-5 óráig tartó pártnapot is tartanak, amelyen viszont mindenkinek, tehát pártonkívülieknek is részt kell venni.

(123 words)

Supplement C

Szómagyarázatok

Fegyvernemi vagy szakkiképzés

Az alapkiképzést követő kiképzést fegyvernemi vagy szakkiképzésnek nevezzük. Ez minden fegyvernemnél vagy szakcsapatnál más és más, attól függően, hogy mi a fegyvernem vagy szakcsapat feladata, célja, fegyverzete és felszerelése.

Harcszerű éles lőgyakorlat

Ez nem az iskola lőterén, hanen a terepen végrehajtott lövészet, amit a katona teljes menetöltözetben (esetleg gázálarcban) hajt végre mozgó célok ellen.

Rohampálya

A rohampálya kb. 300 m hosszú akadálypálya, ahol a katonák a közelharcot, a nehéz terepen való harcot és a helységharcot gyakorolják.

Tartalékos

A leszerelt katonát tartalékosnak hívják. A tartalékosokat bármikor behívhatják katonai szolgálatra, ha szükség van rájuk. Rendszerint két évenként behívják őket nyári gyakorlatra. Háború esetén még a 48 éves tartalékosokat is behívhatják.

(94 words)

Supplement D

Katonai eskü

Én ..... a dolgozó magyar nép fia esküszöm, hogy a Magyar Népköztársaságnak hűséges katonája leszek.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

A Népköztársaság alkotmányához, törvényeihez és törvényes rendeleteihez híven, becsülettel teljesítem kötelességemet. Elöljáróim és feljebbvalóim parancsainak engedelmeskedek.

Esküszöm, hogy hazámat, a Magyar Népköztársaságot minden külső és belső ellenség ellen, életem feláldozásával is megvédem. Az ellenséggel soha a legkisebb egyetértésbe nem bocsátkozom, ellene mindenkor, mindenütt bátran és férfiasan harcolok. Zászlóinkat, szabadságharcos elődeink példáin lelkesülve, győzelemre viszem...

... A fegyveres erők vagyonát és más népi vagyont megőrzöm és megőriztetem. A szolgálati és állami titkot híven megtartom...

... Ha pedig a haditörvényeket megsértem, eskümet megszegem, sújtson a Népköztársaság törvénye és dolgozó népünk megvetése.

(78 words)

Word and Phrase List

1.	híven	in accordance with, in conformance with
2.	elöljáró	superior
3.	feljebbvaló	senior
4.	hazám	my country
5.	életem feláldozásával	at the cost of my life
6.	szabadságharcos elődeink példáin lelkesülve	inspired by the example of our freedom-fighting ancestors
7.	megőrzöm és megőriztetem	I will guard and protect
8.	sújtson a Népköztársaság törvénye	may I suffer the just punishment of the People's Republic

Supplement E

Training in the Satellite Armies[1]

Level and Standard

a. Level. The level of training varies from army to army. All have held at least a few division-level maneuvers.

The Hungarian army is believed to have undertaken one or more division-level maneuvers each year between 1950 and 1956. Several corps-level maneuvers were also held, the first of these

[1]Handbook on the Satellite Armies, Department of the Army Pamphlet No. 30-50-2, Washington D.C. 25, 28 March 1962, pp. 20-21.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

possibly occurring in 1953. As a result of the 1956 revolt, however, only small-unit garrison drill and firing exercises were held in 1957 and little more in 1958.

b. Standard. The quality of satellite training cannot be compared to that of the world's more modern armies. It is believed, however, that it is at least as good as that of most of the smaller European armies.

Combat training under special conditions is stressed. Much training is conducted at night, and field exercises and maneuvers usually include a river crossing. At present, combat under the simulated conditions of atomic warfare is frequently practiced.

Preinduction

The satellite countries maintain an extensive program of preinduction training, which provides the armies with a large number of recruits already versed in military skills. The program also advances the physical fitness and technical know-how of a large body of satellite youth. Such training is given primarily by Satellite agencies corresponding to the Soviet DOSAFF (Voluntary Society for Cooperation with the Army, Aviation and Fleet). Instruction is given in the operation, maintenance, and tactical employment of tanks, aircraft, artillery and rocket weapons, communications equipment, radar, and all types of motor vehicles. There is much practice with all types of infantry weapons and in defense procedures against air, chemical and atomic attacks.

Preinduction training is also given to most male youth attending secondary schools and universities. In many cases, this includes drill and classroom work in military theory and doctrine during the school year, and field training in regular military camps in summer.

Reserve

In the satellite states, all persons up to about 50 years of age are eligible for reserve training whether they have served on active duty or not. Few women are ever called, but many males are. The frequency with which reserve training may be given is greater for the younger men, and men in their forties seldom are required to serve on active duty.

Reserves may also be called up for brief periods for special purposes, as to test mobilizations procedures. There are known instances of a Satellite state mustering and equipping whole divisions composed entirely of reserves.

Schools

Each satellite army maintains an extensive military school system. The various branches of the service operate noncommis-

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

sioned officer, officer-candidate, refresher, specialist and advanced courses. There are also interbranch and joint services schools of the command-and-staff type, and selected satellite officers attend high-level schools in the U.S.S.R.

Satellite military schools are based largely on Soviet models. The instructional materials and methods are those used by the Soviet Army.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 111

MG22

I. PRIMARY TEXT

Katonaélet

(NOTE: This is paraphrased from a letter appearing in "Katonakönyv," a booklet that is issued to recruits of the Hungarian People's Army.)

Elvtárs,

Megkaptam leveledet. Meglepett, mert nem vártam. Köszönöm.

Örülök, hogy katona vagy, hogy becsülettel akarsz szolgálni, bár a hadsereget csak szükséges rossznak látod.

Mindenki tudja, hogy nehéz katonának lenni. Bizony, csunya dolog megtanulni idegen, soha nem látott emberek elpusztítását. Olyan jól kell megtanulnod mesterségedet, hogy soha ne kerüljön sor tudásod alkalmazására. Ez nem tréfa. A haza védelme rendkívül komoly ügy. Végeredményben a békéért tanulod a pusztítást.

Míg e nagy szavakat írom, te ott ülsz a laktanyában, ahol mindenki kiabál, ordít és mindig siettet, mintha hülye lennél. És mindezt a békéért?

Pedig béke van. Tény, hogy a két társadalmi rend békésen él egymás mellett. Miért akarna akárki is háborút? Bolondok a nyugatiak?

Persze, hogy nem! De gondolj arra, hogy a gyáros, aki autót gyárt, nem tudja meggyorsítani az autó ócskavassá válását. Amíg az jó, nem vesznek újat. De háborúban a pusztítás új tankot követel pillanatok alatt, és a gyáros gyorsan eladhatja gyártmányát. Ezért készítenek új fegyvereket a rockefellerek üzemeiben és a fordokéiban.

Érted, elvtárs?

Tőled függ a béke, az ország fejlődése, és nem kis részben az emberiség jövője.

Gondolkodj azokon, amiket írtam!

Várom válaszodat. (169 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. VOCABULARY LIST

1.	alkalmaz, -ni	employ, use, to--
2.	becsület becsülettel	honor, integrity honorably
3.	békésen	peacefully
4.	elpusztítás	1. killing, murder 2. destruction
5.	emberiség	man, mankind, humanity
6.	függ, függeni vmitől/vkitől függ	hang, depend, to-- depend on something/someone, to--
7.	gyáros	factory owner, manufacturer
8.	hülye	nitwit, idiot, dummy
9.	komoly	serious
10.	követel, -ni	demand, require, make necessary, to--
11.	meggyorsít, meggyorsítani	accelerate, speed up, quicken, to--
12.	meglep, -ni	surprise, to--
13.	mesterség	trade, profession
14.	ordít, ordítani	holler, yell, to--
15.	ócskavas	junk, scrap (iron)
16.	rend a két társadalmi rend	order, system the two social systems (the capitalist and the socialist systems)
17.	rendkívül	extraordinary
18.	siettet, -ni	make/cause to hurry or rush, to--
19.	süket	deaf
20.	szükséges rossz	necessary evil
21.	tény	fact
22.	tréfa	joke, jest
23.	ügy	matter, business, affair
24.	válik, válni, vmivé válás vmivé	change/turn into something, to-- the changing (of something) into something else
25.	végeredményben	ultimately, in the last analysis, when you come right down to it

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

III. COMPLEMENTARY TEXT

Meditáció a katonaéletről

Segment 1

Az újonc, ahogy belép a laktanyakapun, parancsra cselekszik. Felveszi az egyenruhát, megigazítja a zubbonyt, már szólítja a parancs. A hálókörletben mindenki a saját ágya mellé áll, a szobaparancsnok megmagyarázza, hogyan kell ágyat vetni.

Nem egyszerű a munka. Újra kell simítani a pokrócot. Pontosan kell a törülközőt helyezni. Még a fogkefe is az előírt helyen kell legyen. S ha minden jól sikerült, még nem biztos, hogy hozzáigazodik a többiekéhez. Talán elölről kell kezdeni az egészet. (61 words)

Segment 2

Kevés idő van a méltatlankodásra, jön az új parancs: "Levonulni az alakuló térre!" Itt az újonc megtanulja, milyen a "vigyázz"-állás, a "pihenj" és a "pihenj, szerelvényt igazíts". Megtanulja, hogy kell vezényszóra elindulni, megállni, jobbra-, balra- és hátrafordulni, tisztelegni.

Mindenki nem tudja egyformán végezni a mozgásokat. A rajban egy újoncnak két ballába van. Tehát gyakorolni kell. Szinte végtelennek tűnik a gyakorlás, amig a két ballábú megtanulja, hogy neki is csak egy ballába van. (63 words)

Segment 3

A szünetben morognak az újoncok. Hát ma, az atomfegyver, a rakéták korában, amikor a világűrben lebeg az ember, sőt a holdra lép, ma még mindig egy ballábon dől el a világ sorsa?

Természetesen nem, de azon múlik a katona nevelésének kezdete. Az egyöntetű mozgás, a fogkefe állandó helyének jelentősége nem abban van, hogy mindenki egyszerre, együtt mozog vagy hogy hova kell a fogkefét tenni, hanem a szoktatáson. A szoktatás folyamatában a fiatal katona rendet tanul, sőt vérévé válik a rend, a fegyelem, a szervezettség. (66 words)

Segment 4

A két ballábú újonctól is elvárjuk, hogy jó katona legyen. Tudjuk, hogy a pontosan végrehajtott "jobbra át"-tól csak egy lépés van a jó menetelésig, az ügyes kúszásig, a megbízható harckocsivezetésig vagy a pontos lövésig. Ha a katona naponta

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

gyakorolja a szabályzat szerinti rendet, könnyebben és gyorsabban teljesít parancsokat, sőt minden mást szabályzat szerint, gyorsan, pontosan hajt végre. (49 words)

Vocabulary list for Part III in order of occurrence (not for memorization):

1.	eligazít, eligazítani	arrange, adjust, to--
2.	hálókörlet	sleeping quarters, squad room
3.	ágyat vet, -ni	make the bed, to--
4.	alakuló tér	assembly area, company street
5.	vigyázzállás	position of attention
6.	Pihenj!	Rest! (military command)
7.	Pihenj, szerelvényt igazíts!	Rest. Adjust equipment! (Hungarian army military command)
8.	vezényszó	military command, order
9.	tiszteleg, -ni	salute, to--
10.	mozgás	movement
11.	balláb két ballába van, két ballábú	left foot has two left feet; is awkward, having two left feet
12.	szoktatás	conditioning
13.	szervezettség	organization
14.	Jobbra át!	Right face! (military command)
15.	menetelés	marching

IV. NAME AND NUMBER EXERCISES

Exercise 1. Transcription - Proper Names

Nádas János vezetésével vitaestet rendeztek a Vörösmarty téren levő Szentmiklóssy étteremben. Burgyán Aladár előadását először Bertalan Kálmán, majd pedig Legeza Adrienne méltatta. Bartók Béla két dalának éneklése után Flórián Tibor méltatta az előadást, Wass Albert pedig élesen ellenezte. Halmayné Deme Borbála, Ferenczy Zsuzsánna, Buzásné Ormay Ildikó és Oszlányi Róbert felszólalása után Ács Imréné és Szabadkay Krisztina zárta le a vitát. (30 names)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Exercise 2. Transcription - Number Drill

1. 78 776	11. 37 651	21. 62 376	31. 12 106	41. 60 127
2. 33 241	12. 59 153	22. 56 277	32. 81 094	42. 49 016
3. 47 890	13. 75 165	23. 33 045	33. 72 376	43. 67 328
4. 16 502	14. 29 116	24. 47 855	34. 66 277	44. 77 269
5. 35 973	15. 64 242	25. 94 988	35. 43 044	45. 54 032
6. 43 238	16. 28 905	26. 84 688	36. 67 855	46. 55 877
7. 78 661	17. 53 835	27. 65 165	37. 98 849	47. 88 946
8. 40 424	18. 67 790	28. 28 904	38. 86 857	48. 97 085
9. 63 493	19. 82 106	29. 43 835	39. 68 709	49. 56 156
10. 18 534	20. 71 094	30. 37 770	40. 34 796	50. 61 194

Exercise 3. Transcription - Number Phrases

1973-ban Magyarország behozatala és kivitele néhány országgal a következő volt (o/o-ban):

Szovjetunió	34,1	33,1
Német Demokratikus Köztársaság	8,7	11,2
Német Szövetségi Köztársaság	8,6	6,2
Csehszlovákia	8,2	8,8
Lengyelország	4,9	6,2
Ausztria	3,6	3,1
Olaszország	3,3	6,4
Románia	3,0	3,0

Ugyanakkor 410 ezer személygépkocsi futott az országban, minden 25 lakosra tehát egy jutott. (20 numbers)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

V. VOCABULARY AND TRANSLATION EXERCISE

1. Sokszor nem kerül sor az idegen nyelv alkalmazására.
2. Nem könnyű becsülettel szolgálni.
3. A legtöbb ember békésen akar egymás mellett élni.
4. Idegen emberek elpusztítása szükséges a háborúban.
5. Az emberiség csak békében fejlődhet.
6. Az időtől függ, hogy kirándulunk-e.
7. A gyáros szeretné, ha minden évben új autót vennénk.
8. Néha úgy beszélnek az újonccal, mintha hülye lenne.
9. Komoly dolog az ország védelme.
10. A háború pusztítása sok új fegyvert követel.
11. Az asszony meggyorsította lépéseit, mert nem akart elkésni.
12. Rendszerint meglep az, amit nem várunk.
13. Azt akarják, hogy minden katona megtanulja mesterségét.
14. Az őrmester azt hiszi, ha ordít, igaza is van.
15. A legjobb autóból is ócskavas lehet egy balesetben.
16. A világon két társadalmi rend van.
17. Rendkívül nehéz jó katonának lenni.
18. A katonát mindig siettetik, de aztán várnia kell.
19. Hiába kiabálnak a süketre, mégsem hall.
20. A katonaság és a rendőrség egyformán szükséges rossz.
21. Tények ellen nehéz vitatkozni.
22. Sok fiatalember azt hiszi, hogy az élet csak tréfa.
23. A haza védelme szükséges és fontos ügy.
24. A víz gőzzé válik, ha felmelegítik.
25. Végeredményben kitől függ a háború sikere?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

VI. SUPPLEMENTS

Supplement A

Mi történne?

(Some thoughts on life in the service)

Mi történne, ha a pontatlan és rendetlen katona gyakorlaton, mint figyelő pontatlanságból rossz, megtévesztő adatokat jelentene? Valószínűleg meg kellene ismételni a gyakorlatot.

És mi történne, ha a háborúban történne ez? Bizony a háborút nem lehet leállítani és újrakezdeni. Nagy árat, súlyos áldozatokat kellene fizetni egyetlen ember figyelmetlenségéért, pontatlanságáért.

Ebből látható, hogy a korszerű háborúban is fontos a fegyelem. Nem csökken, hanem növekszik a katonai fegyelem jelentősége.

Vigyük tovább a gondolatsort. Az üzemben, a polgári munkahelyen is megkövetelik a fegyelmet. Vagy talán ott megdicsérik, aki elkésik? Eltűrik azt, hogy valaki a műszaki leírástól eltérően készítse el munkáját?

Természetesnek tartjuk, hogy a szerszámokat, a munkapadot rendben tartsa mindenki, hogy ne okozzon kárt a rendetlenségével vagy hanyagságával. És ugyanolyan természetes, hogy a hadseregben ugyanúgy rendben kell tartani a fegyvereket, a felszerelést.

Ebből is világosan látható, hogy nincs különbség a katona és a polgár fegyelme között. Mindkettő a törvények betartásán kívül magába foglalja a szocialista erkölcs társadalmilag elfogadott normáinak az elérését.

Nagyon valószínű tehát, hogy aki a polgári életben az eddigi élete folyamán alá tudta rendelni egyéni érdekeit a közösség érdekeinek, annak könnyű beleilleszkedni a katonaéletbe. Más szóval, a jó polgár jó katona is. (165 words)

Supplement B

Menetelés gázálarcban és szoknyában

1973-ban a NATO női bizottságot hozott létre azzal a feladattal, hogy javaslatot tegyen női egységek szervezésére. Nemrég a bizottság az angliai Sandhurstban konferenciát rendezett a NATO szolgálatában álló, 120 ezer nőt képviselő 28 magasrangu női katonai parancsnok részvételével. A bizottság elnöki

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

tisztét az angol Eileen Nolan dandártábornok vette át a dán Else Martensen-Larsen ezredestől, aki ez alkalommal kijelentette: "... a nők közvetlen harci egységekben való alkalmazását nem tervezzük, hacsak az ország érdekei nem kívánják... A nők sok országban védelmi kiképzésben részesülnek és nekünk is ez a célunk."

Ennek ellentmond az, hogy több NATO-ország női egységeket tart harckészültségben. Így Törökország is, amelyet a sandhursti konferencián a háromgyermekes Senay Gunay őrnagy képviselt. Senay Gunay harci repülő, öt modern repülőgéptípust repült már be.

A nők fegyveres kiképzésében az első helyet az USA foglalja el. Az amerikai hadsereg összlétszámának 5 százléka nő. A következő három évben 50 ezerrel növelik a létszámot. A hadseregben a nők százai szolgálnak: tehergépkocsivezetők, a katonai milicia tagjai, stb. (142 words)

Supplement C

A katonanők kiképzése

A katonanők minden eddiginél szigorúbb alapkiképzésben részesülnek. (A WRAC-ot - Women's Royal Army Corps - az első világháboruban állították fel az angolok. Lényegében női katonai segédszolgálatosok szervezete volt, és a frontszolgálatot kivéve, minden más katonai tevékenységet ellátták. Északamerikai megfelelője a WAC-Women's Army Corps.) A WAC-ban folyó alapkiképzés csak kis mértékben tér el a férfiakétól. Az újonc női katonáknak naponta intenzív testnevelési foglalkozásokon kell részt venni. Ez fekvőtámasz és guggolás gyakorlatokból, futásból és akadálypálya leküzdéséből áll. Kétméteres árkot kell átugrani, képzeletbeli szakadékok felett fatörzsön átmászni, majd kétméteres falon átkapaszkodni, és szögesdrót alatt kúszni.

Az alapkiképzés sátortáborokban három napon át folyik. Programjában színlelt nukleáris-és gáztámadás, lövészárokásás és éjszakai menetelés szerepel.

A nők M-16-os karabéllyal tanulnak lőni. A lőkiképzés időtartama 40, a férfiaké 72-76 óra. A 40 órában fegyverismeret, nappali és éjszakai lövészet van. A különbség csak annyi a férfiak lőkiképzéséhez képest, hogy a nőknek nem tanítják a mozgás közben történő lövészetet. (135 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Supplement D

Őrszolgálat

Az őr szolgálatát békeidőben és háborúban egyforma szorgalommal látja el. Az őrség minden tagja különleges jogokkal van felruházva. Személye szolgálati ideje alatt különös védelem alatt áll.

Az őr nem hagyhatja el őrhelyét. Még akkor sem, ha életét veszedelem fenyegeti. Az őr köteles fegyverét használni, ha valaki őt vagy az őrzött javakat megtámadja. Fegyverét sohase adja ki a kezéből, még annak se, aki szolgálati felettese. Senkit se enged közel magához.

Tilos az őrnek az őrhelyen aludni, ülni, valaminek nekitámaszkodni, olvasni, írni, énekelni, beszélgetni, enni, inni, dohányozni, fürödni, természetes szükségletét végezni. Ha az őrhelyén valami rendellenesség történik, vagy ha az őrhelyen bármilyen baj van, azonnal hívja az őrparancsnokot vagy a felvezetőt.

(100 words)

Supplement E

Katonaélet - művészszemmel.

A katonaélet címmel festészeti kiállítást rendeztek Budapesten.

Többek között feltűnt Mustó János 1944. című képe. A képen a Vörös Hadsereg katonái köpenyükkel védik a gyeremeket ölelő anyát. A gyermekből 30 év múlva katona lett, aki az ország határait őrzi, árvízben ment embert és állatot, vagy a légideszánt csapat tagjaként ugrik ki egy repülőgépből.

(49 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 112

GP21

I. PRIMARY TEXT

A Kárpát-medence geopolitikai helyzete I

Magyarország külpolitikája

A magyarok 896-ban elfoglalták a Kárpát-medencét és megalapították Magyarországot. Az országnak nyugaton a német-római, délen pedig a keletrómai birodalom volt szomszédja. A két hatalmas, keresztény ország között a pogány és nomád magyarok nem tudtak volna fennmaradni, így vezetői elhatározták, hogy felveszik a kereszténységet és átveszik a nyugati életformát.

A magyar nép beolvasztotta a medencében élő népeket és így megerősödve a két nagy birodalom között is képes volt önálló külpolitikát folytatni. Ez a külpolitika azonban majdnem mindig védekező volt. Valóban egész történelmében csak kétszer folytatott hódító, imperialista politikát két különösen erős király uralma alatt. E két király halálával azonban ismét védekező politikára szorult.

A tiszennegyedik század végén a keletrómai birodalom erősen hanyatlani kezdett és helyette egy új állam, a török birodalom vette át a hatalmat Délkelet-Európában.

A török mohamedán nép volt és a magyarok a nyugati kereszténység oldalán felvették a harcot ellenük.

A tizenhatodik század elején azonban a parasztlázadás, vallási és egyéb belső viszály annyira legyengítette őket, hogy a törökök elleni harcot elvesztették. A törökök győzelmével az ország három részre szakadt. A nyugati és északi részt az osztrák Habsburgok uralták, az Alföldet és a Dunántúl déli részét a törökök foglalták el és csak Erdélyben és az Alföld észak-keleti részén tudott a magyar nép bizonyos fokig önállóan fennmaradni.

Magyarország megszűnt mint önálló ország, így természetesen külpolitikája is megszűnt. (190 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. VOCABULARY LIST

1.	átvesz, átvenni	take over, to--
	átvenni a hatalmat	take charge, assume authority
	átvenni egy életformát	"take over"/adopt a way of life
2.	birodalom	empire, realm
	keletrómai birodalom	Byzantine Empire
	német-római birodalom	Holy Roman Empire
	török birodalom	Ottoman Empire
3.	bizonyos fokig	to a certain degree, somewhat
4.	életforma	way of life
5.	elfoglal, -ni	seize, take possession of, to--
6.	felvenni a kereszténységet	adopt Christianity, become Christian
7.	fennmarad, -ni	survive, to--
8.	folytat, -ni	continue, pursue, to--
	külpolitikát folytat	pursue a foreign policy
9.	hanyatlik, hanyatlani	decline, wane, to--
	hanyatlani kezdett	entered/went into a decline
10.	hatalmas	mighty, powerful
11.	hódít, hódítani	conquer, to--
	hódító politika	policy of expansionism
12.	imperialista	imperialist, imperialistic
13.	keresztény	Christian
14.	legyengít, legyengíteni	weaken, make weak, to--
15.	megalapít, megalapítani	found, establish, to--
16.	megszáll, -(a)ni	seize, occupy, to--
17.	mohamedán	Mohammedan, Moslim, Islamic
18.	nomád	nomad, nomadic
19.	parasztlázádás	peasant uprising/rebellion
20.	pogány	pagan, heathen
21.	politika	politics, policy
	belpolitika	domestic policy
	külpolitika	foreign policy
22.	szorul, -ni	be forced to, be in want/need of, to--
	védekező politikára szorul	is forced to adopt a defensive position
23.	ural, -ni	dominate, rule, be master of, to--

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

24.	uralkodás	rule, reign
	az uralkodása alatt	during the reign of
25.	vallás	religion
	vallási viszály	religious strife

III. COMPLEMENTARY TEXT

Segment 1

Magyarország geopolitikai helyzete

Minden nemzet történelmét döntően befolyásolja geopolitikai helyzete. Egyes népek békében fejlődhettek, mert földrajzilag különlegesen védett helyzetben voltak történelmük folyamán. A magyarok viszont majdnem mindig a nemzeti lét vagy pusztulás dilemmája előtt álltak, mert országuk ütköző érdekszférák határán fekszik.

A magyar nép a Kárpát-medencébe való érkezése idején a lovas-nomád civilizáció legnyugatibb tagja volt. Ezért a nép európai történelmének első százada a Nyugat elleni harcban telt el. (62 words)

Segment 2

A kereszténység védőbástyája

A kereszténység felvételével megváltozott Magyarország külpolitikai helyzete: az ország a nyugati keresztény civilizáció legkeletibb tagja lett. Keleti pogány népek támadása ellen védte a keresztény Közép- és Nyugat-Európát. Így Európa korbácsa helyett annak védőbástyája lett.

Mivel azonban a két világhatalom, a német-római és a kelet-római birodalmak között feküdt, Magyarország ezek imperialista politikájának is áldozata lett. Hol a németek, hol a görögök támadásai ellen kellett védekeznie.

Ebben a helyzetben az ország külpolitikája majdnem mindig védekező volt. (67 words)

Segment 3

Magyarország hőskora

A magyarok történelmük folyamán csak két uralkodó alatt folytattak hódító politikát.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Az egyik Nagy Lajos volt, aki meghódította a Balkán félsziget nagy részét, a lengyelek királya lett és rövid ideig a nápolyi királyságot is uralma alatt tartotta.

A másik Mátyás király volt. Udvara a reneszánsz kultúra központja volt, és ugyanakkor állandó hadsereget is tartott. Meghódította Csehországot és Austria nagy részét. Német-római császár akart lenni, hogy az egyesített német-magyar erőkkel kiverje a törököket Európából. Terve azonban korai halála miatt nem sikerült. (75 words)

Segment 4

Magyarország a német és a török birodalom között

Mátyás halála után a nép vezetői több pártra szakadtak és a belső viszályok erősen legyengítették az országot.

Ugyanakkor a francia király szövetséget kötött a törökökkel V. Károly német-római császár ellen. A törökök útja a birodalom ellen Magyarországon keresztül vezetett. A magyarok útjukat állták Mohácsnál, de a csatát elvesztették.

Mohács után a nemzet két királyt választott. Az egyik párt Zápolya Jánost választotta meg, aki csak török segítséggel tudott uralkodni. A másik párt Habsburg Ferdinándot választotta meg, aki azonban nem folytatott önálló magyar politikát, hanem az országot csak ütközőállamnak használta a törökök ellen.

Magyarország önállósága így gyakorlatilag megszűnt. (89 words)

IV. NAME AND NUMBER EXERCISES

Exercise 1. Transcription - Proper Names

Szabadkay János vezette a kedd esti vitát Vörösmarty Mihály lírikus költeményeinek méltatásaként. Ács Aladár előadását Oszlányi Kálmán, majd pedig Búzásné Legeza Borbála méltatta. Dohnányi Ernő egyik prelüdjének előadása után Ferenczy Tibor szólt hozzá, Wass Ildikó pedig élesen kritizálta az előadást. Halmay Róbert, Ormay Adrienne, Burgyánné Nádas Krisztina és Flórián Imre felszólalása után Bertalan Sándor és Deme Zsuzsánna zárta le a vitát. (30 names)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Exercise 2. Transcription - Number Drill

1. 96 542	11. 67 677	21. 24 356	31. 41 677	41. 81 470
2. 41 221	12. 14 541	22. 79 384	32. 72 543	42. 14 709
3. 97 097	13. 41 454	23. 16 579	33. 45 414	43. 78 036
4. 85 432	14. 67 899	24. 43 965	34. 98 765	44. 51 209
5. 43 967	15. 91 314	25. 82 176	35. 41 319	45. 10 358
6. 88 387	16. 26 542	26. 90 521	36. 24 680	46. 80 437
7. 67 644	17. 75 493	27. 95 013	37. 79 653	47. 14 776
8. 52 136	18. 93 547	28. 67 412	38. 43 291	48. 27 534
9. 75 985	19. 49 532	29. 58 957	39. 37 654	49. 54 132
10. 63 450	20. 67 457	30. 50 436	40. 58 147	50. 93 645

Exercise 3. Transcription - Number Phrases

Magyarország a Kárpátok medencéjének nyugati felén az északi szélesség 45°44'20" és 48°55', a keleti hosszúság 16°6'50" és 22°53'40" között, a Duna középső folyása vidékén helyezkedik el.

Határainak hossza a szomszéd öt országgal:

Csehszlovákiával	679 km
a Szovjetunióval	141 km
Romániával	432 km
Jugoszláviával	631 km
Ausztriával	356 km
Összesen	2239 km

A lakosság így oszlott meg 1974 elején:

a fővárosban lakott	19,6 o/o
az öt megyei városban	7,4 o/o és
a 77 városban	21,2 o/o,
a megmaradó	51,8 o/o pedig

287 nagyközség és 2819 község területén lakott.

Összesen 43 városa volt az országnak 25,000-nél több lakossal 1973 első napján. (30 numbers)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

V. VOCABULARY AND TRANSLATION EXERCISE

1. A háború után egy katonai kormány vette át a hatalmat.
2. A német-római birodalom Magyarország szomszédja volt.
3. Erdély bizonyos fokig önálló ország volt.
4. Keveset gyalogolunk az amerikai életformában.
5. Az oroszok 1945-ben elfoglalták Budapestet.
6. A magyarok már régen felvették a kereszténységet.
7. Kis országnak nehéz fennmaradni a nagyok között.
8. Amerika békés politikát folytat.
9. A keletrómai birodalom addig hanyatlott, míg elveszett.
10. Az Egyesült Államok a leghatalmasabb ország.
11. A törökök hódítani jöttek Közép-Európába.
12. Hitler imperialista tervei okozták a második világháborút.
13. Európa lakosságának nagyrésze keresztény.
14. A betegségek sokszor legyengítik az embert.
15. Kétszáz évvel ezelőtt alapították az Egyesült Államokat.
16. Németország amerikai megszállása rövid ideig tartott.
17. A törökök majdnem mind mohamedánok.
18. A nomádok állataikkal együtt sokat költözködnek.
19. Sok embert megöltek a parasztlázadásban.
20. A magyarok régen pogányok voltak.
21. Magyarország politikája földrajzi helyezete miatt évszázadokon át védekezés volt.
22. Javításra szorul a gumidefektes autó.
23. A magas hegy uralja az alatta levő völgyet.
24. III. György angol király uralkodása alatt Amerika önálló lett.
25. Még ma is van a világon vallási viszály.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

VI. SUPPLEMENTS

Supplement A

A magyarok őstörténete és a királyság megalapítása

Az Urál hegység nyugati lejtőin élt egy népcsoport i.e. 3-4 ezer évvel. Ezek voltak a finn-ugorok. Ennek a népcsoportnak a legkeletibb ága volt az ugor nép. Ez egy halász-vadász, erdei nép volt.

Kb. ugyanebben az időben az Uráltól dél-keletre a nagy euráziai pusztán élt egy törökfajta népcsoport. Ez egy lovas-nomád, pásztorkodó nép volt.

I.e. 2000 körül az ugorok megindultak kelet felé. Átkeltek az Urálon és a síkságon találkoztak a törökökkel. Átvették azok műveltségét és ők is lovas-nomádok lettek.

Ez a nép lassan megindult nyugat felé. Az i.sz. V-VII. századig a Kaukázustól északra, a VIII. és IX. században a Fekete-tenger északi partvidékén éltek. A nevük ekkor onogur volt.

A IX. század végén az onogurok Árpádot választották fejedelemmé. Ezután az egész népet magyarnak hívták, mert ez volt Árpád törzsének a neve.

A magyar nép megindult megint nyugat felé. 896-ban elfoglalta a Kárpátmedencét és Árpád itt megalapította Magyarországot.

A X. században a magyarok végigpusztították Európát Bizánctól az Atlanti-óceánig. A század végén Géza fejedelem belátta, hogy a háború nem tarthat örökké. Ezért elhatározta, hogy felveszi a kereszténységet és átveszi a nyugati életformát.

Géza fia, István király, folytatta és befejezte a térítés munkáját. Így ő lett a keresztény magyar királyság megalapítója. (180 words)

Supplement B

A magyarok eredete

A XIX. század végén nyelvészeti alapon megállapították, hogy a finnek és a magyarok rokonok és egy nagyobb népcsaládhoz, a finnugorhoz tartoznak. A finnugorok viszont egy még nagyobb népcsalád, az ural-altáji népek rokonai. Így a magyar nyelv közelebb áll az ázsiai népek nyelvéhez, mint az indoeurópaiakéhoz. A nyelvrokonság azonban nem jelent mindig faji rokonságot.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

A finnek és az észtek a magyarok rokonai. A finn, észt és magyar nyelv még ma is sok hasonlóságot mutat. A hasonlóság főleg a nyelv szerkezetében látszik. De van kb. 800 szó, mely még ma is ugyanaz mind a három nyelvben. (79 words)

Az elszakadt törzsek

Amikor a magyarok a mai Ukrajna területén éltek a tíz közül három törzs visszament eredeti lakóhelyére az Uralban. Ez a nép évszázadokig fennmaradt. A XIII. század elején egy magyar pap - Juliánus barát - meglátogatta őket. A volgai magyarok nagy lelkesedéssel fogadták, mert tudtak egymással magyarul beszélni. A nagy mongol invázió azonban néhány év múlva elpusztította ezt az országot is. (51 words)

A honfoglalás

A Kárpát-medencében ebben az időben főleg szlávok és bolgárok éltek. Szvatopluk morva király éppen akkor kezdte egyesíteni a szlávokat, amikor a magyarok beköltöztek a medencébe. A magyarok legyőzték és megakadályozták egy nagy szláv állam kialakulását a Duna völgyében. (33 words)

Supplement C

Keletrómai birodalom

A régi római birodalom keleti feléből kialakult birodalom. (9 words)

Keleti kereszténység

A keresztény vallásnak a Balkánon, Kelet-Európában és Nyugat-Ázsiában kialakult egyháza. Főként az oroszok, ukránok, bolgárok, görögök, szerbek és románok vallása. Arabok is tartoznak ebbe csoportba. Hitük, tanai hasonlítanak a római katolikusokéhoz, de nem ismerik el a római pápa fennhatóságát. Nemzeti egyházakat alkotnak s a szertartás nyelve a nemzeti nyelv. Világiak is vannak az egyház vezetőségében, papjaik nősülhetnek, stb. (54 words)

Német-római birodalom

962-ben alapította I. Ottó császár. Ehhez a birodalomhoz tartozott majdnem minden német állam, Csehország, Ausztria és sokáig Olaszország nagy része. A cseh királyi korona azért volt fontos Mátyás számára, mert a cseh király egyike volt a hét választó fejedelemnek, akik a császárt választották. (41 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Római kereszténység

A római katolikus egyház vallása. (6 words)

Görög katolikusok

A XVIII. században a görögkeleti egyházból kiszakadtak és újra csatlakoztak a római katolikus egyházhoz. Az egyesülés érdekében a római katolikus egyház engedélyezte, hogy továbbra is gyakorolják a görögkeleti egyház vallási ceremóniáit. Így pl. a kenyérrel és borral való áldozást és a papok házasságát. Főleg Lengyelországban, Ukrajnában, Magyarországon és Romániában vannak hívei ennek a vallásnak. (54 words)

Supplement D

Az Aranybulla

Az Aranybulla jelentősége óriási. Ez az alapja a magyar alkotmánynak. A bulla 31. pontja különösen fontos. Ez a pont megadta a magyar nemességnek a jogot arra, hogy a királyt fegyverrel is kényszeríthessék az ország törvényeinek a betartására. Ez volt a jogi alapja a későbbi szabadságharcoknak, amelyeket a nemzet Habsburg királyai ellen vívott. A Habsburg királyok ui. rendeletekkel próbálták kormányozni az országot.

Az Aranybulla hasonlít a Magna Carta-ra, de nem azért mert a Magna Carta hatással volt az Aranybullára. Az igazság az, hogy hasonló társadalmi problémák voltak abban az időben Angliában és Magyarországon. A két nemzet így hasonlóképpen oldotta meg a problémákat. Érdekes módon az angol és magyar jogi gondolkodás között más téren is sok a hasonlóság. (93 words)

A Kárpát-medence mint "olvasztótégely"

Valószínű, hogy Hunyadi János, a nagy hadvezér román származású volt. Ő maga teljesen elmagyarosodott, sőt a magyar történelem egyik legnagyobb alakja lett. Sok idegen származású ember játszott fontos szerepet az ország vezetésében. Ez nemcsak a magyar faj asszimiláló képességét mutatja, de azt is, hogy a magyar életforma lehetőséget adott arra, hogy nem magyarok is teljesjogú tagjai lehessenek a nemzetnek.

Aki átvette a magyar életformát, éppen olyan magyarnak számított, mint a többi. Nagyon sokszor ezek az új magyarok jobbak akartak lenni, és sokszor jobbak is lettek, mint az eredeti magyarok.

Ebben a tekintetben a régi Magyarország hasonlít Amerikára. A Kárpát-medence is a népek nagy "olvasztótégelye" volt. (97 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 113

GP22

I. PRIMARY TEXT

A Kárpát-medence geopolitikai helyzete II

A magyar nép harca az önállóságért

Magyarország önállósága a törökök győzelmével megszűnt. A Kárpát-medence politikailag három részre szakadt. A nép vezetői több mint 150 évig hol a nyugaton uralkodó osztrákokat, hol az Alföldet megszálló törököket fogadták el mint a kisebbik rosszat. Így a magyarok szinte állandó felkelésekben küzdöttek vagy az osztrákok, vagy a törökök ellen.

Mikor a törökök hódító ösztöne a tizenhetedik század végén kimerült, egy európai koalició a Habsburg császár vezetésével és a magyarok nagyszámú részvételével felszabadította az egész Kárpát-medencét. A császár azonban a felszabadított magyar területet osztrák törvények alapján, nem a magyar alkotmánynak megfelelően akarta kormányozni. Így a magyarok folytatták szabadságharcukat az osztrák elnyomás ellen.

A törökök hanyatlásával egy új, hatalmas ország fejlődött ki Kelet-Európában, Oroszország. Mikor a magyar felkelések sora 1848-ban sikeres szabadságharcban érte csúcsát, az osztrák császár kérésére az orosz cár hadserege leverte a honvédséget és az országot átadta az osztrákoknak.

Végül azonban az osztrákok is belátták, hogy nem lehet a magyarokat leigázni, tehát 1867-ben kiegyeztek velük és közösen megalapították Ausztria-Magyarországot. A közös politika vezetése azonban a császár kezében maradt, aki gyakran mellőzte a magyar érdekeket. Ezért sodródott a magyar nép a központi hatalmak oldalán az első világháborúba, melynek elvesztése után a győztes nyugati hatalmak feldarabolták a Kárpát-medencét.

Magyarország négyszáz év után ismét önálló lett, de hatalmas keleti és nyugati szomszédai közt külpolitikájának főcélja megint csak a fennmaradás maradt. (183 words)

II. VOCABULARY LIST

1. Ausztria-Magyarország — Austria-Hungary
2. cár — tsar, czar (the former ruler of Russia)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3.	császár	emperor, kaiser
4.	elégedetlenség	dissatisfaction, unrest
5.	elnyom, -ni elnyomás	oppress, tyrannize over, to-- oppression, despotism
6.	elveszít, elveszíteni elvesztés	lose, to-- loss, losing of
7.	felkel, -ni felkelés	revolt, rebel, to-- uprising, revolt, rebellion
8.	felszabadít, felszabadítani	liberate, set free, to--
9.	győzelem győztes	victory 1. victor 2. victorious
10.	hanyatlás	decline, decay
11.	hódító ösztön	urge for conquest
12.	hol...., hol...	sometimes..., sometimes... (alternately)
13.	honvédség	the national guard/army[1]
14.	ismét	again, once more
15.	kérés a császár kérésére	request at the emperor's request
16.	kiegyezik, kiegyezni	come to terms, reach a compromise, to--
17.	kimerül, -ni	spend itself, die out, to--
18.	központi hatalmak	Central Powers[2]
19.	leigáz, -ni	sugjugate, subdue, to--
20.	mellőz, -ni	disregard, neglect, to--
21.	önállóság	independence, self-determination
22.	politikailag	politically
23.	rossz kisebbik rossz	bad, evil lesser of two evils
24.	sodródik, sodródni	drift, be drawn into, to--
25.	szabadságharc	war of independence, freedom fight

[1]The term "honvéd" (literally, defender of the homeland) was first used as a name for the individual soldier who volunteered to fight against the Austrians in the revolution of 1848. Until 1945 the Hungarian army was called "a honvédség," but this term is no longer in use.

[2]The Central Powers were Germany and her allies during World War I.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

III. COMPLEMENTARY TEXT

Segment 1

Harc az alkotmány megtartásáért

A mohácsi csata[1] után a magyarok egy része Habsburg Ferdinándot választotta királlyá. A Habsburg királyok nem uralkodtak a magyar alkotmánynak megfelelően. A magyarok viszont minden eszközzel meg akarták védeni alkotmányukat. Ennek alapján, ahogyan azt az aranybullában (1222)[2] leirták, joguk volt a királyt fegyverrel is kényszeríteni jogaik és az ország törvényeinek betartására. Ezért volt a sok felkelés és lázadás, amit a magyarok választott királyaik ellen vívtak.

[1]Mohács volt az a hely, ahol a magyar hadsereget 1526-ban a törökök döntően legyőzték.

[2]Az arany bulla az angol "Magna Cartá" - hoz hasonló.

(79 words)

Segment 2

Az erdélyi fejedelemség

A török megszállás idején az erdélyi fejedelemség volt a magyar alkotmányos szabadság védője. Az erdélyi fejedelmek főcélja Magyarország felszabadítása és egyesítése volt, mert meg voltak győződve, hogy elég erős lesz az egyesült ország, hogy mindkét szomszédjának ellenálljon.

Kiemelkedő fejedelmek voltak:

Bocskai István, akit ugyan királlyá választottak, de ő nem fogadta el.

Báthory István lengyel király is lett, s így azt remélte, hogy a lengyelek majd segítenek kiverni a törököt az országból.

Bethlen Gábor majdnem egyesítette az országot, de ez se a törököknek, se az osztrákoknak nem állt érdekében, igy mindketten ellenezték.

(72 words)

Segment 3

Az utolsó erdélyi fejedelem és a császár önkényuralma

Az utolsó erdélyi kisérlet az ország függetlenségének visszaállítására II. Rákóczi Ferenc szabadságharca volt. Ez a törökök kiverése után történt.' Rákóczi fejedelem Francia-

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

országgal kötött szövetséget a Habsburgok ellen. Csapatai nagy sikereket értek el, de a szabadságharc végül mégis elveszett, mert a franciák békét kötöttek a birodalommal és megszüntették anyagi segítségüket.

A háború végével az osztrákok elfoglalták Erdélyt és egyesítették Ausztriával. Mivel se török, se francia veszély nem fenyegette a Habsburgokat, teljes erejüket az ország osztrák mintára történő központosított kormányzására fordították. Ez időtől 1848-ig csak néha voltak kisebb helyi lázongások, melyeket a megszálló császári csapatok könnyen vérbe fojtottak.

(83 words)

Segment 4

A szabadságharc

Az amerikai függetlenségi háború és a francia forradalom hatására a magyar vezetők 1848-ban modern alkotmányt dolgoztak ki. Független államot akartak, de ezt az osztrák császár, aki egyben magyar király is volt, nem fogadta el. Az elégedetlenség 1848 március 15-én forradalomban tört ki, mely Magyarország függetlenségének a kihirdetéséhez vezetett.

A lakosság megvédésére a magyar kormány hadsereget szervezett. A honvédség a nép lelkesedésére 1849 tavaszán csaknem kiszorította az osztrákokat az országból. Ekkor a császár az orosz cár segítségét kérte. A magyar seregek nem tudtak ellenállni a túlerőnek és letették a fegyvert. Az oroszok visszont úgy a katonákat, mint az országot átadták az osztrákoknak.

Magyarország megint osztrák elnyomás alá került.

(84 words)

IV. NAME AND NUMBER EXERCISES

Exercise 1. Transcription - Proper Names

Tollas László születésének 100-ik évfordulóján ünnepséget rendeztek Gulyás József éttermében. Először Kosztolnyik Ádám elénekelte a himnuszt, amit zongorán kisért Somogyi Jánosné. Majd Harcsár Kálmán énekelt kuruc nótákat.

A vacsorát Széplaki Gulyás Zoltán állította össze, melynek folyamán Endrey Ferenc beteg lett. Dr. Fiedler Tibor első segélyt nyujtott, majd pedig Beniczky-Halász Béla segítségével a beteget a Rókus kórházba szállították. Duska Antal vezette a mentőautót, a rendőr kisérő pedig Bédy János őrmester volt. Padányi Péter professzor azonnal megoperálta a pácienst asszisztensének, Nádas Aladárnak a segítségével, szeretett Ferenc bácsink azonban belehalt a túlságosan jó vacsora utóhatásába.

(30 names)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Exercise 2. Transcription - Number Drill

1. 78 719	11. 76 541	21. 23 767	31. 76 531	41. 74 352
2. 56 801	12. 31 539	22. 62 776	32. 56 158	42. 41 691
3. 12 628	13. 51 654	23. 30 451	33. 61 913	43. 88 675
4. 99 722	14. 91 167	24. 30 643	34. 24 957	44. 62 619
5. 62 387	15. 42 425	25. 78 550	35. 50 985	45. 17 874
6. 46 613	16. 89 058	26. 49 881	36. 35 832	46. 31 687
7. 40 426	17. 38 357	27. 58 863	37. 90 784	47. 34 786
8. 34 934	18. 77 901	28. 80 786	38. 49 107	48. 24 049
9. 25 345	19. 21 604	29. 49 082	39. 36 726	49. 39 435
10. 76 510	20. 10 948	30. 61 929	40. 51 766	50. 71 650

Exercise 3. Transcription - Number Phrases

A Képes Újság című hetilap szerkesztőségének a címe: 1985 Budapest VIII.; Gyulai Pál utca 14. Telefon 137-660.

A Kiadóhivatalának címe: 1959 Budapest VIII. Blaha Lujza tér 3. Előfizethető a Posta Központi Hírlap Irodánál, Budapest V., József nádor tér 1.

Előfizetési díj: 1 hónapra 14.-Ft., negyedévre 42.-Ft., félévre 84.-Ft., egész évre 168.-Ft.

76.1127 Athenaeum Nyomda. Index 25439.

A lap XVII. évfolyamának 21. száma 1976. március 22-én jelent meg.

(30 numbers)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

V. VOCABULARY AND TRANSLATION EXERCISE

1. Ausztria-Magyarország nem nyerte meg az első világháborút.
2. Oroszországot régen a cár uralta.
3. A világháború előtt császár uralkodott Németországban.
4. Szegény országokban sok az elégedetlenség.
5. Nem könnyű idegen elnyomás alatt élni.
6. A háború elvesztése előtt nagyhatalom volt az ország.
7. A magyarok felkelése sok bajt okozott az osztrákoknak.
8. Keresztény csapatok felszabadították Budát.
9. A győzelem után óriás felvonulást rendeztek.
10. Az egészség hanyatlása halállal végződhet.
11. A törökök hódító ösztöne sok háborút okozott.
12. Futballban hol az egyik, hol a másik fél rúg gólt.
13. A honvédség több csatában győzött az osztrákok ellen.
14. Ismét sütni kezdett a nap az eső után.
15. A férj kérésére a feleség gulyást főzött.
16. A munkások hosszú viták után kiegyeztek a gyár vezetőségével.
17. Az atléta kimerült a 10 km-es futásban.
18. A központi hatalmak elvesztették az első világháborút.
19. Gyakran leigázzák ellenségüket a győztes népek.
20. Senki se szereti, ha mellőzik.
21. Magyarország önállósága a török megszállással megszűnt.
22. Anglia politikailag a legfejlettebb országok egyike.
23. Okos dolog a kisebbik rosszat választani.
24. Ügyetlen politikával háborúba sodródhat egy ország.
25. A szabadságharcban az oroszok leverték a magyarokat.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

VI. SUPPLEMENTS

Supplement A

A török megszállás

Mátyás király terve, a török kiverése Európából, nem sikerült. Mátyás halála után gyenge uralkodók következtek és a főurak egymás ellen viszályban voltak. Így a magyar királyság nagyon meggyengült.

Az ország állapotát még tovább rontotta az 1514-es parasztlázadás. A parasztok nem voltak megelégedve helyzetükkel és fellázadtak a nemesek ellen. Vezérük Dózsa György, székely nemes ember volt. A harcokban kb. 70 000 paraszt elpusztult.

1526-ban a törökök ismét megtámadták Magyarországot.

A csatát Mohácsnál vívta a török és a magyar sereg. A törökök győztek, még a király is elesett.

Ez nagy baj volt. A nagyobb baj azonban az volt, hogy a nemzet nem volt egységes. Voltak olyanok, akik Habsburg királyt akartak választani, mert azt hitték, hogy a németek segíteni fognak a törökök ellen. Mások viszont nem akartak idegen királyt. Így 1526-ban két királyt választottak: Habsburg Ferdinándot és Zápolya Jánost. Közben a török nagy magyar területeket foglalt el. Ezzel az ország egysége megszűnt, és helyette három részország alakult:

1. A magyar királyság, amely Habsburg uralom alatt állt. Ezt az Északnyugati-felvidék, a Dunántúl és a Drávántúl nyugati része alkotta.

2. A török által megszállt terület. Főleg a Nagy-Magyar-Alföld, a Dunántúl és Drávántúl keleti része volt török megszállás alatt.

3. Az erdélyi fejedelemség. Ez az Erdélyi-medencéből, az Északkeleti-felvidékből és az Alföld keleti részéből állt.

(181 words)

Supplement B

A magyarok élete a megszállt területen

A magyarság legtöbbet szenvedett a törökök által megszállt területen. A törökök sok százezer magyart vittek ki Törökországba. A fiúgyerekekből török katonát, janicsárt neveltek. A többieket pedig eladták rabszolgának. Ezért nagyon sok magyar elmenekült a megszállt területről. Főleg Erdélybe és a Felvidékre mentek. Mások azokba a városokba költöztek, amiknek a szul-

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

tán "szabadságlevelet" adott. Így alakultak ki az Alföld nagy városai, mint Debrecen, Szeged és Kecskemét. Óriási területeken nem lakott senki. A Hortobágy is 12 elpusztult falu helyén keletkezett.

A harc közben állandóan folyt és a magyarság száma egyre fogyott. 1490-ben kb. 3 és 1/2 millió magyar élt, ugyanannyi, mint angol. 1739-re a magyarok száma 1.3 millióra csökkent, az angoloké pedig kb. 12 millióra nőtt. A magyar kultúra és az önálló állam gondolata csak azáltal maradt fenn, hogy az ország keleti része sohasem került teljesen a törökök uralkodása alá. Néhány rövid időszaktól eltekintve, nem tartozott a Habsburgokhoz sem. Itt alakult ki az önálló erdélyi fejedelemség. Míg a magyar királyság csak néven volt magyar, Erdély vitte tovább az önálló Magyarország eszméjét.

Erdély történelmi jelentősége óriási. Azonfelül, hogy átmentette az önálló magyar állam gondolatát, ez a kis ország Európa talán "legliberálisabb" országa volt abban időben. 1568-ben, minden eruópai államot megelőzve, szabad vallásgyakorlatot hirdetett a négy legfontosabb vallás, a református, evangélikus, unitárius és katolikus vallás számára. Ugyanakkor a három nép, a magyar, székely és szász, szabad federációban élt.

(200 words)

Supplement C

1848

A XIX. század elején a magyarok vezetői látták, hogy Magyarország el van maradva a nyugati országok mögött. Ezért elhatározták, hogy reformokkal modernizálják az országot. Széchenyi István lett a korszak vezére. Gazdaggá és modernné akarta tenni a magyar népet. A múlt dicsőségének siratása helyett a jövőre terelte a nép figyelmét; azt hirdette, hogy "Magyarország nem volt, hanem lesz!" Három fontos könyvben megadta programját. Azonkivül megalapította a Magyar Tudományos Akadémiát, hidakat, vasutakat épített és bankokat alapított.

A Széchenyi által megindított gazdasági fejlődéssel sokan politikai függetlenséget is követeltek. A radikális tábor legnagyobb embere Kossuth Lajos volt. Gondolatait a Pesti Hírlap című napilapban írta le. Kossuth azt hirdette, hogy előbb szabadnak kell lennie, az csak azután lehet egy nemzet gazdag. Az 1848-as nagy forradalmi év Kossuth politikájának kedvezett. Az európai népek szabadok akartak lenni először. Ezt akarták a magyarok is. Így Kossuth győzött és Széchenyi visszavonult a politikai életből.

1848. március 15-e olyan nap a magyarok számára, mint július 4-e az amerikaiak számára: a nemzeti szabadság ünnepe. Ezen a napon a fiatal költők és írók yezetésével kiszabadították a politikai foglyokat és a cenzura tilalma ellenére kinyomtatták

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

a 12 pontot, melyben a nép kívánságát foglalták össze. A legfontosabb követelések a következők voltak:

1. Sajtószabadság
2. Felelős minisztérium
3. Törvény előtti egyenlőség
4. Nemzeti hadsereg
5. Jobbágyfelszabadítás
6. Évenkénti országgyűlés

(180 words)

Supplement D

Hapsburg and Hungary

The eventual rivalry with Austria which Brandenburg-Prussia's rapid rise was to precipitate was as yet a remote contingency. But apart from the Hapsburgs' position in Germany, which rested upon their various Austrian lands as well as their somewhat divergent position in Bohemia, they were also kings of Hungary and, as such, the sovereign princes of an independent foreign state with separate administration, army, and finance. It was through this independent kingdom that the Hapsburgs were fully and continually involved in Eastern dynastic politics, just as Brandenburg was through Prussia, and Sweden through its Baltic possessions. Throughout most of the period with which we are concerned, the Hapsburgs were, as we have seen, in a state of uneasy peace with the Turks; toward the end, after 1656, the Turks were on the march again.

Hungary was a land of proud and in many ways unique traditions. As the name indicates, it traced its antecedents to the Huns, who spearheaded the great Monogolian invasions at the dawn of Western history. A proud and unruly nobility and squirearchy had gone far toward constitutionalizing the kingdom in the fashion of the later Middle Ages, and in many respects the government with estates in Hungary had been as far advanced as that of Spain or England. But then the torrents of Turkish hordes had flooded it, and forced Hungary to seek what aid it could from the tottering Holy Empire at the turn from the fifteenth to the sixteenth century. What would be more natural than for the Hapsburgs to seek an extension of monarchical power and to weld Hungary more firmly into the unity of the Hapsburg Reich? The nobility on its part could not but sympathize with the straits of their Bohemian brethren, and perhaps even aspire to the kind of aristocratic predominance which the Polish nobility had achieved.

More important in our period than the small northern and western part of Hungary belonging to the Hapsburgs was the

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

territory known as Transylvania and ruled by two striking personalities, Bethlen Gábor (1613-29) and George Rákóczy I (1630-48). During their rule, Hungary achieved a measure of genuine independence, but this was lost again under the reckless George Rákóczy II (1648-60). Bethlen Gábor was the first Hungarian ruler who really knew and understood the Turks. Having fled to Turkey from the Hapsburgs' counterreformation, he returned after the murder of Báthory, soon to find himself elected to the throne. Under his stewardship, Transylvania became both economically and administratively consolidated. A measure of English influence can be traced at this time, largely due to the bond of Calvinism. We have seen how Bethlen Gábor took advantage of the Thirty Years War to press against the Hapsburgs' overlordship, especially with a view to religious autonomy; both in 1622 and 1626, he forced Ferdinand II to acknowledge the rights of Protestants.

Still, the counterreformation progressed, largely due to the exertions of a remarkable Jesuit, Péter Pázmány. A great preacher, he believed in peaceful coversion, and between 1616 when he made archbishop, and 1637 when he died, a decided majority had returned to Catholicism in western Hungary. Devoted to a Western orientation, Pázmány linked the unity and future of Hungary to Hapsburg rule. Against such tendencies, Bethlen Gábor after 1626 resumed the fateful policy of trying to unite dynastically the kingdoms of Hungary and Poland. It was prematrue, since the first problem was how to reunite Hungary itself. But it is natural that in face of the great power of Russia, Turkey, and the Hapsburgs, ambitious rulers should have sought to unite under the two weaker kingdoms. His cautious successor George Rákoczy I avoided further adventures in this direction, but George Rákoczy II entered, as we have seen, into a full-scale alliance with Charles X Gustavus, and in 1657 attempted to win the crown of Poland by aggressive war. Not only did the campaign fail, but it brought on a Turkish invasion and the dismemberment of Transylvania after the death of the king (1660). With the disaster the independent role of Transylvania came to an end. The freeing of the country from the Turkish from then on depended upon the Austrian Hapsburgs, who throughout this period sought to reunite Hungary around the western part which had remained under their rule.

Supplement E

Some American Reactions to the Hungarian War of Independence 1848-1849

1. The War of Independence was still vivid in the memory of men and women, whose sympathy was naturally with those who in other parts of the world seemed to be emulating the example of the Founding Fathers. In harmony with this spirit, the Hungarian revolution received an unusually large amount of publicity

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

in the American press. Editorials extolled the brave Hungarian stand against tyranny, and a close parallel was drawn with the circumstances and events of the American Revolution. Indeed, the resemblances were more than superficial. Like the Thirteen Original States in 1776, Hungary was for all practical purposes the colonial dependency of a foreign power ruled by a mentally deranged monarch.

The double Hungarian objective, freedom as well as independence, coincided with the American goals of 1776. The traditional American sympathy for the underdogs and for lost causes served only to increase the glorification of the Hungarian revolution in America after the Russian intervention and the final debacle in 1849.

Official and public reaction were both overwhelmingly favorable to the Hungarian cause. American foreign policy went further in a pro-Hungarian direction than that of any other power and constituted, in fact, the maximum foreign support the Hungarians were able to obtain.

In contrast to the other western powers, the United States abandoned the role of the disinterested observer and was in fact the only country in the world which sent a diplomatic agent to the Hungarian revolutionary government with an "extraordinary discretionary power to recognize Hungary, if conditions warranted it, and to conclude commercial treaties." This action was taken secretly while public meetings and newspapers in large numbers carried on agitation expressive of American popular sympathy for an oppressed people struggling for liberty against despots.

2. Apart from the enthusiastic reaction of the press, American public opinion expressed itself in the mass meetings of citizens which were held with increasing frequency during the second half of 1848, and which unanimously condemned Austrian despotism in its design to crush liberty in Hungary. Abraham Lincoln, then at the beginning of his political career, participated in the organizing committee of one such meeting, which passed a resolution in favor of Hungary and formally requested the United States government to recognize the revolutionary regime in Budapest.

New England was a citadel of the pro-Hungarian liberals, who were led by no lesser persons than the poet James Russell Lowell and the great orator Daniel Webster. The latter's speech on November 7, 1849, at the banquet of the Sons of New Hampshire in Boston, gave the most eloquent summary of American popular sentiment on the subject of Hungary. "We have all had our sympathies much enlisted in the Hungarian effort for liberty," Webster told his cheering audience. "We have all wept at its failure. We thought we saw a more rational hope of establishing free government in Hungary than in any other part in Europe, where the question has been in agitation within the last twelve months. But despotic power from abroad intervened to suppress that hope."

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 114

H21

I. PRIMARY TEXT

Az önálló modern Magyarország

Az első világháború végén sok magyar hadifoglyot, aki részt-vett a bolsevik forradalomban, visszaengedtek Magyarországra, hogy itt is alapítsanak kommunista pártot.

Az új párt vezetői ügyes politikával tüntetéseket rendeztek a kormány ellen és nemsokára átvették a hatalmat. 1919 tavaszán kihirdették a Magyar Tanácsköztársaságot.

A nyugati hatalmak az ország szomszédait segítették, hogy megsemmisítsék a kommunizmust. Román csapatok az ország nagy-részét elfoglalták, mire a kommunista vezetők elmenekültek. A győztes hatalmak egy teljesen legyőzött népre kényszerítették a trianoni békét.

Mivel a trianoni béke alapján területének nagy részét elvesz-tette, az új Magyarország politikájának főcélja a békeszerződés revíziója lett. A nyugati nagyhatalmak és a szomszédok erről hallani se akartak. A magyar kormány tehát Németországhoz köze-ledett, annak ellenére, hogy a náci faji elmélet sok magyart elidegenített.

A német-magyar együttműködés, melyet két közös érdek tartott össze, a versaillesi és a trianoni békék revíziója és a kommuniz-mustól való félelem, eleinte előnyt jelentett Magyarországnak, mert visszakapta:

a Felvidék egy részét 1938-ban

A Kárpátalját 1939-ben,

Erdély északi részét 1940-ben és

a Délvidék egy részét 1941-ben.

Mikor Hitler 1939-ben lerohanta Lengyelországot és megkezdte a második világháborút, Magyarország nem lépett be a háborúba. Mikor azonban Hitler 1941-ben megtámadta a Szovjetuniót, Magyar-ország nem tudott semleges maradni és belekerült a háborúba a nyugati hatalmak ellen is. (173 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. VOCABULARY LIST

1.	belép, -ni belép a háborúba	enter, join, to-- enter the war
2.	belekerül belekerül a háborúba	end up/become involved in, to-- become involved in the war
3.	bolsevik	Bolshevik[1]
4.	Délvidék	the South[2]
5.	együttműködés	cooperation, collaboration
6.	elidegenít, elidegeníteni	alienate, antagonize, to--
7.	elmélet	theory
8.	elmenekül, -ni elmenekül vmi elől	escape, flee, to-- escape/flee from something
9.	előny	advantage, benefit
10.	faj faji elmélet	race (of people) theory of race, racial ideas
11.	félelem	fear, terror
12.	forradalom	revolution
13.	hadifogoly	prisoner of war
14.	hallani se akar	refuse to listen to, not want to hear (about)
15.	kényszerít, kényeríteni	force, compel, coerce, to--
16.	kihirdet, -ni	proclaim, announce, declare, to--
17.	közeledik, közeledni	approach, draw near (to), to--
18.	lerohan, -ni	overrun, to--
19.	náci	nazi
20.	összetart, összetartani	join, bind, hold together, to--
21.	revízió	revision
22.	semleges	neutral

[1]The Bolsheviks formed the political party largely responsible for the Russian Revolution in October 1917. The term "Bolshevik Revolution" is still used, though less and less frequently, as a synonym for "Russian Revolution."

[2]The Hungarian "Délvidék" is the area between the Danube and the Tisza rivers which now lies to the south of Hungary's borders, in Yugoslavia.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

23.	tanácsköztársaság	Soviet Republic Republic of Councils[3]
24.	tüntetés	demonstration, protest
25.	Versailles versaillesi béke (szerződés)	Versailles[4] the (peace) Treaty of Versailles

[3]"Soviet" in Russian means "council," as does "tanács" in Hungarian. The terms "Soviet Republic" and "Republic of Councils" refer to the fact that Communist states are run at all levels, in theory at least, by representative councils.

[4]Versailles is a famous palace in France, built by King Louis XIV. It was here in 1918 that the treaty was signed ending World War I. Near the Palace of Versailles is another smaller structure called Trianon, where the Hungarians signed the final treaty of settlement in 1920.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

III. COMPLEMENTARY TEXT

Segment 1

Csonkamagyarország kialakulása

1920. június 4-én a magyar küldöttség aláírta a trianoni békét.

A békét a magyarok nagyon igazságtalannak tartották és többször kérték annak a revízióját. A magyar kormány azt akarta elérni, hogy népszavazás útján döntsenek a népek, hogy hova akarnak tartozni. Az utódállamok azonban hallani sem akartak róla.

A nyugateurópai nagyhatalmak mindenben az utódállamoknak adtak igazat. Amerika sajnos a háború után rögtön visszavonult Európából, és a magyar kormány hiába várta a trianoni béke revízióját.

(61 words)

Segment 2

A német kérdés a 30-as években

Németek Szent István uralkodása óta éltek Magyarországon. Ott, ahol nagyobb csoportokban éltek, megmaradtak németeknek. De azok, akik magyarok között éltek, egy-két generáció alatt teljesen elmagyarosodtak. Ezért Magyarországot "a németség nagy temetőjének" nevezték Németországban.

A magyarországi németek a történelem folyamán legtöbbször lojálisak voltak Magyarországhoz és gyakram együtt is harcoltak a magyarokkal a Habsburgok ellen. A hitleri faji elmélet sok magyarországi németet megnyert a maga számára. Ezek a Dunántúl egy részét Németországgal akarták egyesíteni. A magyarok nagy része féltette az ország függetlenségét a hitleri Németországtól.

(76 words)

Segment 3

Magyarország belép a háborúba a Szovjetunió ellen

Amikor 1941. június 22-én Hitler megtámadta a Szovjetuniót, Magyarország nem vett részt rögtön a Szovjetunió elleni támadásban. Június 27-én azonban szovjet repülőgépek bombatámadást hajtottak végre több magyar város ellen. A magyar kormány válaszul hadat üzent a Szovjetuniónak. Bár a hadüzenet elhamarkodott lépés volt, ma már látjuk, hogy Magyarországot nem mentette volna meg a szovjet megszállástól az sem, ha a nyugati hatalmak érdekében feláldozta volna magát egy náciellenes harcban. Anglia

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

és Franciaország szövetségesei: Lengyelország, Csehszlovákia és Jugoszlávia szovjet érdekkörbe kerültek a második világháború után. (79 words)

Segment 4

A földbirtokreform

Magyarországon túl sok volt a nagybirtok. Míg néhány arisztokrata család és a katolikus egyház kezében sok millió hold föld volt, 2 millió parasztnak nagyon kevés, vagy egyáltalában semmi földje sem volt. Ezért az egész korszak alatt a földreform kérdése volt az ország egyik legfontosabb problémája. 1920-ban hoztak egy törvényt, melynek értelmében kb. 1 millió holdat szétosztottak. Ezt a lépést azonban nem követte a magyar földbirtokkérdés szisztematikus rendezése. Így a földbirtokreform csak a háború és a kommunista hatalomátvétel után oldódott meg radikálisan. (72 words)

IV. NAME AND NUMBER EXERCISES

Exercise 1. Transcription - Proper Names

Földrajzi jegyzetek a Dunántúlról

Itt fekszik az ország két nagy tava, a Balaton és a Velencei-tó. Ezektől északra van egy hegysor: a Bakony, a Vértes, Pilis és a Dunazug. Ezeken túl fekszik a Kisalföld. Több folyója van: a Rába és a Rábca; meg persze a Duna is átfolyik rajta. Győr e vidék legnagyobb városa, a Dunántúlé Pécs. Más fontos városok Veszprém, Székesfehérvár, Sopron, Szombathely és Tatabánya. Lispénél nagy olajmezőt találtak. (20 names)

Exercise 2. Transcription - Number Drill

1. 98 420	11. 49 571	21. 98 134	31. 15 101	41. 23 498
2. 21 378	12. 71 634	22. 89 422	32. 75 213	42. 20 576
3. 86 354	13. 36 147	23. 67 520	33. 64 983	43. 71 634
4. 43 617	14. 41 658	24. 70 621	34. 48 936	44. 23 157
5. 75 132	15. 12 957	25. 43 019	35. 16 347	45. 84 630
6. 32 157	16. 67 898	26. 86 504	36. 64 159	46. 75 321
7. 57 321	17. 26 876	27. 64 720	37. 78 878	47. 50 419
8. 46 398	18. 34 331	28. 12 354	38. 35 642	48. 72 544
9. 63 489	19. 67 676	29. 48 567	39. 34 617	49. 84 765
10. 84 396	20. 76 767	30. 93 614	40. 49 573	50. 13 987

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Exercise 3. Transcription - Number Phrases

A Képes Újság című hetilap szerkesztőségének a címe: 1985 Budapest VIII., Gyulai Pál utca 14. Telefon 137-660.

A kiadóhivatalának címe: 1959 Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3. Előfizethető a Posta Központi Hírlap Irodánál, Budapest V., József nádor tér 1.

Előfizetési díj: 1 hónapra 14, - Ft, negyedévre 42, - Ft, félévre 84, - Ft, egész évre 168, - Ft.

76.1127 Athenaeum Nyomda. Index 25439

A lap XVII. évfolymának 21. száma 1976. március 22-én jelent meg. (20 numbers)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

V. VOCABULARY AND TRANSLATION EXERCISE

1. Amerika aránylag későn lépett be a második világháborúba.
2. A magyar nép az osztrákok mellett került bele az első világháborúba.
3. 1917-ben Oroszországban kitört a bolsevik forradalom.
4. Honvéd csapatok bevonultak a Délvidékre.
5. A németekkel való együttműködés eredményesnek látszott.
6. Sok magyart elidegenített Hitler politikája.
7. Elméletben jó a kommunizmus, de gyakorlatban nem.
8. A háború pusztítása elől sokan elmemekültek.
9. Sok előnye van annak, aki gazdag.
10. A német faji elmélet sok ember elpusztítását okozta.
11. Sok gyerek nem tudja mi a félelem.
12. Ezernyolcszáznegyvennyolcban több forradalom tört ki Európában.
13. Hadifogolynak hívják, akit elfog az ellenség.
14. Több adó fizetéséről hallani se akarok.
15. Ma már kevés helyen kényszerítenek embert munkára.
16. Magyarországon 1849-ben kihirdették a köztársaságot.
17. Vonuljunk vissza, mert közeledik az ellenség!
18. A páncélos csapatok lerohanták az ellenséget.
19. A náci szó a nemzeti szocialista párt rövidítése.
20. Barátokat néha csak a közös érdek tartja össze.
21. A magyar kormány célja a trianoni béke revíziója volt.
22. A semleges ország nem vehet részt háborúban.
23. A tanácsköztársaság az ország megszállásával megszűnt.
24. Franciaországban több tüntetést rendeztek a magas árak ellen.
25. A versaillesi békét a németek 1919-ben írták alá.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

VI. SUPPLEMENTS

Supplement A

Notes

A háborús provokáció

1941 június 27-én ismeretlen repülőgépek három város: Kassa, Ungvár, Munkács ellen bombatámadást hajtottak végre. A támadásnak több száz áldozata volt. Ez a hír úgy hatott a magyar közvéleményre, mint a Pearl Harbor elleni japán támadás az amerikaira. A magyar kormány hadat üzent a Szovjetuniónak.

Sokan akkor azt hitték, hogy német gépek voltak a támadók, és hogy Németország így akarta Magyarországot bevonni a háborúba. Mások viszont azt hiszik, hogy cseh repülőgépek voltak, melyek - az orosz kormány tudta nélkül - Ukrajnából jöttek. Még ma sem tudjuk pontosan, hogy milyen repülőgépek hajtották végre a támadást. Talán majd a történelem egyszer megadja a választ.

A német megszállás

Hitler 1944. március 18-ára meghívta Horthyt tárgyalásra és közben német csapatok megszállták az országot. Horthy nagyon nehéz helyzetbe került, de nem mondott le, mert azt gondolta, hogy amíg ő a kormányzó, jobban ellen tud állni a náciknak. Sikerült sok tízezer ember, főleg zsidók életét megmenteni. Ezért a nürnbergi törvényszék felmentette Horthyt a háborús bűnösség vádja alól.

Az utódállamok

Azért hívják Magyarország három szomszédját, Csehszlovákiát, Romániát és Jugoszláviát utódállamoknak, mert Ausztria-Magyarország utódai lettek a Duna völgyében. E három állam célja Magyarország katonai ellenőrzése volt.

A zsidók gazdasági és kulturális helyzete

Az 1910-es statisztikai adatok szerint a kereskedők 54 százaléka, a banktulajdonosok 85 százaléka, az újságírók 42 százaléka, az ügyvédek 45 százaléka és az orvosok 49 százaléka volt zsidó. Ugyanakkor a zsidók arányszáma csak 5 százalék volt. (201 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Supplement B

Néhány adat a második világháborúról

(NOTE: This article was slightly paraphrased from a Soviet inspired article in a Hungarian publication.)

A német fegyveres erők a szovjet-német fronton összesen 10 millió embert (az összes veszteségeknek 76 százalékát), 62 ezer repülőgépet (62 százalék), 56 ezer harckocsit (75 százalék), 180 ezer ágyút (74 százalék) veszítettek. A szovjet csapatok a német flotta több mint 2500 hadihajóját és szállítóhajóját semmisítették meg.

A Nagy Honvédő Háború nemcsak a fronton folyt, hanem a németek mögöttes területen, a fasiszták által megszállt szovjet területeken is. Hatalmas méreteket öltött a szovjet partizánmozgalom. A partizánhadseregben több mint 1,3 millió szovjet ember harcolt. A szovjet partizánok felrobbantottak 20 ezer vonatot, megrongáltak 10 ezer mozdonyt, felrobbantottak 12 ezer hidat, megsemmisitettek 65 ezer német gépkocsit, 2300 harckocsit, 1100 repülőgépet. A háboru alatt a szovjet partizánok másfél millió fasisztát öltek meg.

A nemzetközi imperializmus a második világháborúval jóvátehetetlen bűntettet követett el az emberiség ellen. A második világháborúban több mint 50 millió ember pusztult el. A legnagyobb áldozatot a szovjet nép hozta. Húszmillió szovjet embert pusztított el a háború, végeztek ki a megszállók vagy kínoztak halálra a koncentrációs táborokban. A Nagy Honvédő Háborúban 3 millió szovjet kommunista esett el. A fasiszta német hódítók rommá változtatták 1720 szovjet várost és települést, felrobbantottak és felgyújtottak 22 ezer ipari üzemet, szétromboltak 65 ezer kilométer hosszú vasútvonalat. Az ország elvesztette nemzeti vagyonának 30 százalékát. A Szovjetuniót ért anyagi kár meghaladja a 128 milliárd dollárt. A katonai kiadásokkal együtt a háború 485 milliárd dollárba került a Szovjetuniónak. (196 words)

Supplement C

Hungary the Unwilling Satellite

From September 1943 until the occupation of Hungary, the German minister to Budapest, Mr. Jagov, steadily avoided personal contact with the prime minister, as the latter previously had refused to recieve him. German-Hungarian relations became even more strained when, in February 1944, the Hungarian chief of staff, in a note which could be qualified as an ultimatum, requested from General Keitel, the chief of the German general staff, that: a) all Hungarian troops be brought immediately to Hungary from Russia; and b) the Carpathian Mountains be defended exclusively by Hungarian troops with German military forces, even in case of further withdrawal, being kept from entering Hungarian territory.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Even in the first days of March 1944, when the Germans requested passage for three thousand German military trucks to carry troops and war material across Hungarian territory, Prime Minister Kállay flatly turned down the demand.

The American press gave Hungary some credit for the efforts--so far as they were publicly known--of Premier Kállay's government.

On September 13, 1943, Mr. Russell Hill reported in the New York Herald Tribune:

> The Rumanians have sent a larger contingent of troops to Russia than any of Germany's 'other allies'--the number has been variously estimated at between 300,000 and 700,000--and they have suffered by far the heaviest losses. It is in Hungary that opposition to the German war is best organized and most articulate. The Hungarians have prepared well for the day when Allied troops arrive... There are in Hungary today eleven anti-Nazi newspapers, of which the leading one is the liberal daily 'Magyar Nemzet'... But even the parties which support Premier Kállay's government have given the Germans only minimum cooperation. There never have been more than four Hungarian divisions at the Russian front. The Germans have not been allowed to control Hungary militarily as they have Romania and Bulgaria. They have been restricted to railroad stations and airfields; the German troops are not seen in Budapest or other Hungarian cities. Undoubtedly, the Germans could have forcibly denied the Hungarians their relatively free press, their parliamentary institutions and their independent national existence.

Undoubtedly, as Mr. Hill says, the Germans could have denied the Hungarians their relatively free press, but it would have necessitated German garrisons of at least 300,000 men.

On October 11, 1943, the London Times reported that a Swedish journalist, L. G. Bolander, after a visit to Hungary, had written in the Svenska Dagbladet:

> The greatest surprise was to see how widespread and marked anti-German feeling was and how openly expressed. The Hungarians are wll aware that they are in the wrong box, but also know that attempts to get disentangled from Germany may lead to German countermeasures resulting in complete annihilation, and the possibility of the Germans letting loose neighboring peoples on Hungary. The Slav menace in the case of a German breakdown is considered even greater, and the Hungarians' only hope seems to be a miraculous intervention by the Allies...

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Budapest has to say 'No' to German demands almost every day. No troops have been sent to the Balkans, and when Hungarian troops recently found themselves fighting on the Russian front, it was because the German retreat had been so quick that the Hungarians, though actually only supply line troops, found themselves in the front line.

A prominent politician told me that the question of Hungary was whether the Germans, the Russians of the Anglo-Saxons would be the first in the country. 'Of course, we wish it will be the Anglo-Saxons, even if we dare not believe in it,' he said.

Supplement D

Hungary: A Refuge for One Million Jews

Up to March 1944, Hungary was the only European country east of the Pyrenes where the lives of the Jews could be considered secure. Besides the Hungarian Jews, then numbering almost one million, sixty to seventy thousand Jewish refugees from foreign countries had fled to Hungary and lived there in safety until Hitler's armies occupied the country and ordered their systematic extermination. Hitler's wrath against Hungary had been largely provoked by the protection granted to the Jews, a large percentage of whom survived the Nazi period in Hungary, for by the time the German armies actually took over, Hitler was near the end of his tether.

The safety of the Jews in Hungary was largely due to the type of restrictive laws passed. Through them Hungary seemed to be falling in line with the demands of the tyrant, but was able to maintain an oasis of refuge. Had she refused to pass any such laws, no doubt the period of real security for the Jews would have ended much more abruptly than it did.

The first Hungarian Jewish restriction law was in reality a challenge to Hitler. When it was announced, I went to see Philipp Weiss, a member of the Upper House and president of the Commercial Bank of Budapest, Hungary's biggest financial institution, which controlled much of the country's industry and agriculture and indirectly the treasury. Philipp Weiss was a good banker, conservative, cautious, vigilant, and his bank had survived the great crisis of the early thirties with an untarnished reputation. I wanted to hear the authoritative opinion of one who had always referred to himself as a Jew.

"Well," he said, "I thought I was a Jew, but now it seems I am a Christian." The law provided that anyone who had been baptized before a certain date was not to be considered a Jew. This stipulation was in direct opposition to Hitler's Nuremberg laws which made Jews of Christians if they had certain Jewish ancestors.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 115

H22

I. PRIMARY TEXT

Az orosz megszállás

A második világháború végén súlyos harcok folytak az országban és sok műtárgy és épület megrongálódott, helyenként teljesen elpusztult. Az ország a győztes Vörös Hadsereg megszállása alatt állt. A hatalmat a Szövetséges Ellenőrző Bizottság gyakorolta, melyben az amerikaiak, az angolok és a franciák is képviselve voltak, de ennek elnöke, egy szovjet tábornok lett Magyarország igazi ura.

Nyomására koalíciós kormány alakult, annak ellenére, hogy a kisgazdapárt többségi szavazatot kapott. A koalíciós kormányt azért kényszerítették ki a szovjet vezetők, hogy a kommunisták is részt vehessenek a kormányzásban. Csak később derült ki az is, hogy miért kérték a kommunisták az aránylag kis hatalommal bíró közlekedésügyi, földművelésügyi és a belügyminisztériumot. Az adott helyzetben a három miniszteri tárca alá tartoztak a leglényegesebb ügyek.

A közlekedésügyi minisztériumhoz tartozott a hadsereg által rendelkezésre bocsátott szállítóeszközök használatra való kiutalása. Így egy kommunista ellenőrizte, hogy ki mit szállíthat. A lakosság élelmezése is ettől függött.

A földművelésügyi minisztérium hatáskörébe tartozott a földreform végrehajtása. Egy kommunista, Nagy Imre ellenőrizte a föld szétosztását. Ezt jó propagandának használta.

A belügyminisztérium felelős az ország belső rendjéért, tehát felügyel a rendőrség munkájára. Ezen belül megszervezték a titkos rendőrséget, melynek olyan hatalmat adtak, hogy a lakosság magánéletét is ellenőrizhette.

Uralom három létfontosságú területen elősegítette a kommunista párt országos szervezetének kiépítését. (177 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. VOCABULARY LIST

1.	alakul, -ni	be formed/established, to--
2.	belügyminisztérium	Ministry of Internal Affairs
3.	belső belső rend	internal domestic law and order
4.	bír, -ni hatalommal bír	have, possess, control, to-- have power/be powerful
5.	földrefrom	land/agrarian reform
6.	földmüvelésügy földmüvelésügyi	agriculture Ministry of Agriculture
7.	hatalmat gyakorol	exercise authority
8.	hatáskör	jurisdiction, sphere of authority
9.	kikényszerít, kikényszeríteni	force, extort, obtain by force, to--
10.	kisgazdapárt	Smallholders Party
11.	kiutalás használatra való kiutalás	allocation allocation for use
12.	koalíciós kormány	coalition government
13.	kormányzás	governing
14.	közlekedésügy Közlekedésügyi Minisztérium	transport Ministry of Transportation
15.	létfontosságú	vital, of vital importance
16.	magánélet	private/personal life
17.	megrongálódik, megrongálódni	be/become damaged, to--
18.	miniszteri tárca	ministry/ministerial post
19.	mütárgy	bridges, highways and railroads
20.	országos	national
21.	rendelkezésre bocsátani	make available
22.	szavazat többségi szavazat	vote majority vote
23.	Szövetséges Ellenőrző Bizottság	Allied Control Commission
24.	választás	election
25.	Vörös Hadsereg	Red Army

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

III. COMPLEMENTARY TEXT

Segment 1

Az orosz megszállás

A szovjet-orosz megszállással a magyar történelem egyik legtragikusabb korszaka kezdődött el. Az ország romokban volt. A Dunán és Tiszán egy híd sem maradt. A vasútvonalak szét voltak rombolva. A megszálló csapatok sok százezer nőt megerőszakoltak. Az ebből keletkező szinte epidemikus vérbaj kezelésére nem volt gyógyszer. A férfiak tízezreit hurcolták ki a Szovjetunióba. Míg a szovjet katonák egyénileg rabolták ki a lakosságot, a szovjet vezetőség szisztematikusan pusztította a nemzet vagyonát. Ezenkívül másfél milliárd forint értékű gépet, élemiszert, háziállatot és egyéb anyagot vittek ki Oroszországba. (73 words)

Segment 2

Az első szabad választás

A háború végén sokan nyugatra menekültek és sok kommunista ellenes embert deportáltak a Szovjetunióba. Ezek hiányában a kommunisták azt hitték, hogy nem lesz ellenállás és hogy az országban maradt nép többsége támogatni fogja őket. Így 1945. november 4-én választást tartottak. A kisgazdapárt a szavazatok 57 százalékát, a szociáldemokrata párt 17 százalékot, a nemzeti parasztpárt 7 százalékot kapott, és a kommunisták csak 17 százalékot kaptak. A nép tehát a szovjet megszállás, politikai és gazdasági nyomás és propaganda ellenére nagy többségben visszautasította a kommunizmust. (74 words)

Segment 3

Politikai helyzetkép

Bár a szovjet hadsereg teljesen uralta az országot, az első években mégsem tudta a kommunista rendszert ráerőszakolni a népre. Ennek főoka az volt, hogy nagyon kevés volt a kommunista Magyarországon. Egy másik ok a szovjet Vörös Hadsereg katonáinak a viselkedése volt. Még azok is meggyűlölték a kommunistákat, akik azelőtt szimpatizáltak velük. A harmadik ok pedig az volt, hogy a kommunista vezetők nagy része nem volt magyar. Sokan az 1919-es forradalom bukása után Moszkvába menekültek, szovjet állampolgárok lettek és 1945 után a megszálló erők tagjaként tértek vissza Magyarországra. (73 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Segment 4

Kommunista aknamunka

A titkos rendőrség segítségével a kommunisták megkezdték a többségi kisgazdapárt elleni tevékenységüket. Antikommunistákat eltűntettek, kivégeztek, bebörtönöztek és sok ártatlan embert, csak azért, mert e párt tagjai voltak, megfélemlítettek. Egy újabb választáson azonban a kommunista párt még mindig kisebbségben maradt. Ezért egyesült a szociáldemokrata párttal, és az új pártot Magyar Dolgozók Pártjának nevezték. Így megerősödve, az összes kisebbségben lévő pártot a Népfrontban egyesítette, lemondásra kényszerítette az államelnököt és átvette a hatalmat.

(61 words)

IV. NAME AND NUMBER EXERCISES

Exercise 1. Transcription - Proper Names

Az Úrasztali virágokat a múlt hónap folyamán

Berecki Mária, Demeter Lajosné,
Vaczek Barnáné, Fülöpp Péterné és
Kelly Anna adományozta. Köszönjük.

Az istentiszteleteket követő kávézásokhoz a következők adományoztak kávésüteményt:

Egedy Anna, Hesz Gyuláné, dr. Erdély Endréné, Rácz Ilona és Szakál Sándorné.

Személyi hírek:

Némethy Sándor gyalui református lelkészt Erdélyből, Korondi Jánost, Aczél Lászlónéhoz érkezett látogatóba, Tóth Antalt és családját szeretettel üdvözöltük istentiszteleti alkalmunkkor.

(30 names)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Exercise 2. Transcription -- Number Drill

1. 56 432	11. 18 267	21. 21 746	31. 10 965	41. 91 465
2. 64 568	12. 28 493	22. 41 736	32. 98 271	42. 52 734
3. 75 394	13. 65 170	23. 53 301	33. 45 890	43. 45 308
4. 14 526	14. 28 371	24. 32 615	34. 96 178	44. 32 614
5. 35 849	15. 97 045	25. 99 234	35. 98 743	45. 79 243
6. 68 751	16. 96 047	26. 40 512	36. 76 058	46. 30 512
7. 34 290	17. 43 968	27. 32 187	37. 23 678	47. 23 186
8. 40 615	18. 63 958	28. 10 493	38. 74 956	48. 10 592
9. 87 392	19. 75 823	29. 67 012	39. 76 521	49. 57 021
10. 40 593	20. 74 825	30. 28 390	40. 54 836	50. 18 498

Exercise 3. Transcription - Number Phrases

A Lobogó XVII. évfolyamának 2. száma 1975. január 9-én jelent meg. Kiadóhivatala Budapesten van a VIII. kerületben, Blaha Lujza tér 3. szám alatt. Telefonszáma 343-100. Levélcíme 1959 Budapest.

Előfizethető Budapest V. kerület József nádor tér 1. szám alatt. Telefon 180-850.

Átutalással a KHl 215-95 162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj havonként 16 forint.

74.3992 Athenaeum Nyomda.

Index: 25 503. Ebben az ismertetésben 19 szám van.
(20 numbers)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

V. VOCABULARY AND TRANSLATION EXERCISE

1. A miniszterelnök vezetésével új kormány alakult.
2. A belügyminisztérium felügyeli a rendőrséget.
3. Ha egy országban nincs belső rend, nincs jó élet se.
4. Aki sok hatalommal bír, azt néha rossz célra használja.
5. Magyarországon már régen szükség lett volna földreformra.
6. Nagy Imre vette át a Földművelésügyi Minisztériumot 1949-ban.
7. A népi demokráciákban a párt gyakorolja a hatalmat.
8. Minél nagyobb valakinek a hatásköre, annál fontosabb.
9. Demokratikus országokban nem kényszerítik ki az igazságot.
10. A háború utáni első években a kisgazdapárt volt a legerősebb.
11. Ha kevés a szállítóeszköz, használatra való kiutalását gondosan kell megszervezni.
12. Több párt vesz részt a koalíciós kormányban.
13. Egy ország kormányzása nem könnyű.
14. A Közlekedésügyi Minisztérium nem látszott nagyon fontosnak.
15. A tévé figyelése nem létfontosságú.
16. Amerikában nem zavarják az ember magánéletét.
17. A második világháborúban sok épület súlyosan megrongálódott.
18. A miniszteri tárca elérése sikert jelent politikusoknak.
19. Az oroszok és a németek sok műtárgyat elpusztítottak.
20. Rendszerint tavasszal rendeznek országos kereskedelmi kiállítást.
21. Az őrnagy rendelkezésére bocsátották a vendégszobát.
22. Amerikában többségi szavazattal lehet valaki elnök.
23. A Szövetséges Ellenőrző Bizottság volt az ország ura.
24. Minden negyedik évben tartunk általános választásokat.
25. A Vörös Hadsereg megszállta az országot.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

VI. SUPPLEMENTS

Supplement A

Az orosz megszállás

A Vörös Hadsereg tömegeit lehetett találni nemcsak a városokban és a fő közlekedési utak mentén, de a tanyákon, sőt a mezőkön is. Az emberek örökös félelemben éltek.

A szőlőtermő vidékek lakossága szenvedett a legtöbbet. Életük pokol volt, ahol a vöröskatonák megtalálták a borospincéket. A részeg orosz katonákkal nem lehetett emberiességről, tisztességről, becsületről beszélni. Megerőszakoltak minden nőt, akit elértek, fiatal lányokat és nagyanyákat is.

Sok tizezer nőt és leánygyermeket hurcoltak el és fertőztek meg nemi betegségekkel a vöröskatonák. A betegség kezelését a gyógyszerhiány nagyon nehézzé tette.

A szovjet megszálló hadsereg barbarizmusát talán az mutatja a legjobban, hogy sok ezer magyar férfit erőszakoltak meg orosz katonanők. Kecskemét mellett a Vörös Hadsereg egy "üdülőtábort" létesített a beteg orosz női katonák számára, ahol több mint 30 000 nő volt. Itt a nők bandákba álltak össze és megtámadták a környező tanyák férfilakosságát. Néha napokig is fogságban tartották a férfiakat.

Ezeket a tényeket a svájci követségnek jelentettük. A svájci külügyminisztérium 1945 májusában a vizsgálata eredményét közölte a világgal.

Az orosz megszállás borzalmait a magyar nép nem felejtette el. Így hiába volt minden szovjet propaganda, a kommunista párt sohasem lehetett népszerű Magyarországon. (158 words)

(Excerpt from a letter from a Red-Cross Worker)

Supplement B

A nemzeti kisebbségek szerepe a kommunizmus megteremtésében

Az orosz kommunista párt vezetői között 1917-ben nagyon kevés volt az orosz. A legtöbb kommunista vezető népi kisebbséghez tartozott. Lenin, Sztálin, Trotsky, Zinoview, Kamenev, és Derzsinszky például nem orosz származásúak voltak. Voltak ezenkivül nagy számban finnek, észtek, ukránok, örmények és egyéb kaukázusiak a párt vezetőségében és a pártban magában. Ennek az egyik főoka az volt, hogy a cári Oroszországban a nemzetiségeket elnyomták, sőt üldözték is.

Magyarországon is nemzeti és más kisebbségi egyének játszották a főszerepeket a kommunista párt megteremtésében a második

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

világháború után, ugyanúgy mint 1919-ben. Az elcsatolt területeken élő kisebbségek vették át a hatalmat, és a magyarok lettek a kisebbségiek. A megmaradó területeken, tehát a mai Magyarországon azonban az elkeseredett magyarság, habár többségben volt, a kommunizmus elnyomása alá került.

A háború alatt sok ember szimpatizált az üldözött kisebbségekkel. Rejtegették őket, sokat meg is mentettek a németek és a nyilasok elől. De sokan most őket okolták a kommunista párt megteremtéséért.

Így alakult ki az a helyzet, hogy a faji megkülönböztetés ellen védekező kisebbségek a kommunizmus védelmét keresték.

(144 words)

Supplement C

Kommunisták a koaliciós kormányban

Egy koaliciós kormány megteremtése lényeges volt a kommunistáknak, mert nem akarták megismételni amit 1919-ben elkövettek, hogy kisebbséggel kormányoztak. Akkor sem kaptak támogatást a lakosságtól, most még kevésbbé számíthattak rá. A Függetlenségi Front megalakítása volt az első lépés. Ebben a kisgazda, szociáldemokrata, nemzeti paraszt és a kommunista párt vett részt. 1944. december 22-én az oroszok által megszállt területen, Debrecenben, összehívták az Ideiglenes Magyar Nemzetgyűlést. A kommunisták a Belügyi, Földművelésügyi és Közlekedésügyi Minisztériumot kérték.

A belügyminisztérium azért volt fontos, mert az alá tartozott a rendőrség. Az új kommunista belügyminiszter a régi rendőrtiszteket kommunista párttagokkal cserélte ki. Ugyanakkor megkezdte szovjet mintára a titkos rendőrség, az ÁVO, megszervezését. Az ÁVO tagjai csak megbizható kommunisták lehettek 1956-ban ez volt az egyetlen csoport, amelyik harcolt a szabadságharcosok ellen.

A Közlekedésügyi Minisztérium volt a másik kulcshivatal. Mivel a közlekedési hálózat szét volt rombolva, a közlekedésügyi miniszter teherautókat és egyéb gépjárműveket kapott a Vörös Hadseregtől a közlekedés megjavítására. Ezeket a járműveket a minisztérium a kommunisták érdekeinek megfelelően utalta ki a szükséges anyagok vagy személyek szállítására. Így sikerült a Kommunista Pártnak megteremtenie az országos szervezetét.

A Földművelésügyi Minisztériumnak szintén nagy volt a jelentősége. A koaliciós kormány hajtotta ui. végre a földreformot. Mivel azonban Nagy Imre, a földművelésügyi miniszter kommunista volt, a kommunisták azt felhasználták kommunista propagandára. Így két legyet ütöttek egy csapásra: megsemmisítették a régi "feudális" osztályt és megnyerték a parasztok egy részének a támogatását. (188 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Supplement D

Soviet Looting in Hungary

(Excerpt from a letter from a Red Cross worker.)

1. First we were robbed informally by individual soldiers; then we were given a systematic cleaning out by the Red Army, as an official organ; then Stalin's old friend Marshal Voroshilov began his fine-tooth combing for reparations to be taken away. His ways and means of bilking were almost admirable in their ingenuity. After the siege of Budapest, when even the strongest were ill from eating raw horsemeat and beans, the Russian Army fed us. They commandeered all the available produce in agricultural Hungary, shipped it into Budapest, and then sent Hungary a bill for the food, but not until they had removed all the money from our banks so that there was a substantial debt. Even Voroshilov's definition of reparations was loose enough to strike a refreshing note in international skulduggery. His reparations included factories, trucks, locomotives, money, and such things as privately-owned jewelry, tapestries, gold-backed toilet articles, crystal chandeliers, grand pianos, rugs, paintings; even pedigreed dogs were seized and shipped to the Soviets as war booty!

2. The occupied countries were looted once again by the Red Army--this time not by individual soldiers, but systematically bled by the high command.

"I" remember that soon after the Red Army had occupied Budapest, the high command seized about 80 million dollars worth of Hungarian bank notes from the vaults of several leading banks. This robbery was wonderfully efficient and required almost no army manpower. Instead, we executives of the banks were simply ordered to shoulder the great bundles of currency, carry them out to the streets and load them into fleets of Chevrolet trucks. At the First National Savings Bank Corporation of Pest, where I was chief legal advisor, this operation took just ten days and we were handsomely reimbursed by the Russians at the rate of eighty cents a day.

This seizure was the major contributing force to the record-breaking inflation that swept Hungary. The Russians took the bank notes; the Germans had already taken the banknote printing equipment, so there was no way to replace the missing money. But when we asked Russia to return our poor currency, Marshal Voroshilov, A.C.C. chairman for Hungary, merely offered "to lend" us our own money, "if" he stated, "you will repay Russia its full face value in dollars."

We were so stunned that we laughed. Inflation, in the meantime, had reduced this money from 80 million to 3 million dollars. Even Voroshilov laughed, but it was no joke, and for the next three years the Russians kept dunning Hungary for the lesser amount of 3 million in return for the stolen bank notes, which by then were worth nothing but their weight in waste paper.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

The Russian liberation of Hungary cost the Hungarians, according to the figures of the Ministry of Finance, well over 1 1/2 billion dollars.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 116

H23

I. PRIMARY TEXT

A kommunista hatalomátvétel hatása

A kommunista hatalomátvétel után indult meg a teljes államosítás.

Nagy nyomást gyakoroltak a mezőgazdaság terén, mert annakidején Oroszországban ezen a téren tapasztalták a legnagyobb ellenállást. A magyar paraszt se volt hajlandó lemondani önállóságáról és tulajdonáról, tehát a nyomás súlyosbodott a kulákoknak nevezett önálló földművesek ellen.

A másik osztály, mely iskolázottsága éa anyagi jóléte miatt természetes ellensége a kommunizmusnak, a középosztály. Ennek a megsemmisítését még súlyosabb zaklatással próbálták elérni. A tisztviselők és a szabad foglalkozásokban alkalmazott értelmiségiek igazolóbizottságok előtt kellett bizonyítsák kommunista szempontból való megbízhatóságukat. Sok ember nem vált be és így elvesztette állását, otthonát, sőt néha személyes szabadságát is.

A titkos rendőrség segítségével a párt besúgó rendszert épített ki. A tanítók az iskolában kényszerítették a gyerekeket, hogy szüleik ellen tegyenek kijelentéseket. Hamis vádakkal egymás ellen úszították a szomszédokat, rokonokat, barátokat. Mindenki félt mindenkitől. Ez a félelem volt a kommunista rendszer igazi alapja.

Sztálin halála után a helyzet enyhülni kezdett. Nagy Imre lett a miniszterelnök Rákosi helyett. Nagy változtatni próbált a titkos rendőrség szerepén és gazdasági szempontból is javított a munkások sorsán. Miután a sztalinista Rákosi lemondatta Nagyot, az elnyomás megint súlyosbodni kezdett. A helyzet nagyon feszült lett, mert a nép nem akarta a Nagy Imre által bevezetett előnyöket elveszteni. Ezért az ellenállás növekedett és egyre többen nyíltan kritizálták a rendszert. (182 words)

II. VOCABULARY LIST

1.	annakidején	formerly, once, at one time
2.	anyagi jólét	financial prosperity
3.	besúgó rendszer	system of informers, informant system

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.	beválik, beválni	be accepted, qualify, to--
5.	egyre többen	more and more
6.	előny	benefit, advantage
7.	enyhül, -ni	subside, lessen, ease up, to--
8.	értelmiségi	intellectual
9.	feszült	tense
10.	igazolóbizottság	(political) screening committee
11.	iskolázottság	education, schooling
12.	kijelentés	statement, announcement
13.	középosztály	middle class
14.	kulák	kulak[1]
15.	lemondat, -ni vkit	force someone to resign, to--
16.	megbízhatóság	reliability, trustworthiness
17.	nyomás nyomást gyakorol, -ni	pressure exert pressure, to--
18.	sors vkinek a sorsán javítani	fate, lot improve someone's lot
19.	súlyosbodik, súlyosbodni	grow/become worse, worsen, to--
20.	szabad foglalkozások	the professions (i.e., doctors, lawyers, engineers, etc.)
21.	szempont gazdasági szempontból kommunista szempontból	standpoint, point of view from an economic standpoint, economically from a Communist standpoint
22.	tapasztal, -ni	experience, meet with, encounter, to--
23.	tér ezen a téren mezőgazdasági téren	area, field in this area/field in the area of agriculture
24.	vád hamis vád	accusation, charge false accusation
25.	zaklatás	harassment, annoyance

[1]"Kulak" is a Russian word referring to any prosperous, non-aristocratic, land-owning farmer, usually one who employs others for agricultural labor. During the twenties and thirties, the "kulaks" were considered by the Russian Communists to be a type of capitalist exploiter; as a result, almost all of them were either murdered, financially destroyed, or else forced to join the cooperatives. In the late forties, when the Communists took over Hungary, the term "kulák" was used almost across the board to describe any farmer who refused to see the supposed financial advantage in surrendering his land to a farming cooperative.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

III. COMPLEMENTARY TEXT

Segment 1

A mezőgazdaság kollektivizálása

1945-ben a földreform alkalmával a kommunisták szándékosan csak kevés földet osztottak ki az egyes földműveseknek, hogy azt ne tudják kifizetődően művelni. Így szinte kényszerítették őket, hogy földjüket kollektivizálják, illetve, hogy felajánlják a termelőszövetkezeteknek.

A jobbmódú földműveseket, akiket orosz néven kulákoknak neveztek, más módszerekkel kényszerítették "önkéntes" belépésre. Aki önálló akart maradni, annak olyan magas adót kellett fizetni és olyan sok terményt kellett beszolgáltatni, hogy családja eltartása érdekében inkább tsz-tag lett.

Végső "rábeszélésnek" megmaradt a rendőri zaklatás és a bíróság nélküli börtönitélet.

1953-ra a földterület 70 o/o-át kollektivizálták.

(79 words)

Segment 2

A középosztály helyzete

Míg a földműves osztályt és a munkásokat meg akarták nyerni a maguk számára, a középosztály ellen háborút viseltek a kommunisták. Marx és Lenin tanítása szerint a burzsujokat meg kell semmisíteni.

Magyarországon azonban hamarosan rájöttek, hogy képzett emberek nélkül nem lehet modern államot vezetni, így nem semmisítették meg őket tömegesen. Új eljárást alkalmaztak. Igazolóbizottságok állapították meg minden ember megbízhatóságát. Akit nem igazoltak le, az elvesztette állását és gyárban vagy bányában kellett dolgoznia tanulatlan vagy segédmunkásként. Sok szabadfoglalkozású és sok tisztviselő azonban lassan megint feldolgozta magát iskolázottságának megfelelő állásba. (85 words)

Segment 3

Politikai terror

A titkos rendőrség teljes felügyelet alatt tartotta a lakosságot. A besúgó rendszer a legjobb barátokat is elidegenítette egymástól. Senki se mert szabadon beszélni, még családja körében se.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

A gyerekektől elvárták, hogy az iskolában elmeséljék szüleik beszélgetését, ugyanakkor azonban a tanítóikról is "jelentettek". Mindenki félt mindenkitől, mert nem tudták ki a besúgó.

Az állandó rettegést és bizonytalanságot fokozták az éjjeli razziák. Rémhírek még ezt is növelték. Volt idő, amikor az emberek nem mertek éjjel levetkőzni, mert nem tudták, hogy jönnek-e ÁVÓ-sok, akik rendszerint az éjfél utáni órákban zavarták fel áldozataikat.

Sok embert csak kihallgatásra vittek el, de sokat soha többé nem engedtek szabadon. A politikai foglyokat kínozták a börtönökben és sokszor bírói ítélet nélkül kivégezték őket.

(98 words)

Segment 4

Sztálin meghalt és megenyhült a helyzet

Nagy változások történtek a kommunista világban Sztálin halála után. Az új kommunista vezetés bevezette a békés együttélés politikáját.

Magyarországon is megcsendesedett a rémuralom, Rákosi a háttérbe vonult és Nagy Imre lett a miniszterelnök. Ez a nemzeti kommunista őszintén akart segíteni a népen. Többek között megengedte a földműveseknek, hogy kilépjenek a tsz-ből, megszüntette a kitelepítést, javított a börtönökben élő szerencsétlenek helyzetén, sőt 1954-ben politikai amnesztiát is hirdetett. Sztálin-ellenes kommunista írók vezetésével megalakult a Petőfi-kör. A kör tagjainak a sztálinista módszerek elleni nyilt kritikáját is eltűrték.

Mikor Hruscsov került újra hatalomra a Szovjetunióban, Rákosi, mint párttitkár, lemondatta Nagyot és ismét bevezette a rémuralom módszereit, de a Petőfi-kör vezetésével továbbra is folyt, sőt fokozódott a rendszer elleni nyilt kritika.

(93 words)

IV. NAME AND NUMBER EXERCISES

Exercise 1. Transcription - Proper Names

A tavaszi előadássorozatot Gábor Áron előadásával nyitották meg. Ezen az esten Kerecsendi Kiss Márton elnökölt. A következő gyülés szónoka Pásztor László volt. A zeneesten Kodály Zoltán műveiből adott elő Petres Judith és Kozmon László. A Jókai Mór emlékesten Balázsy Péter, Fábry György, Kálnoki Kis

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Tiborné és Ritly Endre működtek közre. Beniczky Ádámné írta az előadást. Hubay Jenő csárdajelenetét pedig Dömötörffy Zsolt adta elő.

(30 names)

Exercise 2. Transcription - Number Drill

1. 20 815	11. 77 357	21. 23 667	31. 58 533	41. 63 626
2. 54 169	12. 67 367	22. 67 862	32. 47 388	42. 26 786
3. 41 924	13. 96 201	23. 88 750	33. 93 624	43. 57 934
4. 18 770	14. 59 211	24. 75 439	34. 51 912	44. 87 805
5. 23 332	15. 11 291	25. 94 301	35. 21 940	45. 39 044
6. 30 587	16. 40 946	26. 93 404	36. 94 604	46. 91 102
7. 32 332	17. 13 185	27. 20 119	37. 31 851	47. 32 333
8. 40 973	18. 26 675	28. 11 209	38. 62 657	48. 90 473
9. 69 442	19. 32 523	29. 69 207	39. 23 235	49. 58 695
10. 85 696	20. 66 786	30. 20 697	40. 67 686	50. 43 761

Exercise 3. Transcription - Number Phrases

Izráel népének megszámlálásakor a következőket találták:

Ruben törzséből	46 500 fő,
Simeon fiai közül	59 300 fő,
Gád fiai közül	45 150 fő,
Juda törzséből	74 600 fő,
Izsakhár neméből	54 400 fő,
Zebulon törzséből	57 400 fő,
Efraim fiai közül	40 500 fő,
Manassé fiai közül	32 000 fő,
Benjámin törzséből	35 400 fő,
Dán fiai közül	62 700 fő huszéven felüli embert.

Oroszország legnagyobb tavainak területe 1000 km^2-ben és mélysége m-ben a következő:

Kaszpi tó	371,8	980
Aral tó	65,5	68
Bajkál tó	30,5	1620
Ladoga tó	17,7	225

A Balaton a Ladoga tó területének kissé több mint 3 o/o-át teszi ki.

(30 numbers)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

V. VOCABULARY AND TRANSLATION EXERCISE

1. Annakidején a cárok uralkodtak Oroszországban.
2. Egyesek szerint az anyagi jólét fontosabb, mint a szabadság.
3. Sokan nem hallottak a besúgórendszerről.
4. Aki a kommunistáknak nem vált be, az elvesztette az állását.
5. A diákok egyre több jogot követeltek.
6. Senki sem akarja elveszteni a nehezen szerzett előnyöket.
7. Csak lassan enyhült a helyzet Sztálin halála után.
8. Az értelmiségiek ritkán végeznek nehéz testi munkát.
9. Mielőtt kitört a háború, a politikai helyzet feszült volt.
10. Nem mindenkit fogadott el az igazolóbizottság.
11. Manapság nem lehet jó állást kapni iskolázottság nélkül.
12. A munkásoknak kijelentést kellett tenni a gyár igazgatója ellen.
13. A középosztály a kommunizmus természetes ellensége.
14. Kuláknak hívták a gazdag önálló földművest.
15. A párttitkár lemondatta a miniszterelnököt.
16. Az ember megbízhatóságát nehéz bizonyítani.
17. Ha nincs önként jelentkező, a vezetés nyomást gyakorol.
18. Az amerikaiak sok szegény ország sorsán próbáltak javítani.
19. Mikor Rákosi került uralomra, súlyosbodott a nyomás.
20. A szabad foglalkozásokban szükség van egyetemi végzettségre.
21. Kommunista szempontból az önállóság veszedelmes.
22. Nagy ellenállást tapasztaltak a mezőgazdaságban.
23. A közlekedés terén a helyzet nehéz volt.
24. Hamis vádakat tenni tilos a demokráciákban.
25. Az orosz titkos rendőrség a zaklatás mestere volt.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

VI. SUPPLEMENTS

Supplement A

A kommunisták átveszik a hatalmat

A Szövetséges Ellenőrző Bizottság elnöke, Vorosilov marsall követelésére koalíciós kormány alakult. A kisgazdapárti Tildy Zoltán lett a miniszterelnök. Rákosi Mátyás, a Kommunista Párt főtitkára lett a miniszterelnök-helyettes. Még három kommunista került a kormányba.

1946. január 31-én Magyarország köztársaság lett. Tildy lett az államelnök és Nagy Ferenc a miniszterelnök. A Kommunista Párt ellenségeit egyenként akarta elintézni. Rákosi ezt a módszert szalámi taktikának nevezte. Azt mondta, hogy egyszerre csak egy szeletet kell levágni, végül mégis elfogy az egész szalámi.

A harc először a kisgazdapárt ellen indult meg. Mikor Nagy a Kommunista Párt és szociádemokrata párt követelését, hogy a kisgazdapárt 80 képviselőjét zárja ki a pártból, megtagadta, a legerősebb anti-kommunistákat eltüntették.

1947 májusában Nagy Ferenc miniszterelnök Svájcba utazott. Közben Rákosi vádat emelt ellene, hogy összeesküdött a kormány ellen. Nagy lemondott és külföldön maradt. A kommunisták úgy érezték, hogy elég erősek lettek, és új választást tartottak, de a szavazatoknak csak 22 százalékát kapták meg.

Most már biztosak voltak abban, hogy egyedül sohasem fognak uralomra jutni, tehát egyesültek a Szociáldemokrata Párttal. Az új Magyar Dolgozók Pártja Tildy államfőt lemondatta. Helyette egy régi szociáldemokrata, Szakasits Árpád lett az elnök, akinek a segítségével a marxista pártokat, a kisgazdapárt maradványát és a parasztpártot a Népfrontban egyesítették. 1949. augusztus 20-án a Magyar Köztársaság Népköztársasággá alakult át.

(188 words)

Supplement B

A titkos rendőrség (ÁVO: Államvédelmi Osztály)

Sokan csodálkoznak azon, hogy a kommunista párt rövid idő alatt megbízható titkos rendőrséget teremtett - szinte semmiből. A felelet erre az ÁVO személyzetének az összeállításában volt. Először is a legfontosabb helyekre moszkovita kommunistákat állítottak, akik szervezetszerűen alá voltak rendelve az orosz MVD-nek. Ezek az oroszok minden parancsát gondolkozás nélkül végrehajtották. A tisztikar nagyrészét a német koncentrációs táborokból visszatértek közül toborozták. Ezek az elkeseredett emberek tele voltak gyűlölettel. Így a kommunisták fel-

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

használták őket a kommunizmus ellenségeinek a kiírtására. Sok volt magyar náci is tagja lett az ÁVO-nak. Ezekkel végeztették el a legpiszkosabb munkákat, mert vagy végrehajtották a parancsot, vagy őket is kivégezték. A harmadik csoportba tartoztak a közönséges bűnözők. Ezek között voltak mindenre képes szadisták is.

Sokszor előfordult, hogy a letartóztatott régi rendőrtisztek volt gyilkosokkal és betörőkkel találkoztak az ÁVO-n, akik most rendőrtisztek lettek. El lehet képzelni, hogy hogyan bántak a volt fegyencek azokkal a rendőrökkel, akik őket annakidején letartóztatták.

A vezetők minden egyes ávóssal elkövettettek emberiesség-ellenes bűncselekményt, úgyhogy nem volt számukra többé visszaút. Így, ha a helyzet megváltozott volna, ezeket az embereket nem azért vonták volna felelősségre, mert ávósok voltak, hanem azért, mert emberiesség-ellenes bűncselekményeket hajtottak végre a rabok ellen. Ez volt annak az oka, hogy 1956-ban az ÁVO volt az egyetlen fegyveres alakulat, mely az oroszok oldalán harcolt.

(189 words)

Supplement C

Kulák

Azokat a földműveseket, akiknek nagyobb földbirtoka volt, kulákoknak nevezték el. A harc ezek ellen folyt a legerősebben, mert ezeket tekintették a kommunisták a vidék "agrár-kapitalistáinak", tehát a kommunista rendszer főellenségeinek. Ezek a parasztok valóban ellenálltak a rendszernek. Nem akartak belépni a tsz-be. Tudták, hogy az egyenlő azzal, hogy elvesztik a földjüket. A kommunisták ezért üldözni kezdték őket. Internáló táborba, börtönbe zárták az ellenálló parasztokat. A földjüket pedig vagy elvették (államosították), vagy belekényszerítették őket valamelyik tsz-be, ami majdnem ugyanazt jelentette.

(67 words)

Kitelepítés

Azokat az egyéneket vagy családokat, akiket kommunista szempontból megbízhatatlannak tartottak, kitelepítették. Ez tulajdonképpen deportálást jelentett. A Szovjetunióban a deportáltakat Szibériába szállították, de Magyarországon vidékre küldték a nem-megbízható embereket. Ez a forma büntetési mód is csak bizonyítja, hogy a kommunista vezetés mennyire majmolta a Szovjetuniót. A szerencsétlen bűnösöknek azonban ki kellett költözniök valamelyik faluba, ahol a tsz-ekben és állami gazdaságokban dolgoztak. A házukat vagy lakásukat megbízható kommunistának adták át. Akkor is ki lehetett valakit telepíteni, ha semmi bűnt nem követett el a Párt ellen. Elég volt, ha valaki a felső vagy valamelyik közép társadalmi osztályhoz tar-

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

tozott s így osztályidegennek tekintették. Sokszor csak azért telepítettek ki valakit, mert szép lakása volt, s a párttitkár vagy valamelyik másik kommunista be akart oda költözni.
(107 words)

Supplement D

Vallás és nevelés az elnyomás alatt.

Nem sokkal a "felszabadulás" után a harc megindult az egyházak ellen. A kommunisták taktikája az volt, hogy megosszák és egymás ellen kijátsszák a keresztény egyházakat. Így először a katolikus egyházat kezdték üldözni, és ugyanakkor a protestáns egyházaknak bizonyos szabadságot engedélyeztek. A katolikus egyház Mindszenty hercegprímás vezetése alatt sokáig ellenállt a kommunistáknak. Nemsokára megkezdték a protestánsok üldözését. 1949-től 56-ig a kommunisták majdnem minden egyházi iskolát betiltottak és sok papot bebörtönöztek.

A kommunisták döntötték el azt, hogy ki mehet középiskolába és egyetemre. Az nem számított, hogy valaki jó tanuló-e vagy sem, hanem csak az, hogy pártszempontból megbízható-e. A volt felső és polgári osztály, sőt a középparasztok gyerekei sem mehettek középiskolába vagy egyetemre. (97 words)

A Petőfi Kör

Ez a fiatal kommunista írók egyesülete volt. 1954-től kezdve az írók egyre merészebben kritizálták a rendszert. Persze ezek mind kommunisták voltak, s így könnyebb volt a helyzetük. Nagy Imre, az új miniszterelnök, nem hallgattatta el őket. 1956-ban azonban már nem-kommunisták is kezdték látogatni a Kör üléseit. Nemsokára az "irodalmi kör" ülésein párt-ellenes fiatalok is megjelentek. Sokszor olyan nagy tömeg gyűlt össze, hogy az utcákon is álltak emberek. Így megafonokat kellett felszerelni, hogy mindenki hallja, mi folyik az ülésen. A vita most már nemcsak a párt megreformálásáról folyt, hanem arról is, hogy szükség van-e a Kommunista Pártra. Ezek a gyűlések nagyban hozzájárultak a forradalom előkészítéséhez. (91 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 117

H24

I. PRIMARY TEXT

A gazdasági helyzet a második világháború után

A háborús pusztítások miatt az ország elszegényedett és 1945-ben a gazdasági élet összeomlott. Közvetlenül a háború után nagy fejlődés indult meg és az életszínvonal is kezdett emelkedni. 1948-ban a kommunisták átvették a hatalmat, s ez teljesen megváltoztatta a gazdasági életet is.

Az új rendszer következtében az életszínvonal megint süllyedni kezdett és 1953-ban elérte mélypontját. A válságnak több oka volt. Egyrészt a nehézipar fejlesztése drága nyersanyagok behozatalát követelte, másrészt pedig a szakemberek helyett iskolázottság nélküli, de megbízható kommunisták lettek a vállalatvezetők. A legfontosabb ok azonban az volt, hogy a Szovjetunió rendszeresen kizsákmányolta az országot.

1953 után (ez évben halt meg Sztálin) Nagy Imre miniszterelnök megpróbálta az életszínvonal emelésével segíteni az ország jólétét. Az ízig-vérig kommunista pártvezetőség nem fogadta el a jólétet emelő és a kapitalista közgazdasághoz hasonló programot és Rákosi párttitkár Nagyot lemondásra kényszerítette. Az elégedetlenség forradalomban tört ki 1956-ban, melynek leverése után a helyzet annyira katasztrofálissá vált, hogy a Szovjetuniónak kellett megsegítenie az országot.

Ennek ellenére a viszonyok rosszabbodtak, mig 1965-ben az ország 7 milliárd forintos pénzügyi vesztesége miatt majdnem csődbe ment.

A gazdasági vezetők egy új terven kezdtek dolgozni, mely a Szovjetunió jóváhagyása mellett a magyar közgazdaság érdekeit is szolgálta volna. Így született meg az úgynevezett új gazdasági mechanizmus. (176 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. VOCABULARY LIST

1.	csőd csődbe menni	bankruptcy go bankrupt
2.	elszegényedik, elszegényedni	become impoverished
3.	emelés	raise, increase
4.	hasonló	similar (to), like
5.	ízig-vérig ízig-vérig kommunista	dyed-in-the-wool, thorough, thoroughly dyed-in-the-wool Communist
6.	jólét	welfare, prosperity
7.	jóváhagyás	approval, consent, acceptance
8.	katasztrofális	catastrophic
9.	kizsákmányol, -ni	exploit, to--
10.	közvetlenül	immediately/right after
11.	lemond, lemondani vmiről	resign from, to--
12.	leverés	defeat, suppression
13.	megszületik, megszületni	originate, come into existence, to--
14.	megváltoztat, -ni	change, alter, to--
15.	mélypont	low point, nadir
16.	milliárd	billion
17.	összeomlik, összeomlani	collapse, break down, to--
18.	pénzügyi	financial
19.	pusztítás	destruction, devastation, havoc
20.	rosszabbodik, rosszabodni	worsen, become/get worse
21.	süllyed, -ni	sink, decline, go down, to--
22.	új gazdasági mechanizmus	New Economic Mechanism
23.	vállalatvezető	enterprise manager[1]
24.	válság	crisis
25.	vezetőség	leadership, the leaders

[1]The word "vállalat" is sometimes translated as "business," "company," or "firm," but these are not, strictly speaking, correct. The words "business," "company," and "firm" all have exact Hungarian equivalents, but these words have been deliberately rejected by the Communists as belonging to the past, i.e., to capitalism. Most official U.S. documents dealing with Hungarian economic policy translate the word "vállalat" as "enterprise."

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

III. COMPLEMENTARY TEXT

Segment 1

Magyarország a világháború befejezése után

1945 áprilisában az egész ország szovjet megszállás alá került. Magyarország elvesztette önállóságát. Az orosz megszállás ellenére a nem-kommunista államférfiak továbbra is barátságos kapcsolatot akartak fenntartani a nyugati hatalmakkal. A Nyugat csak lassan kezdte megérteni a magyarság külpolitikai helyzetét és a háború után német csatlósként kezelte. A békekonferencián a magyar kormány igyekezett megmagyarázni kényszerhelyzetét, de hiába kérte, hogy hagyják meg a Bécsi Döntések alapján visszacsatolt területeket. Az 1947-es párizsi békekonferencia visszaállította a trianoni határokat. (66 words)

Segment 2

Magyarország a kommunista hatalomátvétel után

1948-ban a kommunisták átvették a hatalmat az országban, s így a külpolitikai vezetés is teljesen Moszkva irányítása alá került. Még ugyanabban az évben az új kommunista kormány aláírta a Szovjettel a barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási szerződést. A nyugati államokkal szemben Magyarország ettől az időtől kezdve ellenséges magatartást tanusított. A kommunista vezetők aláírták 1955-ben a Varsói Szerződést, ami biztosította a Szovjetunió jogait arra, hogy csapatokat tartson Magyarországon. Még ma is ott vannak a csapatok, melyeket hivatalosan "az ideiglenesen az ország területén tartózkodó szovjet csapatoknak" hívnak. (71 words)

Segment 3

Javítási kisérletek Sztálin halála után

Nagy változások történtek Sztálin 1953-ban bekövetkezett halála után. Magyarországon Nagy Imre lett a miniszterelnök és kormánya alatt liberalizálták a politikai életet és növelni kezdték a közszükségleti cikkek gyártását. A régimódi kommunista pártvezetőség azonban nem fogadta el az új programot és a sztálinista párttitkár, Rákosi Mátyás lemondásra kényszerítette Nagyot. Az ország gazdasági fejlődése ismét megállt. Ez, valamint Nagy Imre enyhe liberalizásásának leállítása erősen növelte az elégedetlenséget és elősegítette a forradalom kitörését.

Az 1956-os harcokban sok ipartelep és középület elpusztult vagy megrongálódott. A termelés hónapokig szünetelt, az élet jóformán megállt. (83 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Segment 4

1956 utóhatása

A gazdasági krízist súlyosbította, hogy a szabadságharc leverése után sok munkás hónapokig sztrájkolt. A termelésben a kiesés óriási volt. Az új kormány vezetője, Kádár János gazdasági segítséget kapott a Szovjetuniótól. Ugyanakkor megszüntették a Rákosi korszak terrorját és gazdaságpolitikáját. Az új ötéves terv 1961-ben a mennyiség helyett a minőségre helyezte a súlyt. A hanyatlásnak indult közgazdaság azonban folytatta hanyatlását. 1965-re az ország pénzügyi vesztesége elérte a 7 milliárd forintot (500 millió dollár). (58 words)

IV. NAME AND NUMBER EXERCISES

Exercise 1. Transcription - Proper Names

Békés, Szolnok és Hajdú-Bihar megye termeli a legtöbb búzát, a termésátlag viszont Győr-Sopron megyében a legmagasabb.

A legtöbb burgonya Szabolcs-Szatmár, Somogy és Borsod-Abaúj-Zemplén megyében terem.

Kukorica főleg Békés, Bács-Kiskun és Hajdú-Biharban nő.

A Tisza mentén, a Körösök vidékén és a Hortobágyon termelnek rizst.

A legértékesebb borvidékek a következők: Tokaj-Hegyalja, Badacsony, Eger, Mór, Szekszárd, Balatonfüred-Csopak és Villány-Siklós környéke. (30 names)

Exercise 2. Transcription - Number Drill

1. 98 420	11. 49 571	21. 98 134	31. 15 101	41. 23 498
2. 21 378	12. 71 634	22. 89 432	32. 75 213	42. 20 576
3. 86 354	13. 36 147	23. 67 520	33. 64 983	43. 71 634
4. 43 617	14. 41 658	24. 70 641	34. 48 936	44. 23 157
5. 75 132	15. 12 957	25. 43 019	35. 16 347	45. 84 630
6. 32 157	16. 67 898	26. 86 504	36. 64 195	46. 75 321
7. 57 321	17. 26 876	27. 64 720	37. 78 878	47. 50 419
8. 64 398	18. 34 331	28. 12 354	38. 35 642	48. 72 544
9. 63 489	19. 67 676	29. 48 567	39. 34 617	49. 84 756
10. 84 396	20. 76 767	30. 93 614	40. 49 573	50. 13 984

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Exercise 3. Transcription - Number Phrases

A Föld és Ég című folyóirat 1976 júniusi számában jelent meg az alábbi cikk. A folyóirat szerkesztősége 1088 Budapest, Bródy Sándor utca 16. alatt van. Telefonszáma 337-853 és 134-840.

A kínaiak 1970. április 24-én fellőttek egy mesterséges holdat. Tömege 173 kg lehetett. A második holdat 1971. március 3-án lőtték fel a kínai szakemberek. Ennek tömege 223 kg volt, és napelemcellái segítségével 1974-ig volt aktív. A harmadik kínai hold kezdeti pályanagysága 186, illetve 464 km volt, és 91 perc alatt kerülte meg a földet. A fellövés ideje: 1975. július 26-a volt. (20 numbers)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

V. VOCABULARY AND TRANSLATION EXERCISE

1. A város sörgyára tegnap csődbe ment.
2. Sok ember elszegényedett a háború miatt.
3. A szakszervezetek a fizetések emelését követelték.
4. Az új program nem sikerült, mert a kapitalizmushoz volt hasonló.
5. Azt mondják, hogy Sztálin ízig-vérig rossz ember volt.
6. Sok országban az autó a jólét jele.
7. Csak az előljárók jóváhagyásával mehetünk szabadságra.
8. Az inflációnak katasztrofális hatása volt.
9. Marx szerint a kapitalizmusban kizsákmányolják a munkást.
10. Közvetlenül a munka befejezése után hazamegyünk.
11. Az elnököt a múlt héten lemondásra kényszerítették.
12. Az egész világ sajnálta az 1956-os forradalom leverését.
13. Edison fejében megszületett a villanykörte gondolata.
14. Sztálin halála megváltoztatta a helyzetet.
15. 1953-ban érte el mélypontját az életszínvonal.
16. Egy milliárd ugyanannyi mint 1000 millió.
17. Ausztria-Magyarország összeomlott 1918-ban.
18. Az ország jövője legnagyobbrészt a pénzügyi helyzetétől függ.
19. A háborús pusztítások sok kárt okoztak.
20. Vannak, akik azt hiszik, hogy az élet viszonyai rosszabbodnak.
21. Ami nehezebb a víznél, a víz alá süllyed.
22. Az új gazdasági mechanizmus bevezetése óta jobb az élet.
23. A vállalatvezető fizetését csökkentették.
24. Hitler politikája több háborús válságot okozott.
25. A kommunista vezetőség elmenekült 1919-ben.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

VI. SUPPLEMENTS

Supplement A

Gazdasági helyzet Magyarországon a második világháború után

A második világháború előtt Magyarországon aránylag jó volt az élet. Nem volt olyan jó, mint Nyugat-Európában vagy Amerikában, de jobb volt, mint a legtöbb dél- vagy keleteurópai országban. A gazdasági helyzet a háború után azonban megváltozott. Az ország romokban volt. A visszavonuló szövetséges német csapatok és a "felszabadító" Vörös Hadsereg rettenetes pusztítást hajtott végre. Mindent kivittek az országból, amit csak mozdítani lehetett: gépeket, építő anyagot, háziállatokat. Az ország anyagi kára meghaladta hét év nemzeti jövedelmét. 1945 végére a pénz is teljesen elvesztette az értékét s így a gazdasági élet teljesen összeomlott.

Mindezek ellenére a nép óriási erőfeszítéssel fogott hozzá az ország újjáépítéséhez. Mindenki azt remélte, hogy az oroszok rövidesen ki fognak menni. Így a gazdasági helyzet 1948-ban sokkal job volt és az életszínvonal is jelentősen emelkedett.

Ekkor következett be a kommunista hatalomátvétel, mely a gazdasági életet gyökeresen megváltoztatta. Az ipar, a kereskedelem, közlekedés fokozatosan az állam kezébe került. Az állam állapította meg a dolgozók fizetését és a közszükségleti cikkek árát is. Így alakult ki a kommunista államkapitalizmus, ahol a tulajdonos, a munkaadó és a munkafelügyelő maga az állam lett. (154 words)

Supplement B

A tervgazdálkodás

A kommunista gazdasági rendszer alapja a terv. A kommunista gazdasági elmélet szerint nincs szükség gazdasági versenyre. A magyar kommunista vezetők vakon követték a Szovjetunió példáját s így Magyarországon is megindult a tervgazdálkodás.

1949-ben kezdték el a hároméves tervet, amely azonban teljes kudarccal végződött. Ezt egy ötéves terv követte, ami csak fokozta a gazdasági élet nehézségeit. Az ország u.i. elvesztette gazdasági egyensúlyát. A magyar ipar nem tudta fedezni a lakosság legalapvetőbb igényeit sem. A közszükségleti cikkeknek nemcsak a minősége volt alacsony, de a legtöbből nem is gyártottak eleget. Ugyanakkor a mezőgazdasági termelés is csökkent. Magyarországnak húst, tojást és lisztet kellett importálnia, pedig ezek a cikkek voltak a háború előtti export főtételei.

Ennek a gazdasági krízisnek több oka volt.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Először is a kommunista gazdaságpolitikai vezetés - orosz mintára - a nehézipar fejlesztését határozta el. Az országnak azonban sem nyersanyaga, sem képzett munkása nem volt elég ahhoz, hogy ezt a programot sikeresen végrehajtsa.

A másik ok az volt, hogy a vállalatvezetők nem szakemberek, hanem megbízható kommunisták voltak, akik a terv telejesítését a mennyiségi gyártásban látták. Gyakran azonban még a mennyiségi normát sem tudták teljesíteni. Ilyen körülmények között a magyar ipar nem volt versenyképes a világpiacon.

A legfontosabb ok azonban az volt, hogy az országot a Szovjetunió kizsákmányolta. A népnek drágán kellett megfizetnie, amit a Szovjetuniótól vett, a magyar árukért viszont a világpiaci árnál kevesebbet fizettek az oroszok. (186 words)

Supplement C

Államosítás

A kommunista rendszer egyszerűen elveszi (államosítja) a bankokat, gyárakat, üzleteket anélkül, hogy fizetne értük a tulajdonosoknak. Magyarországon az államosítást fokozatosan hajtották végre. Először a bankokat államosították, azután a nagyipart (100 munkásnál többet foglalkoztató gyárat), majd a kisebb üzemeket, kereskedelmet. A módszer az volt, hogy a gazdasági rendőrség és az ÁVH éjjel elvitte a lakásáról a tulajdonost, a gyárigazgatót, a pénztárost és főkönyvelőt, kinyittatták velük a páncélszekrényt, lefoglalták a pénzt, az egész raktárt. Így a tulajdonos egyik napról a másikra mindenét elvesztette, de az állam ingyen kapta meg az üzemet, a gyárat vagy a kereskedést. (72 words)

Közszükségleti cikk

Az olyan iparcikk, amire a mindennapi életben állandóan szükség van. Ilyenek pl. bútorok, konyhafelszerelés, porszívó, mosógép, tisztálkodó szerek (szappan, fogkrém, borotvapenge, stb.), ruházati cikkek, stb. Minél magasabb egy ország életszínvonala, és fejletteb a nép kultúrája, annál többféle közszükségleti cikkekre van szüksége. (40 words)

Supplement D

News in Brief

1. Évforduló

Ünnepi díszben volt Debrecen. A 30. évfordulóját ünnepelték annak a napnak, amikor az Ideiglenes Nemzetgyűlés megalakult.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Még folytak a harcok az ország területén, de a felszabadult részek kétmillió lakosa már választhatott. 230 képviselőt választottak.

A Nemzetgyűlés hadat üzent Németországnak. Megszüntették a nagybirtokokat. Államosították a nagyüzemeket és bányákat. Új élet indult meg. (44 words)

2. Munkásőr bemutató

A Munkásőrség országos és Somogy megyei parancsnoksága tájékoztatón és harcbemutatón ismertette a sajtó képviselőivel a helyi munkásőrségek tevékenységét. A munkásőr tsz-tagok beszámoltak a mindennapi munkájuk mellett végzett munkásőri feladatukról, a közrendet, közbiztonságot, a balatoni vízi rendészetet segítő munkájukról. (31 words)

3. A legtisztább gyár

Szép is, modern is a körmendi gyár, de a legjellemzőbb tulajdonsága a tisztaság. Abszolút higiénikus körülmények között kell dolgozni, ami érthető is, hiszen a bébitápszereknek az anyatej tisztaságával kell egyértékűnek lennie. (26 words)

4. Több tejtermék

A miskolci tejüzem rekonstrukciója megkezdődött. A jövőre befejeződő nagyszabású felújítás eredményeként, az üzem napi feldogozása 110 ezer liter tejjel emelkedik majd, s így eléri a napi 300 ezer litert. (24 words)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School